

ארי קלט (מזרח חדש)
 עתון יומי בלתי מפלגתי בשפת ההגדרה
 תערוכה ד"ר נ. מרטון
 עורך: האהראי: דוד ש
 המו"ל: מורה חדש בע"מ ת"א רח' הנוב 11

שנה מ"ד
 XLIV ע"פוליאם
 Főszerkesztő: Dr. MARTON GIZELLA
 Felelős szerkesztő: SCHON DEZSO
 Kiadó: Mizrách Chádás Ltd., Tel-Aviv,
 Hanegev 11. — POB 831.
 Telefon: 31677 31476

UJ KELET

PARTONKIVÜLI NAPILAP

Alapító főszerkesztő: המיסד העורך הראשון:
 Dr. MARTON ERNŐ ז"ל ז"ר א. מרטון ז"ל

Marokkó hazarendelte nagyköveteit Kairóból és Damaszkuszából

Egyenekkor megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Kubával — Rabat és Algir is a saját győzelmét ünnepli a létrejött fegyverszüneti megállapodásban — Egyelőre azonban még folynak a harcok

Bamako (UPI, Reuter és AFP). — Marokkó elhatározta, hogy megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat Kubával, ugyanakkor pedig hazarendelte nagyköveteit Damaszkuszából és Kairóból. A bamakói fegyverszünet megkötése után Marokkó azonnal a lépésekkel juttatta kifejezésre afőlötti tiltakozását, hogy Egyiptom és Kuba fegyvereket szállítottak Algériának, Sziria kormányára pedig szintén Algéria mellett és Marokkó ellen foglalt állást.

Rabatban lelkes tömeg fogadta a Bamakóból hazatérő Hasszán királyt, de ugyanakkor Algir városában Ben Bella is hasonló fogadtatásban részesült és mind a két államfő arról számolt be, hogy győztesen került ki a konfliktusból. De Hasszán király hazaérkezése egyidőben a marokkói kormány közölte, hogy az elmúlt 24 óra alatt algériai csapatok erős támadásokat indítottak a Szaharában, úgy északra, mint délre Colombo Bechar-tól. Algirban megerősítettek, hogy heves harcok folynak és azt állították, hogy az algériai csapatok visszahódították a marokkóiak által három hét alatt elfoglalt terület jórészt. Algirban kijelentették, hogy a fegyverszünet életbelépéséig folytatni fogják a küzdelmet. (Az első jelentésekkel ellentétben kiderült, hogy a fegyverszünet csak ma éjjelkor lép életbe.) Achmed Ben Bella kijelentette Algirban, hogy a bamakói egyezményben Algéria mindent megkapott, amit kívánt: békét, a viszálynak afrikai keretben

való rendezését, valamint a marokkói csapatok visszavonását Chaszi Bejda és Tindzsub erődökből. Az elnök nem említette meg a fegyverszüneti egyezménynek azt a pontját, amely Marokkót elgítette ki: a két ország közötti határ kitűzése nemzetközi fórum elé kerül.

A jelek szerint Algéria úgy hiszi, hogy az addisz-abebei szervezet többsége

támogatni fogja, mert az afrikai szervezet alapokmánya leszögezi, hogy egyelőre fenn kell tartani a birodalmi időkben átvett határokat.

Az algériai sajtó tegnap csak eldugott helyen számolt be a fegyverszüneti egyezményről és vezércikkeit a mai ünnepnapnak, az algériai függetlenség évfordulójának szenteli. Érdekes módon az algériai ünnepsé-

geken Marokkó is hivatalosan képviselteti magát.

Hailé Szelasszié etiópiai császár, akinek presztízse rendkívüli módon emelkedett az Algéria és Marokkó közötti fegyverszünet létrehozása nyomán, hétfőn háromnapos hivatalos látogatásra Kairóba érkezik. A császár Nasszerrel fog tárgyalni úgy az afrikai szövetség, mint a semleges államok tervezett konferenciájának egybehívásáról.

Az Arab Liga is ülésezik Kairóban. A tanácsot vasárnapra hívták egybe, hogy meghallgassa békéltető bizottságának jelentését teljes kudarcáról az algériai-marokkói viszályban.

Példás rendben folyt le a Neturé Karta nagygyűlése

A jeruzsálemi óvárosból is hallgatták a tiltakozó beszédeket és a sófár-rabbi állandóan támadta a „cionista államot”

Példás rendben tartották meg tegnap délután Jeruzsálemben a Magyar Házak közötti térségen a Neturé Karta által a szombat szentségének védelme címen egybehívott nagygyűlést, amelyen több, mint kétezen jelentek meg, közülük számosan más városokból. A tiltakozógyűlés színhelye a sok viszályt okozó Sivté Jiszráél utca mellett van, alig száz méternyire a Jordán határtól, ahol az óvárosban lévő Philadelphia szálló teraszáról többen hallgatták a mintegy négy órán át tartó tiltakozó gyűlésen elhangzott, főleg jiddisnyelvű beszédeket.

A RENDŐRSÉGNEK NEM AKADT DOLGA

A gyűlés „sófárfúvással, imádkozással kezdődött és miközben egymást váltották a szónokok, a szomszédos Sivté Jiszráél utcában a rendőrségnek nem akadt más dolga, mint a forgalom irányítása. A gyűlés al-

tal egyhangúlag kimondott határozatok többek között „megbélyegzik a hatóság erőszakos magatartását, mely szombatvédők, asszonyok és gyerekek ütlegetésében nyilvánt meg”. Egy másik határozat szerint a szélsőséges vallások körök mindaddig folytatják a szombat szentségének védelméért folyó harcukat, amíg a Sivté Jiszráél utcában és a Mandelbaum átjárónál teljesen megszűnik a zsidó utasforgalom. A szónokok felhívást intéztek a világ zsidóságához, hogy támogassa a jeruzsálemi szombatért folyó szent harcot.

Az első szónok Dávid Jungreis rabbi volt, aki tálibba burkolózva, az egyik ház erkélyéről, beszélt és szónoklatát a Szentírásból vett idézetekkel tűzdelt. A feszültség akkor érte (Folytatás a 20. oldalon.)

Az „Or” és „Maxim” sorsolás nyerteseink névsora.

A „Shemen” 1963 október 7-én rendezett sorsolásán, amelyet a válalat jogtanácsosai, a Solomon, Lipschitz & Co., ügyvédi iroda megbízottja jelenlétében tartottak, díjat nyertek névsora most kis fizetésben kinyomtatva kapható az összes makroelektron, corchaniákban és supermarketekben országsszerte.

Az „Or” és „Maxim” verseny folytatódik! — Mindenki, aki igyekszik beküldeni az „Or” és „Maxim” dobozfedelet a következő sorsolásra, automatikusan részt vesz a további sorsolásban is!

A csodás díjak százai várják a nyerőket!

Ha nagy leszek —

úgy fogok tenni, mint anyukám. Izletes ételeket fogok főzni, természetesen az „Ec Házájit”, „Extra” C. D. olajával.

Az „Ec Házájit”, „Extra” olaját a C. D. eljárással finomítják, ezért jobb, izletesebb és egészségesebb

GANZFRIED SALOM paplanüzem
 T. A., King George 30.
 Telefon 227511.
 Nagy választék.
 A régi, szolid árak

Az ELISMERTEN **JÓ KÁVÉ BAZISA**
 A VALÓDI FRANCK.
 Izraeli neve:
IMPORT Franck

Megboldogult férjem, édesapánk, nagyapánk **Jicchák Herskovits ז"ל**
 A ZKARAJA elhunytának első évfordulóján, nov. 3-án, vasárnap d. u. lesz a kirját-sauli temetőben. — Autóbusz indul 1/4-kor a T. A. Merkáz Bálálé Meláché-u. 15. sz. a., lakástól. A gyászoló család

Ma, vagy hétfőn kerül sor a menekültügyi vitára

Az UNO politikai bizottsága a közgyűlés elé utalta a délafrikai apartheid tárgyalását

New York, (STA). — Lehetséges, hogy már ma, de legkésőbb hétfőn megkezdődik a szokásos „palesztinai vita” az UNO külpolitikai bizottságában. A november közepére tervezett időpontban a váratlan változás annak a következménye, hogy a bizottság tegnap elnapolta a délafrikai apartheidról folyó vitát, mert ezt az ügyet számos afrikai ország követelésére a jövő héten a közgyűlés plénuma fogja tárgyalni.

a napirenden szereplő következő pont, az atomszérgázás kihatásairól való tárgyalást, de ez a kérdés nem fogja sokáig foglalkoztatni a politikai bizottságot.

Igy tehát talán már ma, vagy pedig hétfőn a bizottság asztalára kerül dr. Davis, a palesztinai menekültsegélyező ügynökség (UNRRA) igazgatójának jelentése, amely hagyományos alapot képez a „palesztinai” probléma felvetésére az arab delegációk által.

Viharok és kisebb esők voltak az egész országban

Ejlátot vörös porfelhővel takarta be a másfélórás orkán

A Negevben égő lámpákkal közlekedtek a járművek. Hatalmas szélvihar tolgolt tegnap a déli oráktól kezdve az ország különböző részein. Az orkán szerű szél egyes helyeken megközelítő zavaróan kívül nem okozott bességét, de helyi forgalmi zavarokon kívül nem okozott jelentősebb károkat. Délután 5 óra tájban a vihar által sodort vörös porfelhő fedte be Ejlátot. A másfélórás orkán, amelyet néhány perces könnyű eső kísért, rövid időre megbénította a repülőter forgalmát, úgy, hogy elhalasztották a gépek indulását és leszállását. Az Arád vidékén, Dimonán és Beér Séva környékén lakó beduinok nem emlíkeznek az utóbbi évek óta olyan hatamlas homokvi-

harra, mint amely több mint tíz percen át tombolt a Kelet-Negevben. Amikor a vihar elállt, az árádi lakásokat vastag barna porréteg fedte. A vihar által okozott rossz látási viszonyok miatt a Negevben égő lámpákkal közlekedtek a járművek.

Tegnap este a Gáliban, Haifán, valamint Beér Séván esni kezdett. A meteorológiai intézet jelentése szerint mára borús, viharos idő várható. Holnapra helyi esőkre van kilátás. Mai maximális hőmérsékletek: — Jeruzsálem 22, Tel Aviv, Tibériás, Afula és Ludd 25, Haifa és Náharia 24, Názáret 20, Beér Séva 26 és Ejlát 31 fok.

Prof. Dückstein Zoltán

halálának első évfordulóján, november 6-ikán délután 1/2 órakor **AZKARAT TARTUNK** felejthetetlen tanítónk sirja körül, a kirját sauli temetőben. **DÜCKSTEIN ZOLTÁN EMLEKBIZOTTSÁG**

Drága testvérünk WEISZ LENKE ז"ל

Stockholm—Olaszliszka **sirkőavatása**
 1963. november 5-én, kedden d. u. 3.30-kor lesz a raananai temetőben. **JANKA ESZTER SASLAWSKY Raanana, Akiba-u. 61.**

Felejthetetlen férjem, testvérünk, rokonunk KRATZ HERMAN ז"ל (Petrozsány) Haifa

SIRKŐAVATASA
 halálának első évfordulóján, nov. 7-én, csütörtök d. u. 3 órakor lesz Haifán a khayat-beachi temetőben. — Találkozás a temető bejáratánál. **A GYÁSZOLÓ CSALAD**

Aldott emlékü, imádott anyukánk, felejthetetlen nagymamám Starosta Margit ז"ל (szül. Blumberger)

elhunytának első évfordulóján, nov. 4-én (תשרי ט"ו) hétfőn d. u. 3.30-kor **A ZKARAT** tartunk a kirját-sauli temetőben. Autó indul d. u. 3 órakor Rámat-Gan B., Truman-u. 9. sz. a., lakásunktól. Leánya: **OLGA KLEIN** veje: **MARTIN KLEIN** unokája: **HANELE**

A szeredi (CSR) munkatábor és koncentrációs tábor áldozatainak á z k á r á j a

szerdán, 1963. november 13-án, este 7 órakor lesz a Dan teremben (HOH), Tel-Aviv, Hayarkon-u. 61. A terem 6 órától nyitva. **A VOLT SZEREDI FOGLYOK EGYESÜLETÉNEK VEZETŐSÉGE**

Elfogták egy libanoni hajót Izrael felségvizein

Askalon környékén gázai halászbárkát tartóztattak fel Tel-Aviv, (Az Uj Kelet katonai tudósítójától). — Egy izraeli tengeraltató hajó tegnap elfogott egy 107 tonnás libanoni bárkát, amely behatolt izraeli felségvizekre. Az izraeli hadihajó a libanoni bárkát felszólította, hogy kövesse izraeli kikötőbe. A nyomozóhatóságok megállapították, hogy a bárkában két libanoni és négy szíriai volt. A hajó mandulát és napraforgót szállított.

Ellenzik a Kupát Cholim-tagok magánorvosi kezelését

A Mápám és az Achdut Avodá szerint ez a rendszer visszaélésekre adhat alkalmat

Tel Aviv, (Az Uj Kelet tudósítójától). — A Mápám és az Achdut Háavodá képviselői a Kupát Cholim igazgatóságában ellenzik azt, hogy páciensek magánorvosokat is felkereshessenek és azután a fizetett honoráriumot a betegsegélyzőtől kapja vissza. Mint jelentették, ez a javaslat már két hónappal ezelőtt merült fel, miután az ambulanciák ismét válságossá vált a helyzet. A háziorvos rendszer nagyjából bevált ugyan, de

EL AKARTA KERÜLNI AZ ÖSSZEÜTKÖZÉST ÉS EGY TEHERAUTÓ ELGÁZOLTA

Tel Avivban iskolásfiút ütött el az autó

Egy hármás közlekedési balesetből kifolyólag a Haifa-Akkó országúton tegnap súlyosan megsebesült Jiszraél Silberstein 63 éves teleházán lakos, aki motoros triciklijét hajtott. Silberstein előtt hirtelen egy magángépkocsi fékezett és az idős férfi, hogy az összeütközést elkerülje, széles ívben megkerülte az autót. Ekkor gázolta el egy szembejövő teherautó, amelynek sofőrje, a 34 éves Jehosua Reif könnyen megsebesült.

Tel-Avivban tegnap három közlekedési baleset történt, amelyek során egy 6 éves kisfiú súlyos sebesült.

Miniszttertanács elé kerül a ráját-gáni köztisztasági sztrájk

Sapira miniszter felhívta a várost, hogy mindent tegyen meg a tartarhatatlan állapot megszüntetésére

Mose Sapira bel- és egészségügyi miniszter tegnap felszólította Rámát-Gán városvezetőségét, hogy minden tegyen meg a köztisztasági munkások nyolc nap óta tartó sztrájkja nyomán bekövetkezett tarthatatlan állapot megoldására. A köztisztasági munkásoknak ezt a sztrájkját, amelynek következtében több mint egy hete nem hordták el a szemetet és nem takarították az utcákat, nemcsak a városvezetés, hanem a Hisz tadrut is erősen megbélyegezte. A ráját-gáni városvezetés és a municipális szervezetek központjának kérésére az egészségügyi miniszter a ráját-gáni köztisztasági munkások sztrájkjának ügyét szünetelteti a vasárnapi miniszttertanácson.

Az elmúlt két napon a város lakóinak többsége eleget tett a városvezetés felszólításának és el-

Foglalkozási központot avattak fel Rámien az ifjúság részére

Lakatoságra és varráásra fognak tanítani benne 30 fiút és leányt

Dr. Jozsef Burg népjóléti miniszter és dr. M. A. Kurz államtitkár jelenlétében tegnap Rámien falavatták a Miftán ifjúsági foglalkoztatási központ új intézményét, ahol a következő évben harminc 13-16 év közötti fiú és lány fog tanulni. Ezeket a fiatalokat, akiknek túlnyomó része nem érte el az elemi iskolákban megkívánt szellemi nívót, a kevés elméleti anyag mel-

Ava Gardner férjhez megy

Mexiko City, (UPI). — Ava Gardner szombaton köt házasságot Emilio „Indio” Fernandez mexikói színész-szel és rendezővel — jeleníti a Novedades című lap. A jelentés a nyugati parton fekvő Puerto Vallarta ahol köztöböl van kelteze, akiket Ava Gardner most forgatja „Iguana éjszakája” című filmet, amelyben partnere Richard Burton. Liz Taylor is jelen van, de nem szerepel a filmben. Ennek a filmnek rendezője John Huston, míg Fernandez társ rendezőként szerepel.

A Novedades szerint maga Emilio Fernandez közölte, hogy szombaton, vagy Los Angelesben, vagy pedig Puerto Vallartában tartják meg az esküvőt.

62 új ügyvéd

A Jeruzsálemi Héber egyetem Wise-termeiben tegnap délelőtt 62 új ügyvéd vette át a működési engedélyét. Az új ügyvédek többsége a Jeruzsálemi egyetem jogi fakultásán és a tel-avivi jogi fakultásán végezte tanulmányait.

Az ügyvédi kamarába felvett új tagok között van Dov Silenszki is, aki — mint emlékeztet — 1951-ben a Németországgal folyó kártérítési tárgyalások elleni tiltakozása jeléül bombát akart elhelyezni a külügyminisztérium akkor még Tel-Avivban működő hivatalában a Kirjá területén. A végzetek közül néhány külföldön tanult ügyvéd is szerepel, aki letette Izraelben a megfelelő szakmai pótvizsgát.

A villanytársasági választások

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). Nagy izgalom uralkodik a villanytársaság déli kerületi alkalmazottai körében, miután az északi kerületi választásokon a Mápám maradéktalan győzelmet aratott és a megválasztott új üzemi tanácsnak mind a 27 tagja a Mápám jelöltje volt. Az ellenzék teljes vereséget szenvedett.

A délkerületi választásokra hétfőn kerül sor és az alkalmazottak között a legélénkebb pártpropaganda folyik. Ma este maga Lévi Eskol miniszterelnök és hadügyminiszter, valamint Jozsef Almogi fejlesztési miniszter is tartanak választási beszédeket a Mápám részéről. Az ellenzék listába egyébként felvették a liberálisok képviselőit is, úgyhogy az most szerint valószínűleg magánvállalkozókat fognak megbízni a munkával.

Havanában kivégeztek három kubai polgárt

Fidel Castro az amerikai CIA-hírszerzőszolgálat vádolja a szabotörök

Miami, (UPI, Reuter). — A havanai rádió közölte, hogy a tegnapi virradó éjjel három kubait, míg egy negyedik vádlottat, egy 15 éves fiút életfogytiglani elzárásra ítélték egy ugynevezett javítóotthonban. A rádiójelentés nem említette, hogy a kivégezettek ahhoz a csoporthoz tartoztak-e, amely Fidel Castro állítása szerint október 21-én partaszállási kísérletnél került fogságba és az amerikai hírszerző szolgálat (CIA) embereiből áll.

Dr. Castro tegnapi beszédeben azt mondta, hogy a CIA olyan hajót használt Kuba ellen, amelynek házikötője a floridai West Palm Beach, de nicaraguai lobogó alatt fut. „Ez a hajó eddig már tízszer indult Kuba, hogy szabotörőket tegyen partra és ez nem az egyetlen ilyen hajó” — mondotta Fidel Castro. A kubai miniszterelnök szerint a három legutóbbi támadást, amelyeknek végrehajtásával a Floridában élő kubai menekültek kérték valójában a CIA hajította végre. Ez az ügynökség most már nem ellenforradalmár szervezetek útján hanem saját ügynökei által hajtja végre Kubá ellenes tevékenységét — jelentette ki Castro.

A török katonai felsőbírósg jóváhagyta négy tiszt halálos ítéletét

A május 21-iki sikertelen puccskísérlet 15 másik résztvevőjének nem csökkentették az életfogytiglani fegyházbüntetést

Ankara, (IFP). — A török fellebbezési hadbírósg tegnap jóváhagyta a halálos ítéletet Talat Imdir nyugalmazott ezredes és három társa ellen, akiket a május 21-én végrehajtott sikertelen puccskísérlet irányításával vádoltak. Ezzel szemben megsemmisítették a halálos ítéletet három további vádlott ellen és ügyük újbóli tárgyalására utasították az elsőfoku bíróságot. A halálos ítéletek végrehajtásáról még a parlamentnek kell döntenie.

Izraelből kereskedelmi küldöttség érkezett Ausztráliába

Sydney, (Reuter). — Izrael kereskedelmi küldöttsége tegnap éjtán Ezráchi vezetésével megérkezett Sydneybe. Ezráchi kijelentette, hogy megkísérelni rávenni az ausztráliai Quantas repülővállalatot, hogy Luddra is indítson járatot. Izraelnek érdeke, hogy ausztráliai turistaforgalmat vonzzon és abban az esetben, ha ausztráliai repülőgépek rendszeresen leszállnának Luddon, sokan ki-

használnák az alkalmat, hogy megtekintsék az országot — mondotta Ezráchi.

Izrael 1963 első 7 hónapjában egy millió dollár értékű árut exportált Ausztráliába, többek között gyémántot és narancsot, ugyanakkor pedig egy és negyed millió dollárért vásárolt Ausztráliában. A közeli években Izrael jelentős mennyiségű ausztráliai gypotot szándékozik vásárolni.

A SZOVJET FELSŐBÍRÓSÁG ELÉ KERÜLT a halálraítélt Gavrilov rabbi ügye

Valutakihágásokért hozott ítéleteket általában nem lehet megfellebbezni

New York, (STA). — A New York Herald Tribune moszkvai tudósítója szerint a szovjet felsőbírósg tegnap tárgyalta az ugynevezett gazdasági bűncselekményekért halálra ítélt B. Gavrilov rabbi fellebbezését. Ez egészen szokatlan eljárás, mert általában az ilyen ügyekben hozott ítéletet nem lehet megfellebbezni. Megfigyelők véleménye szerint az eljárás arra vall, hogy a szovjet hatóságok érzékenyen reagáltak az erős visszhangra, amelyet ez a halálos ítélet külföldön kiváltott. Az ítélet nyomán felújultak azok a vádak, hogy a Szovjetunióban an-

tiszemítizmus uralkodik. A Szovjetszkkáj Roszija című lap augusztus végén jelentette, hogy a kaukázusi Pjatigorszk bírósága valutakihágások miatt halálra ítélt Gavrilov rabbit. Amint a beszámolóból kiderült, Gavrilovot még 1956-ban tartóztatták le. Az ítélet az egész világon zsidó körök és rabbinátusok heves tiltakozását váltotta ki.

A szovjet sajtó szerint az elmúlt két év alatt 140 embert ítélték halálra gazdasági vétségek címén. Ezek közül kerekén 60 százezernél lehetett megállapítani, hogy zsidó.

SZÖKÖTT BÜNÖZŐNEK NYILVÁNITOTTAK EGY ROVOTTMULTU SZELHÁMOST

Kölcsönvett írógépeket zálogosított el és német kártérítési ügyek „elintézése” címén csapott be hiszékeny embereket

Sorozatossá váló szelhamosságok elkövetése gyanúja miatt, szökött bűnözőnek nyilvánították Mose Drori 39 éves rovvottmultru férfit, aki tíz évvel ezelőtt már hat évre lett elítélve különböző csalások miatt. Most azzal gyanúsítják, hogy kölcsönvett írógépeket zálogosított el, továbbá fedezetlen csekkeket vásárolt egy harmadik írógépet és ezenkívül németországi jóváteteleket elintéző ügyvédnek adta ki magát és ebben a minőségben többszáz fontot csalt ki külföldi személyektől.

A kölcsönvett írógépek elzálogosítása a kereskedők tudta nélkül derült ki, amikor a zálogházakban tartott szokványos vizsgálat során a detektívek Drori nevére bukkantak. Hamarosan jelentkezett egy további írógépkereskedő is, aki elmondta, hogy Drori az országos kikötőhatóság megbízottjának adta ki magát és írógépet kölcsönzött nála, amelyért biztosíték-

Rákvizsgáló állomás nyílt Beér Séván az északi Negev részére

Rákvizsgáló állomás nyílt meg Beér-Séván, amely Negev településeinek rendelkezésére fog állani. A Bét Jáciában megtartott megnyitói ünnepségen megjelent Dávid Navi polgármester, a liga helyi fiókjának vezetője, aki részletekben ismertette az országos jellegű rákelleni akciót. Fel szólalt még Sosáná Even asszony, Aha Even helyettes miniszterelnök felesége is, aki a liga országos elnöknője. A felszólalók közölték, hogy az állomás először a mellrák kivizsgálásával foglalkozik majd,

amelyet díjtalanul hajtanak végre hetenként kétszer, hétfőn és pénteken a negevi központi kórházban, a délelőtti órákban. Even asszony bejelentette, hogy kedden délután 5 óra és este 10 óra között tartják meg Beér-Séván a rák elleni liga „Kopogtass az ajtón” nevű akcióját, amelynek keretében az ifjúsági mozgalmak tagjai és a középiskolák többszáz diákja, valamint a különböző szervezetekhez tartozó felnőttek fognak gyűjteni felajánlásokat a rák elleni akció javára.

Mégis lesz kozmonauta esküvő?

Moszkva, (UPI). — Szombaton kozmonauta esküvőt tartanak Moszkvában — közlik megint általában megbízható hírforrások, Andrian Nikolajev és Valentina Tereszkova házasság kötését Moszkva két „egykívői palotájának” egyikében tartják meg, bár a hírre egyelőre nem lehetett megerősítést kapni.

Hivatalosan semmit sem közöltek, bár régen kering az a már többször világgá röptetett hír, hogy Andrian és Valentina házasságra készülnek. A moszkvai rádió egyik külföldre sugározott beszámolójában megjegyezte, hogy Nikolajev nagy virágcsokorral jelent meg a repülőtéren, amikor Valentina Tereszkova a minap visszatért Mexicoból és New Yorkban tett látogatásáról.

PÉNTEK
6: Má tovu, 6:05: rövid hírek, 6:10: zenélő óra, 6:30: torna, 6:40: zenélő óra, 6:57: műsorismertetés, 7: hírek, 7:17: hanglemek, 7:45: izraeli dalok, 8: rövid hírek, 11:05: az elemiiskolások rádióoktatása, 11:50: dalok és slágerek, 12: Prokofjev Részlet a „Romeo és Júlia”-ból, Lotka: Sárán a faluban, Leonard Bernstein: „A nagyvárosban”, 13: hanglemek, 13:30: hírek, 13:45: könnyű zene, 13:59: rövid hírek, 15:16: sabbati melódiák, 15:30: Kábbalát sabbat műsora, 16: ifjúsági műsor, 16:30: asszonyrovat, 17: hírek és időjárás, 17:06: Beethoven: „Tavaszi” Szonáta, F dur, hegedű-zongora, Cefecilla és Jehudi Menuchin előadásában, Villalobos: „Braziliai Bacchánálak”, Victoria de Los Angeles szölkénével, Grieg: Peer Gynt — Svit, Ormándy Jenő vezényletével, 18:10: sabbati ábítat, 18:30: irodalmi felőra, 19: hírek, 19:20: a Kol Jiszraél szalonzenekarának műsora, Efráim Weill vezényletével, 20: „Egy eszokorban”, 20:45: Brigit Nilsson, szoprán — operavariációk és kel, 21: hírek, 21:16: Verdt Szimfonikus esték — nyitány, Berlioz: „Harold Itáliában”, Bartók: Magyar melódiák, Sibelius: Szimfonia No. 7, C dur, 23: hírszefoglalás.

PARHUZAMOS MŰSOR
8: Rövid hírek, 8:02: hanglemek és reklámok 10 óráig; 14: könnyű zene, 16: ifjúsági műsor, 16:30: izraeli dalok kivánságműsora, 17: hírek és időjárás, 17:05: „Kedvelt és ismert” könnyű zene 19 óráig, 21:30: hanglemek-egyveleg, Dallamok 1951-ből”, 22:09: francia szononok, 22:37: tánczene, 23: hírszefoglalás.

A HADSZEREG RÁDIOJA
10-11 óráig hanglemek — 18:03: kivánságlemezek, 19:15: zongoraszámok, 19:30: Szimchon család története, 19:45: katonai dalok, 20: Johann Bernhard Bach: Svit, D dur, Mozart: Zongoraverseny C dur, Mozart: Zonma” — nyitány, 21:15: „1005-68 postaláda” — tarka műsor, 22: tánczene.

SZOMBAT
Az izraeli rádió magyar adása 19:30-kor a 423, 457 és 272 m. középhullámhosszon hallható. 7:30: Adon olám, 7:37: izraeli dalok, 7:50: Purcell: Szonáta c moll, vonóshangszerre és orgonára, Albion: Verseny, trombita és hat klarinettre, Du Vuroy: Ót Fantázia, Haydn: Divertimento F dur, 8:30: hírek, 8:45: könnyű zene, 9:15: „A tudományos világ”, 9:40: zenélő találos kérdések, 10:10: hangos betti híradó, 12:15: izraeli dalok kivánságműsora, 12:45: szimfonikus filmezen, 13:30: rövid hírek, 15:32: Bach: Allegro, három eszemballóra, Alexander Guilmant: Induló egy Händel témára, Mozart: Variációk G dur, Kodály, Kállói táncok, Mendelszón: Canzonetta, 16: ifjúsági műsor, 16:25: „Bidur 63”, 17: A zág-rábi zenei fesztivál műsorából Dushan Radic Prelűde és Pinále a Contate-ből, Pavle Merkut Kúrtverseny énekarral, Lutoslavsky: Három Poéma, 18: népdalok, 18:15: Schubert: Quintett, C dur, Jascha Heifetz és Israel Baker — hegedű — William Primrose — brácsa, Gregor Piatigorsky és Rejtő Gábor eszemballóra, 19: hírek, 19:50: Hámavdi és Melóve Málka műsora, 20:20: sporthírek, 21: hírek, 21:16: „Panorama”, 21:45: Bizet: „Carmen” II. felvonás, 23: hírszefoglalás.

PARHUZAMOS MŰSOR
17:01: Izraeli dalok, 17:30: „Rivka Michael kivánságműsora, 18:02: „Cim nélkül” — tarka műsor, 18:30: A hang, a hangszer és a zenekar, zenés műsorok, 21:32: énekegyveleg, 22:07: tánczene, 23: hírek, 23:10: tánczene, 24: Hatikva.

A HADSZEREG MŰSORA
18:03: Kedvelt melódiák, 19:10: Ground: Faust — nyitány, Beethoven: Románó No. 2, Jehudi Menuchin előadásában, De Fallas: „A szerlem város”, 20: Sávua tov — tarka műsor, 20:30: sabbati kimenetel, 21:15: tánczene.

„Miszter Hordusz” birodalmában:

Régészek között, a Mácadá tetején

ahol, akáresak a rómaiak idején, a viz a probléma...

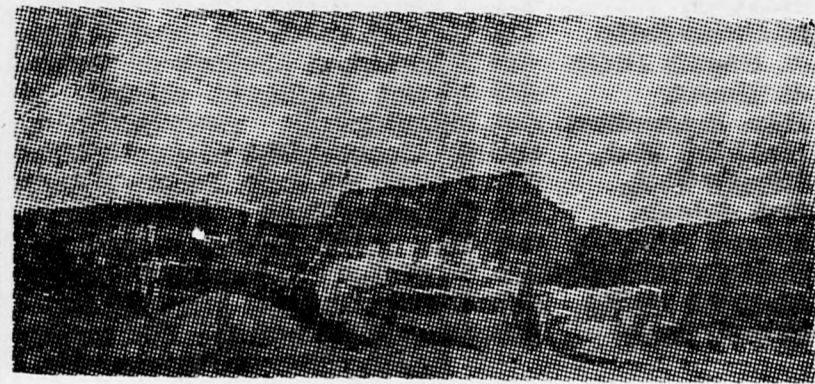
„Mácadá lo tipol sént”... Mácadá nem fog megegyezni eszmi! — ez a felirat fogadja Szdom irányából, a Holt-tenger felől érkezőket, az ifjúsági menedékház s vendéglő bejáratánál. Az aszfaltút nem vezet tovább... Magunk mögött hagyva kocinkat, amelyben a por és a benzingőz a Sós-tenger kénes, záptojás-illatával keveredett össze — az egyetlen járható úton kapaszkodunk fel a lapostetejű, esücsnéküli, kóralaku kopsz hegyre.

Kanyargó ösvényen járunk, amely keskeny szerpentin-zalag a hegy oldalába vágva. Köves, kavicsos utacska ez, amely helyenként annyira elszűkül, hogy csak egy ember fér el rajta. Svil hánáhás — a „kigyó ösvény”...

A hegytetőről pompás panoráma tárul elénk: a mélyben húzódó, párolgó és ködben úszó Holt-tenger, melynek közepét, a Jordán oldal felől mélyen benyomuló lapos földnyelv, a „lason” vág ketté. Ezen a részen a legkeskenyebb a nagy tó, szűk szorossá zsugorodik össze. Távlatban kelet felé, a sima viztüköt, a Kálisóművek építés alatt álló nagy gátjai szabadlajak konkákra, amelyekben vizibólhákhoz hasonló apró kotróhajók úsznak csigalassussággal. Északon Bijn-Gedi játékdobozok hoz hasonló házaí élesen elütnek a háttérben húzódó sziklás hegyek körvonalától.

Csak innen fentről, a szőlőjarta fennsík szeléről letekintve, érthető meg az ember Mácadá stratégiai fontosságát — 2000 évvel ezelőtt... A 462 méter magas hegy (a Holt-tenger szintjétől számítva) urálja az egész vidéket. A Kánám hegyláncolatától si-

mafalu, mély, kiszáradt vízmosások vágják el. Egyedül áll, magános óriás kőnt, társtalanul és megközelíthetetlenül... Nem véletlen, hogy Heródes várat, bevehetetlennek hitt citadellát építtetett tetején, amelyet a polgári idősámitás 66-ik évében, a Bár Kochba lázadás leverése után, Elázár Ben Jáir hősiessen védett maroknyi csapatával. A harc lefolyásáról Jozsef ben Mátijáhu (akit inkább Josephus

A MACÁDÁ LATKÉPE

Fláviuszoként ismer a történelem) fentmaradt írása tanuskodik. A Silva parancsnoksága alatt álló 10-ik légió hatezer katonájának végső ostromáról, amely 967 katona, asszony, gyerek önkéntes vértanulálával ért véget...

A felperzelt, kifosztott és lerombolt akropoliszt, a római birodalom összeomlása után senki nem építette fel... A fellegrár leomlott kőveiből, Bizánc idejében, egy kis kolostor épült, amelynek aránylag épen maradt romjai ma is láthatók. Ezután, hosszú évszázadokon keresztül lakatlan, kihalt volt Mácadá. A Robinson, amerikai kutató és utazó 1838-ban azonosította Josephus Flávius leírása alapján, a beúinok által „Szabá”-nak nevezett hegyet Mácadával.

Első izben hatoltak be a barlangokba

A rómaiak elleni lázadás utolsó erődjének eleste után 1890 évvel, hathónapos időtartamra, visszaköltözött az élet Mácadá 80 dunám területű, sziklás, kőves platójára. Jigál Jádín professzor, a jeruzsálemi egyetem régészeti tanárának vezetője vezetésével, kétszáz főnyi archeológiai-társaság vette birtokába a hegyet.

A kövek birodalma, ez a holt anyag... A leomlott, méteres vastagságú falak tövében, a levert cövek által határolt területen, csoportokba elosztva dolgoznak a kutatók, kiknek nagy többsége önkéntesen, a régészet iránti rajongásból csatlakozott az expedícióhoz: a Gádná fiataljai, külföldi egyetemi hallgatók, turisták, kibuctagok és katonák...

Egyelőre hat kijelölt ponton kezdődtek meg az ásások: Heródes palotájában, az osziop-palotá-

Heródes tudta, hová kell építeni palotáját...

Heródes legendáshírű palotája nem a hegytetőn, hanem a hegy északi oldalán, a felső erődök alatt épült és külső falai jóformán a mélység felett lógnak. Itt a nap nagy részében árnyék terül el, a nap sugarait felfogják a hegy és festő palota vastag falai. A király tudta, hogy ez a hegytető legkellemesebb pontja, ahol állandóan hívós szél fúj s a meleg alig érezhető és ami a legfontosabb: csak egy irányból a felső épületek felől közelíthető meg. A katonaság műszaki ala-

A raktárok beomlott falai között Smárjáhu Guttman a „parancsnok”. Ő Mácadá elismert szakértője, aki már az 1955 évi ásásokban is résztvett.

„Musza” — a kedvenc...

Jigál Jádín jobbkeze, „Musza”, a társaság legfel-tünőbb alakja: fehér ten-geszsapkát és akkora vörös bajuszt visel, hogy bármelyik örmeter megir-gyelhetné... a szárazföldi

Az ő csoportja is komoly leleteket hozott felszínre: vasszegeket, ácskapcsokat, amelyek a tűz által elpusztult épületek elhamvadása után a habuba hullottak.

Nincs körülhatárolt beosztása, feladata: minde-nütt ott van, segít, szervez, felügyel és a legkép-telenebb, legveszélyesebb feladatokra is vállalkozik. Olyan otthonosan, magabiztosan mozog a mély-ség felett kiugró szikla-párkányokon, omló fala-kon, mintha hajójának ár-bócán sétálna — vihar-ban...

Persze, egy ilyen „romantikus” tengeri medve, egykettőre meghódítja a kül és belföldi lányok szí-vét... Pihenő időben lány-koszoru veszi körül és szá-játva hallgatják tengerész-történeteit, „lemezeit”, a-hogy héberül mondják — „csizbátjait”... A „hósi” nimbusz csak akko: oszlik szét körülötte, amikor büszkén, két kisfiának ké-pét mutatja családott ra-jongóinak...

Egy érdekes lelet...

A gyorsaság számúze van Heródes falai közül... A régészet olyan terület, ahol nem érvényesek a kül-ső világ munkástörvényei, szabályai. Ez érthető, mert minden marék földet, rögt, követ gondosan átvizsgál-nak és megszállják a ki-ásott homokot.

Igy akadt fent a szítán, az eddig talált három ér-me is, amiből kettő érte-kese lelet volt: az Askelon feliratu érme és a Pontius Pilátus idejéből származó pénz. A harmadik... Nos,

a harmadik régészeti — és gyakorlati — értéke a nullával egyenlő. Egy fia-tal katona „jó” viccet cí-szál: egy mandátumi piasz-tert alaposan ledörzsölt és ügyesen „elvesztette” a szítálók között. Egy dán lány találta meg, a csinos Alice Elki, aki lelkesedve vitte a „leletet” Jigál Já-dínohoz.

Kis hija, hogy nem sir-ta el magát, amikor kide-rült a turpiság és hogy az érme még egy „mászti-kot” sem ér...

„Miszter Hordusz” problémái...

Jigál Jádínból — „Misz-ter Hordusz”, ahogy tré-fásan nevezik egymáskö-zött a kutatók — hiány-zik a nagyképűség, tudá-le-kosság, professzoros fel-sőbbrendűség. Közvetlen, emberi, pöz nélküli. Az egész világon ismert és el-ismert archeológus nem-csak teljhatalmu főnöke az expedíciónak, hanem szelle-mi vezetője is.

Fáradhatatlanul járja az áatási körzeteket. S éles ausztrál-kalapja — amely diszkrétén fedi kopasz ko-bakját — hol ennél, hol annál a csoportnál tűnik fel. Oldalán messzelátó fi-tyeg, hóna alatt összeso-dort térkép, műszaki rajz, amelyet gyakran szétterít a földön. Ilyenkor a tu-dós körül rögtön „udvar” (Folytatás a 6-ik oldalon)

A halottak hazajönnek

Mult vasárnap délelőtt nagy feltűnést keltett a lud di repülőtéren annak a hét koporsónak a megérkezése, amelyekben a régi tiszafüredi temetőben eltemetett Blau és Weisz családok földi maradványait hozták át Izraelbe a család megma-radt tagjai.

Schlesinger Jaffe Morde-chaj tel-avivi rabbi mon-dott beszédet a koporsók megérkezésénél, amelyeket ezután Tibériásra szállítot-tak, hogy ott végső nyuga-lomra helyezzék őket. A

tibériási temetőben többek között Ráv Kuk főrabbi mondott gyászbeszédet.

A tiszafüredi temetőben, — amely most felparcellá-zás előtt áll, — van ele-metve többek között a híres Hunfalvi rabbi, R. Smuel Rosenberg apja, a Jung-reisz csengeri rabbi fia és a pozsonyi Szofer család egy leszármazottja is. A sírok felfedésével a sokszá-z éves temető többi halottai-val együtt ezek is valószí-nűleg közös sírba kerülnek majd elhantolásra.

Küldjön

vámmentes IKKA-csomagot

magyarországi rokonainak és barátainak

A novemberi (11. sz.) listán feladott megrendelések

CHANUKARA KERÜLNEK KIOSZTASRA

MEGRENDELŐHELYEK:

JERUZSALEM: Vajda Jolán (helyettese Boros Sándor) dé-lután 5-7-ig a Tuv Jáam cukrászdában, King George 9.
TEL-AVIV: G. Kemény, Ben Jehuda 27., 1. emelet, d. e. 10-12 és délután 5-7 óra között. Telefon: 55052.
HAIFA: Léber ékszerüzlet, Nordau 21., délután 4-7 óráig.

Levelvezést kizárólag: G. Kemény, Tel-Aviv, Ben Jehuda 27., címre kérünk.

IKKA az egyetlen vám- és minden egyéb költségtől mentes küldési lehetőség.

Az ujságokból

A Kneszet többsége a fanatikusok ellen

(HAAREC, független polgári napilap) — A Kneszet a közönség véleményét fejezte ki, amidőn erőlyesen szállt szembe a vallásos fanatikusok kilengéseivel. A koalíció egységével szemben, — amelyből a Vallásos Nemzeti Párt sem vonta ki magát — az ellenzéki felfogást csak a két Águda párt képviselői hangoztatták. Lőrinc, az Águda képviselője, nemcsak azonosította magát a fanatikusokkal, de egyben a rendőrséget is a vádlottak padjára ültette. Begin képviselő ugyanakkor a liberalizmus védőjeként jelent meg a porondon. Mindkét oldal felé egyformán osztogatta a megrovást és a szimpátiát. A legobjektivebben a helyzetet Pinchász Rozen jellemezte és adott hangot a liberális közvéleményt felfogásának is.

Helyesen cselekedett a miniszterelnök, amidőn a problémát a megfelelő perspektívába helyezve erőlyesen utasította vissza a vallásosak hosszú hetek óta folyó tul-kapásait. A miniszterelnök megvédte a rendőrséget is, majd határozottan kijelentette, hogy megfelelő alternatív megoldás hiányában a Mandelbaum kaput semmi-képpen sem fogja a kormány szombaton a forgalom elől elzárni. A fanatikus vallásosak eddig valószínűleg sokat építettek Eskol miniszterelnök engedékenységére, a mi-niszterelnök mostani határozottságából talán józanabb belátásra jutnak.

A gazdasági szilárdaság politikája

(DÁVAR, a Hisztdarut hivatalos lapja) — A pénzügyminiszter bejelentése a szilárd gazdasági vonal politiká-jának folytatásáról azt jelenti, hogy áremeléseket, vagy béremelést a kormány a jövő évben sem fog engedélyezni, mint ahogy nem lesznek adóemelések sem. A miniszter ezt a pénzügyi politikát a nagyszabású alijja-hullám ellenére is tartani akarja. Az egyensúlyban lévő most betervezés előtt álló költségvetés és az árak szigorú tartása feltétlenül a gazdaság nagyszabású fejlődését vonja maga után és szükíteni fogja a külkereske-delmi mérlegünkben mutatkozó szakadékokat.

A szilárd gazdaság a legfőbb feltétele az egészséges versenynek. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a belföldi piac nagy forgalmával, a hazai konjunktúrával szemben kinti vonatkozásban teljesen elszigetelve állunk. A Kö-zöspiacnak velünk szemben mutatott elutasító álláspon-tja óriási erőfeszítésekre kényszerített bennünket, hogy a kül-lönléle piacokon a versenyt tartani tudjuk. Kivitelünk emelkedése, az egyre szaporodó valutaállományunk és jó-hírünk a nemzetközi pénzpiacon sem szabad félrevezes-sen bennünket. A nemzetközi helyzetben bekövetkező legapróbb megrázkódtatás is nyomban érezhető az izrá-eli gazdasági életben. Ezért nagy elővigyázattal kell elő-remennünk és vissza kell utasítani minden olyan szán-dékot, amely áremelésekre irányul. A legfontosabb az egyes tényezők önmegtartóztatása és a közös nagy ér-dekhez való alkalmazkodása.

Izrael segítése más államok számára

(CHERUT, a Cherut mozgalom lapja) — Minden állam természetes maga-tartásához tartozik, hogy barátokat keres a világ egyéb államai között. Különösen fontos ez a mi számunkra, akik a Közelkelet térségében csak el-lenséggel vagyunk körülveve. Ugyanakkor mint fejlődő, sok nehézséggel küzdő államnak elsősorban saját szük-ségletünk kell főgondunkat alkossa. Az idegen államok megsegítése terén is mértékelt kell tartanunk. Lehetetlen túrni az egyre jobban elharapódzó állapotot, hogy állami hivatalaink és minisztériumaink nagy része — tehát nemcsak a külügyminisztérium — a külföldi országok-nak nyújtandó technikai és egyéb segítség problémáival vannak elfoglalva. Az utóbbi napokban elhangzott a ki-jelentés, hogy az izráeli tudósokat és technikusokat el-sősorban az afrikai államoknak nyújtandó segély szem-pontjából kell kiképezni. Dáján földművelésügyi minisz-ter azt is kijelentette, hogy a földművelésügyi minisz-terium nemcsak az izráeli mezőgazdaságnak, hanem az afrikainak is gondját kell, hogy viselje. Nem vagyunk még olyan gazdagok, hogy szakembereinknek egy nagy hányadát más országok számára engedjük át. A barát-ság megszerzése fontos dolog, de még annál is fontosabb a saját országunk fejlesztését előrevinni.

A mezőgazdasági munkások bére

(AL HAMISMAR, a Mápám hivatalos lapja) — Hosszu idő óta tesszük szó-vá a mezőgazdasági munkásokkal szemben megnyilvánuló szociális igazságtalanságot. A kormány állandóan szociális igazságról beszél, de amellett szabad utat enged a korlátlan meggazdagodásnak, az olcsó hasznoszerzésnek, míg a másik oldalon minden terhet az alkalmazott és a munkásosztály vállaira helyez. Mindennél égbekiáltóbb a mezőgazdasági munkással szemben követett igazságtalan bérpolitika, ami annál érthetlenebb, mert egy kimondott mezőgazdasági és ipari konjunktúra idejét éljük. A mezőgazdasági munkások fizetésének emelése minden illetékes fórumon megértésre talált eddig, valószínűleg a Mápáj legfelsőbb urai azok, akik még mindig kitartanak ellenzéki felfo-gások mellett. De a munkástömegek ezt tovább nem fogják tűrni.

A búz és a törvény

(HACOFE, a Vallásos Nemzeti Párt lapja) — Az ugynevezett „Kanovita törvény” végre érvénybe lépett. Ugyan akkor nem vesszük észre, hogy a nagyvárosok utcá-ját beszennyező közlekedési eszközök a törvényre tekintet-tel lennének. Nem hisszük, hogy egyetlen közlekedési eszközt a tulajdonosok valamilyen fajta füstszűrővel, vagy búzelvezető készülékkel szereltek volna fel. A helyzet valószínűleg változatlan marad a néhány raport-nak ellenére, amelyet a közlekedési rendőrség a sofőr-öknek csinál. Ismét meg fogunk győződni róla, hogy az érdekelt autótulajdonosok, teherautósóforók, közleke-dési kooperatívák önző anyagi érdeke sokkal súlyosab-ban esik a latba a közönség érdekénél. A hiba ott van, hogy a törvény megszegői ellen foganatosított intézke-dések teljesen hatástalanok. Az itt-ott adott raportok, a hónapok mulva sorrakerülő tárgyalás és a csekély büntetés nem hathatós ellenszere az autók által kipuf-fogott búz terjesztésének. Eredményt a kormány csak szigorúan keresztülvitte hathatós intézkedésekkel tud el-erelni ezen a téren.

SPORT

Izgalmasnak ígérkezik a Nemzeti Bajnokság negyedik fordulója

A hét közben lejátszott nemzetközi mérkőzések után, holnap délután ismét az N. B. felé fordul a közönség figyelmé. A bajnokság negyedik fordulója érdekes meccseket, izgalmas küzdelmeket ígér. Az érdeklődés központjában a Bloomfield stadion for-mecse, a Makkábi Tel-Aviv — Makkábi Haifa összecsapása áll. A tel-avivi Makkábi eddig három alkalommal lépett a pályára a Nemzeti Bajnokság 1963-64-es szezonjában és mindhárom esetben sikerült egy-egy gólt elhelyezni az ellenfél hálójában. Három meccs — három gól, egyenlő a bajnoki tabella első helyével. A negyedik forduló nagy kérdése:

„Vajon sikerüljön fog Bét Hálévi bunker-taktikájának újabb győzelmet aratnia, vagy pedig át kell adnia az első helyet a trónkövetelő Petách Tikvá-nak?”

Részletes program: **Hápoél Haifa — Hápoél Petách Tikva** (Haifa kir-ját-éliezeri stadion fél 3, játékevezető Neeman). Kermény meccsre van kilátás ezen a találkozón, mert a jelen szerint mindkét csapat körömszakadtáig fog harcolni a bajnoki pontokért. A petách-tikvaiak leg-több mérsékelt játék után biztos győzelmet arattak a Hápoél Ludd felett — idegen pályán. Ezt a bravurt kellene Sztelmáchéknak Haifa-n is megismételni. A vendéglátó együttes ugyanakkor javuló formát mutatott Rámát Gánban, ahol — mint ismeretes — 2:0 arányú vezetést után, játékevezetői tévedéssel kapott ki 3:2-re. A matematikus gólt a rámát-gáni Nachmíasz kézzel ütötte a hálóba. A vitás gól ügyében megkérdeztük az érdekelteket, akik a következő nyilatkozatokat adták:

Rockmann kapus: Nachmíasz kézzel ütötte a labdát a hálóba? Szó sincs róla. Két kézzel!

Nachmíasz: A vitás gólt befejelem, csak úgy, mint a másik kettőt...

Mizrachi játékevezető: „A gól szabályos volt”.

Az ötezer főnyi rámát-gáni közönségnek persze nagyon tetszett Nachmíasz gólja, amely kiváló kézilabda teljesítmény volt. Haifai körökben remélik, vége szakad a csapat bal-szerencsés szereplésének és sikerül mindkét bajnoki pontot otthon tartani. A bajnokcsapatban Sztelmách szereplése kétséges, akit Anselv szövetségi edző a Gőteborg elleni nemzetközi meccsen térsérülése miatt a második félidőben ki-hagyott. Pedig Nachum szeretett volna tovább játszani, de az angol tréner haj-tatatlán maradt. Döntetlen hez közelálló eredmény várható.

Hápoél Jeruzsálem — Hápoél Ludd (Jeruzsálem, 14.30 órák, játékevezető Meron). A Hápoél Jeruzsá-

Eső után köpönyeg

A labdarúgó szövetség el-nőségi ülésén elhatározták, hogy az 1963/64-es labdarúgó szezonban a nyári szünetet beleértve, megtilt-ják az izraeli labdarúgó csap-atok külföldi szereplését.

Ezt a hivatalos közle-ményt, amelyet sokan „eső utáni köpönyegnek” szá-mítanak, az a megjegyzés-el továbbították, vajon hány csapat fog a szigorú tilalom alól felmentést kapni?

lem legutóbb a forduló meg lepetését okozta, amikor egyetlen leszyanus góllal bár, de saját otthonában megverte a favorit Hápoél Tel Avivot. Az ujonc Ludd csapata szomorú mérleg-gel indult a Nemzeti Baj-nokságban: három mérkő-zés, három vereség, 1:6-os gólarány. Nem tartjuk va-lószínűnek, hogy a luddi vereségsorozatát éppen a fővárosban sikerül meg-szakítani.

Hápoél Tel-Aviv — Simson Tel-Aviv (Bloomfield stadion 14.30 órák, játékevezető Barabás). A két együttes közül a Keren Há-témánim csapata talált job-ban magára, míg a Hápoél Tel-Aviv még mindig ke-resi igazi csatársorát. A Hápoél Tel-Avivban sokkal több van, mint amit az ed-digi három forduló során nyújtott, ötfogata azon-ban krónikus gőlszegény-ségben szenved. A Hápoél Tel-Aviv soraiban minden bizonnyal számítanak Gí-deon Tis játéka-ra, aki u-gyan sérülésre hivatkozva nem vett részt a válogatott keret Gőteborg elleni mér-kőzésén, de bennfentesek úgy tudják, hogy Tis „hő-zódást” mögött jogosnak látszó anyagi követelé-sek vannak. A labdarúgó szövetség ugyanis a korábbi szokásokkal ellentétben, nem fizette ki a nemzetközi mérkőzések előtti és utáni napon szokásos munkanap-térítést. Tis ezzel kapcsola-tban kijelentette, hogy szakmát akar tanulni és ezért nem tudja idejét edző-táborokra és nemzetközi mérkőzésekre vesztegetni. A holnapi mérkőzés heves küzdelmet ígér, amelyen minden eredmény lehetsé-ges.

Hápoél Tibériás — Hápoél Rámát Gán (Tibériás 14.30 órák, játékevezető: Schleifer). A tibériási együt-tes a három bajnoki forduló során mindössze két pontot szerzett és a tabella 12-ik helyén szerénykedik. Az el-múlt hét során ugyan érte-kes pontot hozott haza Tel Avivból, de a Simson elleni mérkőzésen a legzártabb bunker taktikáját játszva, teljesen alárendelt szerepe volt. Holnapi ellenfele a Hápoél Rámát-Gán, az idei NB egyik kellemes meglepe-tése. Összeszkózt, tetszető-sen és eredményesen futbal-lozó együttes. Kérdés, hogy hazai csapat ezúttal is bun-kerrel kísérletezik-e Slomo Lévi és társai ellen, vagy nyílt sisakkal veszi fel sa-ját otthonában a küzdelmet. A papírforma ezúttal biztos rámát-gáni győzelmet mut-at, habár a Kineret parti oroszlánbarlangban sosem lehet tudni...

Hákoách Tel-Aviv — Makkábi Jaffa (Givatájmi stadion, 14.30 órák, játékevezető: Dannenberg). A rámát-gáni Hákoách a leg-utóbbi bajnoki forduló so-rán értékes győzelmet ért el Rechovoton a Makkábi Säärájim ellen. A győzelem oroszlánrésze — mint a leg-több alkalommal — Kapitól-nik nevéhez fűződött, míg rajta kívül a csapat nem sokat mutatott. A Makkábi Jaffa ugyanakkor egy fél-időn keresztül kitűnő és szemre is tetszetős játékok produkált a Bné Jehuda ellen, de a végén nem bírta a Hátikvá negyedbei együt-tes gyilkos iramát. A két csapat közül a Makkábi Jaffa klasszissal magasabb fokú labdarúgást képvisel és ennek pedig a józan ész számításai szerint diadal-maskodni kell a Hákoách által produkált „erő-labda-rúgás” felett.

Makkábi Petách Tikvá — Makkábi Säärájim (Pe-tách-tikvai Hápoél-pálya, 14.30 órák, játékevezető: Handwerk). Szerdán dél-után láttuk a Makkábi Pe-tách-Tikvát a Gőteborg el-len játszani, ahol a 10-ik percben Künsztlich vezeté-shez juttatta csapatát. Ez a vezető gól úgy látszik el-szabadította a gőteborgi együttes palackba zárt szél lemet, amely az ezt követő negyedórán keresztül olyan labdarúgást produkált, mely hez hasonlót alig láttunk Izraelben. A svédék ez al-kalommal négy gólt lőttek a petách-tikvaiak hálójába, majd „visszavoltották a sebességét” és folytatták üdülésüket. A Makkábi Pe-tách-Tikva tartalékkapusa, Goldring, elképesztően gyen-gének bizonyult és ha a hol-napi mérkőzésen ismét ó-áll a kapuba, úgy a Makká-bi Säärájimnak komoly győ-zelem-esélyei lesznek.

Makkábi Tel-Aviv — Mak-kábi Haifa (Bloomfield-stadion, 13 órák, játékevezető: Sosáni). — A negyedik bajnoki forduló központi mérkőzése a közepes, de stabil formát mutató Mak-kábi Tel-Aviv és a hullám-völgyben levő, de közismer-ten rapszódikus Makkábi

Hétvégi sportműsor Labdarúgó I. osztály

ÉSZAKI CSOPORT: Bétár Natanja — Hápoél Kfár Szábá. Hápoél Givat Chájim — Makkábi Chedera. Hápoél Chedera — Makká-bi Natanja, Hápoél Mácháné Jehuda — Hápoél Kirját Chájim. Hápoél Kfár Blum — Makkábi Zichron Jákov. Hápoél Akkó — Hápoél Ná-hária. Hápoél Herzlia — Há-poél Nachliél.

DELI CSOPORT: S. C. Nesz Ciona — Hápoél Givatájim. YMCA Jeruzsálem — Makkábi Rámát Gán Ami-dár. Makkábi Smuél — Há-poél Marmorek. Bétár Rám-le — Hápoél Cholon. Hápoél Kirját Ono — Hápoél Rison Lecion. Bétár Tel-Aviv — Bétár Jeruzsálem. Hápoél Beér Séva — Hápoél Rámle.

CELLÓVES

Holnap délután 2 órák or a rámát-gáni városi lőte-ren rendezik a Hápoél és az izraeli váloga-ott orszá-gos egyéni célú versé-nyét, gyorstűzelő puskából, 50 méterre.

ATLETIKA

Holnap reggel 9 órák or natanjai Wingate-intézet-ben a Hápoél telavivi és sáróni klubjai idénynyitó atlétikai versenyt rendez-nek.

ASZTALITENISZ

A Hápoél rison-lecioni csarnokában ma este 7 óra-kor és holnap reggel fél 9

Kicsi a bors, de erős

Uj közönségrekord szüle-tett szerdán a Hápoél Pet-á Tikva pályáján, ahol a Mak-kábi Petách Tikva Svédor-szág gőteborgi együttesével mérkőzött. Ez az „alacsony” szám „rekordja” volt. — A nemzetközi találkozóra mindössze 1800 ember volt kíváncs, (közüük igen sok nemfizető vendég), amely a labdarúgó mérkőzések lá-togatottságát figyelembevél-ve kicsinyiségi rekordnak számít. A szurkolók távol-maradása azt bizonyította, hogy az izraeli közönség unja a külföldi csapatok izraeli üdülését: és nem haj-lándó e nyaralások számlá-ját fizetni.

A gyér látogatottságra jellemző, hogy a klubház tetejére csak egyetlen gye-rek kúszott fel, aki a má-sodik félidő 25-ik percében parádés közönségsikert ara-tott. A svéd középcsatár égbőlött labdáját a háztető csúcsán csúcsulva ő csípte el. A labdarúgás „chászid-jaiból” álló publikum egyéb-ként — kicsiny voltát meg-hagydotva — helyenként nagyosan szűta Dudai játé-kevezetőt... (sofét)

Haifa összecsapása lesz. Ha a bajnoki tabellára nézünk, úgy a mérkőzés eredménye nem lehet kétséges: a Mak-kábi Tel-Aviv veretlenül vezet, ellenfele pedig nyet-lenül, a 14-ik helyen kul-log. Persze, a Makkábi Hai-fában komoly erők rejle-nek, hiszen csatársorában három-négy nemzetközi já-tékos is szerepel. Ez az egyenlő jó erőkből álló támadósor azonban még nem talált magára és nehe-zen tudjuk elképzelni, hogy éppen a kökemény Makkábi Tel-Aviv védelme ellen tá-madjon fel. Mindennek ősz-szevetése alapján az esélyek mérlegelése újfent tradicio-nális, kisarányú tel-avivi győzelmet ígér.

A negyedik forduló előtt a bajnoki tabella állása:

1. Makkábi T.-A.	3:0	6
2. Hápoél P.-T.	11:5	6
3. Hápoél R.-G.	9:6	5
4. Hákoách	3:2	4
5. Makkábi Jaffa	4:3	3
6-7. Hápoél Haifa	5:5	3
6-7. Simson	5:5	3
8. Háp. Jeruzsálem	5:6	3
9. Makkábi T.-A.	4:2	2
10. Hápoél T.-A.	5:5	2
11. Bné Jehuda	3:4	2
12. Hápoél Tibériás	4:7	2
13. Makkábi Säärájim	2:4	1
14. Makkábi Haifa	2:6	0
15. Hápoél Ludd	1:6	0

Hétvégi sportműsor Labdarúgó I. osztály

órák országos ping-pong bajnokságot rendeznek. A bajnokság során ifjúsági, felnőtt (női és férfi) és old-boy mérkőzésre kerül sor.

KOSARLABDA

Ma és holnap este kez-dődnek el a kosárlabda Nemzeti Bajnokság küzdel-meit.

RÉGÉSZEK KÖZÖTT, A MACÁDÁ TETEJÉN

(Folytatás az 5-ik oldalról) — A víz kérdése nehe-zebb probléma. Ezideig Arádról tartálykocsit szállí-totta a vizet, de már az első napokban kiderült, hogy nem elegendő meny-nyiségben. Legfeljebb ivásra elég, de nem tisztálkodás-ra. Így kénytelenek vol-tunk szigorú viztakarék-ságot életbeléptetni: zuha-nyozás csak minden máso-dik nap. Pedig bizony iz-zasztó, poros munkánk után mindennap jólesne a fürdő. Egyelőre, amíg a Mekorot lefekteti a hétki-lométeres vízvezeték Arádról Mácadáig, a had-sereg tartálykocsiai is szál-lítják a vizet hozzánk. Most már megértem Silva nagy problémáját, hallat-lan nehézségeit, amikor hat-ezer harcos és ötezer zsi-láborlakó vízellátásáról kellett gondoskodnia...

Jelenleg két problé-ma foglalkoztat — meséli később, kikerülve a tanít-ványok gyűrűjéből. — Az egyik a fizetett munkások kérdése, a másik a víz. A munkügyi minisztérium be-duinokat ígért a nehéz munkák elvégzésére, de helyettük új olé munkáso-kat küldtek ki, akik nem tudnak beletörődni a mos-tosha körülményekbe. A be-duinok igénytelenek és ellátásukról maguk gondos-kodnak, ami nem mellékes szempont, amikor minden táborlakó élelméze nap-i hat fontba kerül.

Villany, telefon a táborban — és egy kis romantika...

A hegy aljában, a nyu-gati oldalon terül el a huszadik század Mácádája, az expedíció sátorábrára. Szabályos katonai „camp” ez, ami nem is csoda, hi-szen a katonaság építette és bocsátotta a kutatók rendelkezésére. Mindennel felszerelték ami fontos és nélkülözhetetlen. Zuhanyo-zók, mellékhelyiségek, kony-ha, ahol gázzal főznek, szakkönyvtár és orvosi szoba, amely előtt mentő-autó áll. Villany is van és telefon a hegytetővel és a nagyvilággal. A tábor köz-pontjában a „fővezéri” sá-tor áll, ahol a tábor ügyeit intézik és esténként a „ve-zérkar” elkészíti a más-napi munkatervet.

A lányok sátrai, a fér-fiakétól elkülönítve álla-nak. A bejáratnál tábla, mint a katonaságnál: „Te-rületen kívül! Nincs belé-pés!”

A sátorábrót drótkötél-pálya köti össze a hegy-gyel; a hadsereg műszaki alakulata építette. A vastag kábelben hímálódzó nehéz vasláda oldalán a „Mácá-dit” felírás olvasható — a „Kármelit” után, szába-don... De csak teherszál-lításra használják, az ex-

Angol tőkét kap a Hisztadrut lakásépítésre és ipari befektetésre

Frank Cousins szakszervezeti vezető meggyűződő fontsterlinget helyezett kilátásba

Tel Aviv. (Az Uj Kelet tudósítójától). — Az angol szakszervezetek 250 ezer fontsterlinget fognak befek-tetni a Hisztadrut gazdasá-gi vállalataiba. Erre vonat-kozáon sikeres tárgyalások folytak az országban tartó-zkodó Frank Cousins-szal, az angol szakszervezeti köz-pont vezető egyéniségeivel, aki egyúttal a másfél mil-

ió tagot számláló közleke-dési és általános alkalmá-zottak szakszervezetének a főtájkárja.

A pénz egy részét sikun-akciókba, másik részét pe-dig a hisztadruti gyáripa-rba fognak befektetni. Az ügylet konkrét lebonyolítá-sával Gideon Neemánt biz-ták meg, aki a Hisztadrut angiai és európai irodájá-nak igazgatója.

Az elrejtett náci-kincsek helyett csak egy kincskereső holtteste került elő

Az osztrák hatóságok most alaposan átkutatják a Töplitz-tó fenekét

Bad Aussee (UPI). Nem a náci elrejtett kincseit, hanem egy titkos kincse-re holttestét hozták fel színre a bűvárok az ausz-triai Töplitz-tó aljáról. A hatóságok elrendelték a kincskutatás közben vízbe-fult 19 éves Alfred Egner holttestének felboncolását a halál okának megállapí-tására. A kormány kincs-kutatói által használt televí-zió-felvévőgép 60 méter mélységben találta meg Eg-ner holttestét. Úgy látszik, hogy valaki, vagy valami letépte arcáról a bűvárlar-cot, amelyhez a légzőcső van erősítve és talán ettől fult meg.

Egner hatósági engedély nélkül, két német megbízá-sából kezdte meg a kutató-t a tóban és október hó 6-án eltűnt. A két német, a jelek szerint, sietve eltá-vozott anélkül, hogy értesí-tették volna a hatóságokat a fiatal bűvár eltűnéséről.

Egner halála nyomán a hatóságok elhatározták, hogy átkutatják a tó fene-két és egyszer s mindenkor-ra véget vetnek a találgatás-nak, ott van-e a náci el-rejtett kincse, vagy sem. Az elmúlt napokban kihal-gatták Max Gruber volt SS-katonát, aki azt állítja, hogy saját szemével látta 1945-ben, amikor SS-egysé-gek sokszáz ládát dobtak a tóba és néhány ládában aranyérmek voltak. Gruber azt is állította, hogy tudja a pontos helyet is, de a megjelölt helyen egyelőre semmit sem találtak és a hatóságok szerint Gruber ismételt elmentmondások-ba keveredett.

Uj távrepülési rekord

Beirut (IFP). A Swissair repülővállalat DC-8 utas-szállító gépe tegnap új tá-volsági világrekordot állí-tott fel személyszállító gé-pek számára, amikor a New York és Beirut közötti 12 ezer 600 kilométeres utat leszállás nélkül, 880 kilomé-ter átlagos óránkénti seb-seggel tette meg. A gép 30 meghívott vendéggel, a Swissair-vállalat igazgatói-val és a Douglas-repülőgyár kísérleti pilótájával indult szerdán este, izraeli idő sze-rint 23 óra 54 perckor New Yorkból és tegnap 13 óra 52 perckor érkezett meg Beirut repülőterére.

Az akadémikusok egységfrontja

Tel-Aviv (Az Uj Kelet tudósítójától). Az akadémí-kusok szervezetei tegnap hivatalosan is megállapo-dást írtak alá a Horovitz-bizottság fizetésegységi-tési javaslatai elleni harc közös folytatására, vala-mint más szakmai követelé-sek terén való együttes fel-lépésre. Az egyezmény ér-telmében, amelyet a memő-rkök, orvosok, középiskolai tanárok és egyetemi előa-dók írtak alá, sztrájk meg-hirdetéséhez az akcióbizott-ság döntése szükséges, mely azonban csakis 75 százalé-kos többséggel határozhatja el a munkabeszűntetést.

Harriman dícséri Izrael

Washington (STA). — A Hadassza szervezet ismét a newyorki Kramarsky asz-szonyt választotta meg el-nökévé a Washingtonban megtartott kongresszus be-fejtével. A kongresszus fővendége Averel Harriman helyettes külügyminiszter volt, aki kijelentette, hogy az elmúlt évben tény-leges előrehaladás történt Izrael békeje és fennmara-dásának biztonságá szem-pontjából. Harriman magas-talta a Hadasszának Izrael-ben végzett munkáját és dícsérte Izraelt az új afrikai és ázsiai államoknál nyújtott segélye miatt. An-nak a reményének adott ki-fejezést, hogy a technikai segély, amelyben Izrael a fejlődésben lévő államok részesei, előbb-utóbb az arab államokban is megte-remti a kölcsönös együtt-működés légkörét a közle-keleti térségben. A Hadassza kilenc millió 840 000 dolláros költsége-tét hagyott jóvá.

Zsidó megkülönböztetés Amerikában a foglalkoztatás terén

Irta: Eljáhu Salpéter

Az amerikai zsidóság paradoxális helyzetére jellemző, hogy az intellektuelek és az üzletemberek között ma két olyan társadalom-kutatási vizsgálat a szóbeszéd, amely egymásnak szögesen ellentmond. Az egyik a zsidók elleni megkülönböztetés problémája, a másik pedig az asszimiláció.

A megkülönböztetéssel kapcsolatos kutatást a Bné Brit diszkrimináció-ellenes ligája hajította végre. Ez a szociográfiai vizsgálat a zsidóknak az autópárbán való foglalkoztatását elemzi, míg a másik kutatás, amelyet az amerikai Zsidó Bizottság folytatott, a vegyes házasságokat és azoknak a nyomán született gyermekek nevelési problémáit állítja a vizsgálódás középpontjába.

Az egyik amerikai szaklapban 1961 nyarán hosszú cikk jelent meg a detroiti autópárbai igazgatójának életéről, házáról, családjáról, baráti köréről, világlátásáról és egész életmódjának

összetett problémájáról. A cikk mintegy mellékesen megjegyezte, hogy ennek az iparágban száz vezető személyisége között (a vállalatok alelnökeitől felfelé mutató ranglistákban) egyetlen zsidó sincs.

A legutóbbi vizsgálat azt mutatja, hogy az elmúlt két évben semmiféle változás nem állt be ebben a statisztikában. Detroit városától az autópárbai fővárosra, a „három nagy” központja — Ford, General Motors és Chrysler — amelyek együttesen körülbelül kétszáz ezer embert foglalkoztatnak a városban. Az egész lakosság körülbelül három milliót tesz ki és szinte a város fennmaradást legfőbb családfenntartója ilyen vagy olyan módon az autópárbai áll összeköttetésben.

A zsidó „nem megfelelő” típus

A városban 90.000 zsidó él, tehát a lakosságnak körülbelül három százaléka. Az utóbbi kutatás azonban kimutatta, hogy az autópárbai igazgatói és mérnöki feladatkörben foglalkoztatott 51.000 személy közül, mindössze 328 a zsidó, tehát csak 0.65 százaléka.

Detroitban a zsidó családfenntartók fele önálló, a 19 százalékos amerikai átlaggal összehasonlítva. Ezek az adatok arra mutatnak, hogy nyilvánvalóan megkülönböztetés van érvényben az autópárbai igazgatói és mérnöki feladatkörben foglalkoztatottak között, akik az autópárbai igazgatói pozíciókban vannak, vagy voltak a múltban. Ezenkívül statisztikát is készítettek. A beszélgetések nyomán kiderült, hogy a zsidók, még ha sikerül is bejutniuk az autópárbai, megkülönböztetve érzik magukat a ranglétrán való előrehaladás terén. A vállalatok hajlandók kihasználni a zsidó szakmai és technikai ismeretét, de nem hajlandók bevonnani az igazgatói feladatokba, abból a felfogásból kiindulva, amely azt vallja, hogy a zsidó nem megfelelő típus a vezető pozícióra az autópárbai.

Nem elég a szakismeret

A szakmai ismeret nem elég az autópárbai legfelsőbb fokozathoz való előrehaladáshoz, ahol már rendkívül éles versengés folyik. Más kvalifikációra is szükség van a szakismereten kívül. Így például klubban, bizonyos baráti körben, bizonyos tekintélyes lakónegyedekben való lakás és így tovább, — tehát mindazok a területek, amelyek a zsidókat hátrányos helyzetbe szorítják. A jelek szerint azonban a legfontosabb tényező a fiatal alkalmazottak toborzása az egyetem végzettségi körében.

Amerikában az a szokás, hogy a nagyvállalatoknak az alkalmazottak felvételével foglalkozó ügyosztályai valóságos „vadászot” folytatnak az egyetemek utolsó éves hallgatói között a te-

Mit mutatnak a számok?

Nem volt könnyű lefolytatni a vizsgálat statisztikai részét, minthogy nem volt semmi lehetőség arra, hogy az autópárbai nagyvállalatoknál az alkalmazottak dossziéit tanulmányozzák. A társadalomkutatási akció végrehajtói egy olyan módszert dolgoztak ki — szociológusok és statisztikusok szakvéleménye alapján, — amely a vállalatok belső telefonkönyveire van alapítva.

lyen mértékben egy fontos iparág kapui zárva vannak a zsidó fiatal előtt, ez azt jelenti, hogy nincs lehetősége a szokványos és elfogadott előrehaladási pályavonalra lépni.

A vizsgálatot két síkon folytatták le. Beszélgetéseket folytattak azokkal a zsidókkal, akik az autópárbai igazgatói pozíciókban vannak, vagy voltak a múltban. Ezenkívül statisztikát is készítettek. A beszélgetések nyomán kiderült, hogy a zsidók, még ha sikerül is bejutniuk az autópárbai, megkülönböztetve érzik magukat a ranglétrán való előrehaladás terén. A vállalatok hajlandók kihasználni a zsidó szakmai és technikai ismeretét, de nem hajlandók bevonnani az igazgatói feladatokba, abból a felfogásból kiindulva, amely azt vallja, hogy a zsidó nem megfelelő típus a vezető pozícióra az autópárbai.

hetséges végzettség felkutatására a vállalatba. Ezt a feladatot a nagyvállalatok „sorozótisztjei” töltik be. És ezeknek a sorozótisztjeeknek ugy látszik értékcsúcsra adták, hogy nem kívánatos zsidó végzettséget „kihálászni”. (Kiderült, hogy az autópárbai foglalkoztatott amugyis kevés zsidó 60 százalékát közvetlen ajánlás, vagy pedig az újságokban közzétett „üres állás” hirdetés alapján vették fel. És közel 30 százalék úgy jutott állásához, hogy az autópárbai kapcsolatban lévő iparágokból kerültek át a gépkocsis iparba. A zsidók közül csak körülbelül tíz százalékot „soroztak” be a szokásos uton, tanulmányi végzettséggel.)

Ezeket a belső telefonkönyveket tanulmányozták és felülvizsgálták, hogy jellegzetes zsidó neveket találjanak bennük és ezeket a neveket összehasonlították a templomegyetemek tagjainak jegyzékével, a gyűjtőakciók adakozóival és a város különböző zsidó szervezetekének taglistáival. A szakemberek megállapították, hogy a módszer igen pontos képet nyújthat az autópárbai foglalkoztatott

zsidókról. Így kiderült, hogy 328 zsidó közül (51 ezer alkalmazott között) az igazgatói és a mérnöki rangfokozatokban a legmagasabb százalék — 146 az együttes 17.500-ból éppen a Ford vállalatnál fordult elő, amelynek alapítója pedig közismert volt antiszemita nézetéről.

A Chrysler vállalatnál 102 zsidó van 18 ezerből és a General Motorsnál mindössze 80 (0.51 százaléka a 15.500-ból. Ezeknek a számoknak az elemzése azt mutatja, hogy a zsidók nagy százaléka olyan ügy-

Beismerés és kifogások

A vizsgálat eredményeit a gépkocsis vállalatok vezetőinek tudomására hozták, akik beismerték, hogy az „autópárbai nem használja ki kellő mértékben a zsidó tehetséget”, de olyan érveket vetettek fel, ame-

lyek ismeretesek más területi ágakból, ahol a multiban zsidóellenes diszkrimináció volt. Azzal érveltek például, hogy a zsidók nem keresnek foglalkoztatást az autópárbai és nincsenek érdekelve nagy vál-

latnál dolgozni, ahol az előrehaladás lassabb és a rangban és fizetésben való emelkedés kilátása nem a legjobbak. A második érve vonatkozólag pedig tény, hogy az amerikai kormánygépezetben nem jelentéktelen százalékban zsidók foglalnak helyet. Ez azt bizonyítja, hogy a fizetési feltételek és a lassu előrehaladás nem visszariasztó tényező.

Ami az autópárbai vezetői-
nek első kifogását illeti,

azokban az ágazatokban, amelyek az ipar pénzügyi vezetésével állanak összefüggésben. A zsidó dolgozók körében lefolytatott körkérdeés kimutatta, hogy közülük mindössze tíz százalék jelölte meg önmagát a magas igazgatói réteg tagjaként. És a zsidók közül több mint egyharmad olyan feladatkörben dolgozott, amely nem volt más dolgozók fölötti ellenőrzéssel megbízva.

A klubok és a „zárt” lakónegyedek

Az autópárbai kivül csak kevés olyan ág van, ahol világos megkülönböztetés látható. Ilyen például az acélipar, a biztosító és a bankvállalatok. Mindezeknél az ágazatoknál azonban a zsidók arányszáma sokkal magasabb, mint az autópárbai. És, hogy a kép teljes legyen, megemlítjük azt is, hogy mindezekben az üzleti ágakban vannak zsidó vállalatok is.

A megkülönböztetés egy másik területe a lakáskérdésben nyilvánul meg. Az Egyesült Államok egész területén még mindig vannak olyan „tekintélyes” negyedek, amelyekben nehéz és többnyire lehetetlen zsidó számára házat vásárol-

a vizsgálat leszögezi, hogy lehetséges és valóban van némi igazság abban, hogy: a zsidók tudják, hogy nincsenek reális kilátásaik bejutni ebbe az iparba és éppen ezért nem is igen fordulnak munkáért nagy számban.

A foglalkoztatás terén mutatkozó diszkrimináció talán a legsúlyosabb az általános szemszögből megítélve, de kevésbé elterjedt országos méreteiben.

Ez a fajta megkülönböztetés egyre inkább csökken és likvidálódik, különösen azóta, hogy a felsőbíróság leszögezte, hogy olyan szerződések, amelyek a lakás és házvetél terén faji megkülönböztetés tendenciáját viselik magukon, — törvénytelenek és éppen ezért nem lehet beperelni azok megszegőit.

Kétségtelen, hogy elterjedt megkülönböztetés van még életben a társadalmi klubok terén. Minthogy azonban különböző csoportok magánjellegű szervezkedéséről van szó, kelles időöltésre, a törvény nem kötelezhet senkit ebben a kérdésben és nem lehet előírni, hogy ki kivel alakítson közös klubot.

Az új alijja nyomában (1)

Akik nem várják be, hogy kergessék őket

Irta: Krausz Náftáli

portok jöttek ide, dacolva veszéllyel és nehézségekkel.

A politikai cionizmus a nagy zsidó tömegeknek Erec-Jiszráel iránti szeretét akarta valorizálni. Ezért bukott meg az Uganda-

hogy a bevándorlók nem voltak jó cionisták. Ellenkezőleg: a nem-cionistákat még a legvéresebb pogrom sem tudta rávenni az alijjára. Ezek Amerikába mentek, vagy szülőhazájukban várták be a... következő pogromot.

A SASOK SZARNYAN

A nagy alijja az állam kiküldtása után indult meg. Több mint egy millió zsidó jött hozzánk azóta, köztük Jemen, Irák, Perzsia zsidóságának több mint kilenc tizede.

Az alijja-osztály — amely a Szochnutnak egyik legnagyobb költségvetéssel rendelkező osztálya — eddig csak egy ponton nem tudta megtörni a jeget: a szabad országokból jövő — illetve nem jövő! — zsidóság kérdése volt eddig az izraeli alijja politika Achilles-sarka. Azt mondtuk, hogy eddig s ez nem elírás. Baruch Duvdváni, a Szochnut alijja osztályának vezetője, büszkébb arra a nyolcezer délamerikai zsidóra, aki az idén érkezett, mint az elmúlt évben jött millióra...

MENTŐALIJJA ES BŐSÉG-ALIJJA

Hogy ezt megértsük, tudni kell, hogy a Szochnut az elmúlt években nagy erőfeszítéseket tett, hogy az alijja keretét azokra az országokra is kiterjessze, ahol a zsidók szabadon és rendezett anyagi viszonyok között élnek. Ez a bevándorlás, melyet bőség-alijja néven tartanak nyilván, felöleli az Egyesült Államokat, Dél-Afrikát, valamint a latinamerikai államokat. Amerikából jön is helyenként néhány zsidó, főleg nyugdíjasok, akik kevés dollárjukból itt jobban meg tudnak élni. Ezenkívül sikerült Srágáj rabbinak, aki a Szochnut vezetőségé-

BARUCH DUVDVANI

terv, melynek tengelyében egy Afrikában létesítendő Nemzeti Otthon állt: a zsidó tömegek hallani sem akartak utánzatról, az eredeti történelmi országhoz fűződtek ezernyi érzelmi kapcsolataik.

POGROM UTAN — ALIJJA ...

Most, miután az alijjázás politikai programja vált, ezzel egyidejűleg vesztett valamit eredeti patriarchális jellegéből. Miután az olék most már élni jöttek az országba — s nem mint apák, meghalni s eltemetni benne — kialakult egy gyakorlat, miszerint csak az a zsidó jön Izraelbe, akinek forró a lába alatt a galuti föld. Minden egyes pogrom-hullám után, mely Orosz- és Lengyelországban a zsidó tömegeket sújtotta, automatikusan kövélkezett egy alijja hullám.

Ez persze nem jelentiazt,

ben képviseli az alijja osztályt, rábeszélni néhány Amerikában élő chaszid-rebét, hogy székhelyüket Izraelbe tegyék át, itt jesi-vákat és lakónegyedeket építsenek hveiknek. Reb Jekutiél Halberstamm, a cánci rebe volt az első, aki Natanján felépítette „kirjá”-ját. Utána jöttek gyors egymásutánban a bobovi, a szászovi, a kállói rebek, valamint a matersdorfi rabbi, aki a burgenlandi Matersdorf emlékére épít kirját Jeruzsálemben.

Ezek a rabbi magukkal hozzák alijjájuk alkalmával hveik nagyrészt. Persze nincs szó tizezres tömegekről, de amikor az amerikai cionizmus Ben-Gurionnal arról vitakozik: muszáj-e egy cionistának alijjazni — meg lehetösen jellemző, hogy éppen a „nem cionista” rebek hallgatnak a hívó szóra és alijjaznak..

„TEKOARA — SI HUDIO — NO!”

Baruch Duvdváni közel 20 éve „alijjaztat” zsidókat. Személyesen működött közre a libiai diaszpóra felszámolásánál és a második világháború után több látogatást tett (inkognitó) a vasfüggöny mögötti országokban. Minden túlzás nélkül „rá lehet fogni”, hogy ő a legnagyobb alijja szakértő az országban.

Duvdváni nemrég jött vissza egy délamerikai tanulmányútról, melynek során bejárta a hatalmas földrész minden államát, amelyben zsidók élnek. Nyolc százezer zsidó él Dél-Amerikában, közülük félmillió Argentínában. Az előző évektől eltérően most sokan érdeklődtek az elhelyezkedési lehetőségek felől. Nagy érdeklődés nyilatkozott meg Duvdváni előadásai iránt és főleg az ifjabb korosztályokat élénken foglalkoztatja az alijja gondolata.

Az idén — a tavalyi 1000-rel szemben — több mint nyolcezer (8000) zsidó jött Dél-Amerikából. Ez nem nagy szám, de nyolcszor annyi, mint a tavalyi

(Folytatás a 8-ik oldalon)

Az édesség a keserűben

Nagyon régen, még mielőtt Ben Gurion, lelépő miniszterelnökünk utolsó sajtótervezetét érintette volna a témát, foglalkoztam vele gondolatban: miért nem közölnek a híroldákok több pozitív hírt, miért anynyi riasztót, megdöbbentőt? „Egy anya kétféle gyermeket szült Kongóban”, „Egy munkást halálra lapított a gözép”, „Bestialis feleség-gyilkosság”, „Megmérgezte a saját anyját”, „Hirtelen halál az országúton”, „Betegette a lavina”, „Megharrapta a kigyó”, „Jéggő fagyott...”, „Hamuvá égett...”, „Kifosztotta”, „Kérekbetörte”, „Megbilincselte”, „Megegröszkölta”, „Amputálta”...

Ilyen és hasonló hírekkel halmozták el a békés polgárt, ezt kapja izelítőnek reggelije mellé újságból és rádióból, ezt kapja főételnek délelben és desszertnek este. Gonoszságok és gonoszkodások leírását olvashatjuk, szerencsétlenségek, katasztrófák eseteléseinek halmozását, egészen addig, míg kozmák és keserű nem lesz a szájunk íze.

Borzongva zárjuk el a rádiót, hajtjuk össze az újság lapjait. Milyen szörnyű kaland is az élet! Azután erőt veszünk magunkon, igyekszünk másra gondolni.

Ha azonban sem revólver, sem tömegkivégzés, sem véres államcsíny, de még egy valamire való feleséggyilkosság hírére sem hozza a reggeli lapok, nem is beszélve a féltékenységi dráma és a családirtás enyhe szenzációjáról, úgy ásitva tesszük félre a nyomtatott papírt. Uborkaszegzon van már megint — sőt hajtjuk —, semmi érdekes sincs az újságban!

Pedig mennyi érdekes történet azon a napon is és minden más napokon! Bizonyosan aznap is volt kis-lány, aki az éhezéskor adta rágógumira kapott fillér-jét, volt asszony, aki elrántott robogó autót közelségéből idegen gyereket, volt szerető mosoly, biztató szó az emberek ajkán, volt legszelbebb nyúló rózsza, legpirosabb hónaposterek, történet aznap is kutatómunka, szántás-vetés, járt az esztérta, a gyaltú az emberek kezében, született gyönyörű kisdéd és szerelmebe esett egy édes, fiatal pár. Megannyi apró csoda.

Már hallom az elsoronyed felkiáltást az újságírók ajkáról: De hiszen erről is írunk, mégpedig elég gyakran: tanulmányi versenyek, éleljesítményről, önfeláldozó tettekről. És mindnyájan igazolhatjuk: Irnak is valóban. Csak hogy éppen ezek azok a lappédányok és részletek, melyeket unatkozva tesszünk félre és megjegyezzük: uborkaszegzon van megint!

Az új alijja nyomában

(Folytatás a 7-ik oldalról) s ha a klita-lehetőségek meg fognak felelni a jobbára középosztálybeli oléknak, úgy ez a szám jövőre emelkedni fog.

Baruch Duvdán — kérdéstünkre — a növekvő antiszemitizmust, mint a mindenkor alijja klasszikus rugóját, jelöli meg a latin-amerikai zsidóság Izrael iránti érdeklődésének okán. Az Eichmann per utáni antiszemitizmus zavargások Argentínában az Uruguayban (ahol meggyilkoltak egy zsidó diákot), megkondították a zsidók feje felett a vészharangot. A fiatal-ság, a második nemzedék, mely már ott született hirtelen rádbbent arra, hogy ő csak másodrendű polgár lehet. A falakon megjelent

Irta: Dr. Stark Valéria

Es ez a lényeges különbség abban, hogyan magyarázza és értékeli ki volt miniszterelnökünk ezt a közismert jelenséget és hogyan analízálom azt én. Ő az újságírók figyelmét hívja fel rá, én a közönséget. Mert kereslet nélkül nincs kínálat, így van ez a világ minden árucikkével kapcsolatban, s így van ez a külön-böző hírek publikálásával is. Az újságíró azt publikálja, ami kell, ami közke-reseti cikk: az elriasztót, a tragikusát, vagy legalább is azt a csepp keserűséget, mely a legtöbb édességben fellelhető, a morzsát a mézben, a legyet a levesben.

A minap egy valóban megrendítő hírre lettem figyelmes a rádió külföldi hírei között: egy kutya, lát-szólag egészen tudatosan öngyilkos lett, miután el-szakították gazdájától. Véletlen tanú a jelenetnek többször is elkergették a vasúti sínekről, de ő — s ebben az esetben szabad-sót kötelező a személyi név-más használata — konokul mindig újból visszatért oda. Magába roskadva, de el-szántan nézett farkassze-met a közelgő vonattal, mely elgázolta. Tudatosan meg akart halni, emberi módon.

Ha boncoljuk a híryanya-got és az érdeklődés mértékét, melyet az olvasóban keltett, elsősorban is meg-állapíthatjuk, hogy nem számíthatott volna élvonal-beli, első oldal hírek, ha a kutya történetesen mégis megmenni valaki az utolsó percben. Talán belekerült volna a helyi lapok harmadik-negyedik oldalára kis hír formájában, de semmi-képpen sem jutott volna a külföldre táviratozott, rá-dióból sugárzott főhírek közé.

Ehhez az kellett, hogy epusztuljon a szegény ju-nász-kutya, hogy valódi tra-gédiaie legyen a dolognak. Mert a legbravurosabb élet-mentés is csak akkor szen-zációs, ha az életmentés halálát leli mentés közben. Soha élő hős nem lehet olyan hősi, mint a halott, akár háborús, akár béke-beli hősről van szó. A halott hősök emlékművet kapnak és szobrot, legendává vál-nak, az iskolában tanítják őket. Az élő — még ha szó szerint pontosan ugyanazt a hőstettet hajtotta is vég-re — legfeljebb érdemren-det kap és leszerelése után magasrangú, állami hiva-talt. Ha „peche” van és a hivatal „sine cura”, akkor még ráadásul nevésséggé is válik. De soha-soha nem emelnek élve maradt hős-nek szobrot. Babits Mihályt soha nem fogja olyan dicsé-fény övezni, mint Petőfit, aki ifjúságának virágában

esett el a harcmezőn. Ver-laine lehet nagy költő, de soha nem fog legendás alakká válni, mint a börtönviselt, sőt halálraírt Villon.

Ha pedig már nem pusztult el valaki erőszakos ha-lállal, akkor az érdekesség szempontjából legalább az kell, hogy kétes ízű beteg-ségben haljon meg, mint Ady, vagy tragikusan, mint Heine, Jiri Wolker. Minél többet éhezett a művész, mennél inkább kiátkozottja, kivetette volt életében a társadalomnak, annál több csodálatot arat az utókör-ben. (Modigliani, az „átko-zott festő”). Valami tragé-dianak íze, színe, hangne-m kell, hogy övezzze azt, aki igazán érdekes akar lenni, más szóval, az a hír-anyagot, amely érdekessé-gre tartathat számot.

A jó és a szép, felemelő dolog, de enyhén unalmas, a rossz szörnyű, visszata-szító, de — érdekes. Irodal-mi, vagy színházi kritikák dicsérhet egy művet felemelő hasonlatokkal, mű-velten és tanulságosan, de igazán szellemesen, mulat-ságosan, pikánsan csak „le-húzni” lehet valamit. S az egyéni siker eszabításának kevés ember tud ellenállni, még ha a becsületesség ro-vására is megy a dolog.

Még élénken az emléke-zetemben van egy dupla rovat az egyik budapesti színházi lapban a háborús évekből. Az egyiknek „csu-papjő”, a másiknak „csupa-rossz” volt a címe. A „csu-papjő” rovatot a közismer-ten szellemes Palotai Boris vezette; de sohasem volt képes, még megközelítőleg sem, olyan szellemesen írni, mint a „csuparossz”-rovat kevésbé tehetséges vezető-nője.

Milyen „unalmas” is len-ne egy újság, mely csupa mézes-mázos jóságról, ér-demről, izdadságos munká-nak köznapi eredményéről számolna be. Minden józ-lésti ember ásitva tenné félre a lapot. Hogy ezt megértjük, a gyermeklélek analízálásához kell folya-modnunk.

A tragédia szemlélésevel a gyereknél együtt jár a káröröm. Szabó Lőrinc bá-jos Lóci-versei egyikében a gyerek tragikusúzi röhögés-ét, huncutul kacsinót, köny-nyes szemmel lesi meg, ho-gyan vágják a csirkét a konyhán; hogyan espados a szörnyével „sze...e...egény”. Nem is bírja nézni a gyere-k, de azért a világ min-den kincséért sem mulasz-taná el a látványt. A fel-nőtt, érett embernél, aki mentes az infatilizmustól, a káröröm megkönnyebbül-éssé változik. Milyen ré-mes, hogy baj érte szegény embert, de milyen jó, hogy ha már így kellett lenni, nem engem ért a baj.

A tragikus szenzáció mindig szenzációsabb a vi-dám szenzációnál. Ilyen a lelki alkatunk, nem tehetünk róla. Annál a zongora-művésznél, aki ebben az évben nemzetközi pályadí-jat nyert, csak az a zongora-művész érdekesebb, aki két év előtt nyert pályadí-ját. S ebben az évben repülőkatasztrófa áldozata lett. Borzalmas dolog, hogy a legnagyobbat is érheti valami és akkor vége. Egy miniatűr dráma megy vég-be bennünk az ilyen hír ol-vasásakor és ha tragikusan

is végződik, mégis meg van a feloldása, az antik drá-mák katarzisa.

A feloldás ebben az eset-ben az olvasóra vonatkozik, a tragédia arra az idegen-re, akivel történt. Furcsa érzés, bizsergető, hábor-zongató és végeredmény-ben azt bizonyítja nekem, az olvasónak, hogy a leg-főbb adomány az élet. S én, az olvasó, élek, Istennek hála.

Gondoljunk csak Karinty Frigyes klasszikus szatír-ájára, a „Stanci néni”-re. Stanci néni meghal és mi kondolalmi megyünk. „Ne-hogy elrohögjük magunkat, Ur Isten, segíts, csak ne nevéssünk, hiszen ez bor-zasztó lenne, a Stanci néni meghalt, a Stanci néni meghalt.” Valóban ilyen rosszak lennénk? Nem aka-rom hinni. Hiszen nem azon nevetünk, hogy Stanci néni meghalt, hanem annak örül-ünk, hogy mi még élünk, amint az öreg asszony, aki sírni jár idegen temetésekre, sem azon sír, hogy az idegen meghalt, hanem azon búsul, hogy ő is meg fog halni.

A másik fajtája a szen-zációnak, mely mindig fog találni olvasót, a botránys szenzáció, a morálisan fel-háborító. A Profumo-Keeler ügyet nem csépelhetik any-nyit külföldi és belföldi újságok, nem írhatnak róla annyi lapályosat, közhelyet és humortalan humoresz-ket, amit el ne olvasnának.

Érdekes lenne egy látha-tatlan műszerrel kontrol-lálni, hogy tíz köztisztélet-ben álló ember közül hány-nak akad meg a szeme előbb a húszhatodik szá-mú Profumo-cikknek, mint egy originális hírt közlő gazdasági beszámoló. „Egy ilyen magasállású embernek legyen tiszta a magánélete” — morogják, vagy: „ja, aki reflektor-fényben áll, annak jobban kell vigyáznia.”

Ezek szerint csak egy bi-zonyos fizetési osztályon felüli férfiú kell, hogy tisz-tességes legyen, másrészt, ha történetesen becsellenül viselkedik a feleségével szemben, ez székségszerűen maga után vonja a követ-keztetést, hogy nem tudja ellátni a hivatalát. De a tisztességes, alacsonyran-gú hivatalnok, aki esetleg csak az alacsonyabbran-gú Keelereket ismeri, titokban csodálatl szemléli a ma-gasabbran-gú Keeler-tüne-mény fényképeit. Persze, a politika és a pénz arisztok-ratái mindenben a legelső-rendűt kapják. Még jó, hogy néha ráfizetnek. Je-rencsére a fák nem nőnek az érig, morogja az újság-olvasó.

Igy hát a botránys szen-záció is megkönnyebbülést hoz, nemcsak enyhe izgal-mat. S a megkönnyebbülé-sé, hogy a bűnöst elérte méltó büntetése, egy sze-mernyi káröröm is vegyül. Ha tehát jogos felháborodással kritizáljuk hírszol-gálatunk destruktív nega-tívizmusát, csak figyeljük meg saját pillantásunkat, amint méltatlankodás és fejszoválás közepette sikkli a legelcsépelt Liz Tay-lor-, vagy Christine Keeler-hír felé és akkor, de csak akkor, emeljük fel az első követ az újságírókra. S ha hírszolgálatunk háborzon-gató hírekben bővelkedik, ne riportereinket okoljuk ezért. Ők csak azt adják, amit elvárunk tőlük.

A 80 éves rabbi új életet kezd

Belgium országos főrabija, dr. Slomo Ullmann Izraelben akar letelepedni

Irta: Gervai Sándor

— Hosszu éveken keresz-tül, ismerőseim, barátaim, Európában azzal igyekez-tek lebeszélni az izraeli lá-togatásról, hogy „gojokat” láthatok eleget Belgiumban, vagy Hollandiában is. Az-ért nem kell Izrael államá-ba utaznom. Igen kellemes meglepetésben volt tehát részem, amikor azt tapasztal-tam, hogy ez az ország valóban azonos azzal a Szentfölddel, amelyért min-denkül a világon a hívő zse-rodék imádkoznak. Amely fe-lé vágyakozva tekintenek.

Dr. Slomo Ullmann, Bel-gium nyolcvan esztendő-s ortodox országos főrabija ezzel a vallomással fejezte ki őszinte, egyáltalán nem udvariás szótlanok szánt véleményét Izrael államá-ról.

A jeruzsálemi Héber Egyetem és a Jád Vásem meghívására vállalkozott, magas kora ellenére, a fá-rasztó utazásra. Közeli ro-konánál, Kaufteil Ernő rab-bi-tanárnál szállt meg. Ott beszélgettünk a vallásos zsidóság érdekeiért, sok munkát felmutatni tudó életéről.

Budapestben született. A rabbi oklevél kiérdemlést megelőző tanulmányi éve-ket, a nagytapolcsányi és besztércei jesivákban töltötte, minden idejét kizáró-lag a zsidó vallás törvényeit taglaló művekbe mélyedve. Azután Frankfurtban tele-pedett le az egyidőre, hogy Dr. Slomo Breuer legkiválóbb tanítványai közé kerülhes-sen.

Az édesapja, Noach Cvi Ullmann, Antwerpen első rabbija volt. Ennek a hit-közösségnek az alapítói ma-gyar-zsidók voltak. A po-zsonyi Ratzendorfer család, valamint a burgenlandi Luckenbachból származó Ullmann fivérek buzgólkod-tak a létrehívásán és meg-szillárdításán.

Dr. Slomo Ullmann a bérni egyetemen doktorált. Disszertációjának tárgyát a portugál zsidóság tragi-kus történetéből merítette.

1909-ben Egyiptomba ke-rült. Kairóban választották meg rabbinak. Az első vi-lágháború kitörésekor azon-ban visszatért Európába.

1914-ben a hollandiai Schweiningenbe költözött.

1918-ban Belgiumba hiva-tak. Bruxellesben élt. Ezre-desi rangban, a zsidó kato-nák tábori lelkeszévé neve-zték ki. 1940-ben lett a két-nyelvű, francia és flam-mand állam országos fő-rabbija.

A vallási tanok hirdetése mellett életét az egyetemes zsidóság történelme kutatá-sának és részlettanulmá-nyokban való feldolgozásá-nak szentelte. Németül és franciául megírta a belgi-umi zsidók történetét. Ehhez, a középkori „Söelot u-tó-suvot” irodalmat eredmé-nyesen használta fel forrás munkának. Gyakran moso-lygató kérdésekkel is ta-lálkozott ezekben az or-szágról-országra vándorló, héber nyelvű levelekben. 1915-ben, például, egy krak-kói zsidó az foglalkoztat-tott „kell-e az exhumálás-nál új tachtichimet csinál-tatni a holttesteknek, vagy sem?” A feleletet Belgium-ból várta.

Dr. Slomo Ullmann orszá-gos főrabbi tisztése révén állandó meghívottja volt a királyi rendezvényeknek, ünnepi fogadásoknak. Leo-pold király két ízben tün-tette ki. Először a „Koro-na rend lovagja” érmet ado-mányozta neki. Később pedig a „Leopold rend lo-vagja” címet kapta. A bel-ga Vöröskereszt országos vezetősége tagjai közé vá-lasztotta.

A királyi családdal való baráti kapcsolatai a hitleri rémuralmi behatolás és meg-szállás idején is kiállották a próbát. A szívélyes vi-szony révén, amely Erzsé-bet királyné gyóntató pap-jához fűzte, a halálos ve-szedelem kellő időben való közlésével, két teljes esz-tendővel sikerült a belgiumi zsidók deportálását elha-lasztani. Hálás és elismerő emlékezzel nyugtázta az ősz, ortodox főrabbi Van Roy kardinálisnak és Liege püspökének, Kerkhovennek valóban kockázatosak vál-laló intézkedéseit, zsidó gye-rekek és nők megmentése érdekében.

Belgium országos főrab-bijának a felesége, Klara Ullmann, jónévi költőnő — francia nyelven. A szen-vedések éveiről szóló ver-seit a királyi családdal is meleg elismeréssel fogad-ták. A Chajes-családból származik. Kitiünően beszél magyarul. Hol tanulta meg? Gyermekkorában Beszter-cén, Sája Sajovicnál nevel-kedett. Azóta sem beszél annyit magyarul, mint Jeruzsálemben néhány nap óta.

— Ugy megyünk el, hogy számoljuk a heteket, mikor térünk vissza végleges letelepedésre.

Valóságot kezd tehát ol-teni az a közmondás, hívő zsidó részére, minden ut Iz-ráelbe vezet. Ki az Alijját Hánoárral jön, ki meg, mint dr. Slomo Ullmann, Belgium országos főrabbi-ja, a nyugdíjas élet részére talál új munkát, célt, tar-talmat az ösők és dedunó-kák országában.

És mondta...

...egy személyzeti főnök a kezdő hivatalnoknak: — „Ha előnyösebbnek tartja, lemondhat a tea-szünetek-ről és akkor majd három évvel előbb mehet nyugdíj-ba.”

...egy idősebb hölgy egy írő előadása után, aki messi országokban leza-j-lott kalandjairól tartott elő adást: „Igaz, a történetei valószínűtlenek, de ennek ellenére egy szót sem hi-szek neki.”

...egy asszony a másik-nak: „El kell ismernem, hogy a férjemnek nemcsak rossz hibái vannak; vannak jó hibái is.”

...egy hölgy, aki a barát nőjének legújabb kalapját mutatja: „Persze, jobb lett volna, ha nem veszem meg, de ha kalapot próbálom és a tükörben nézem magam, olyan hülyén nézek ki, hogy nem merek az eláru-sítónéval vitatkozni.”

D. e., d. u., és esti kurzusok

tanuljon Berlitznél

IVRIT, ANGOL, FRANCIA, NÉMET nyelvet

Folytatódik a beiratkozás az intenzív kurzusokra alap- és középfokú iskolák diákjai számára. Különleges osztályok felbőtteknek.

TEL-AVIV, Nachlat Benjámin 2. Tel. 56347. HAIFA, Hechaluc-utca. 27. sz. Telefon: 69265.

Textilmérnököket, technikusokat, mestereket

keresünk pamutfonó-, szövő- és kikészítő üzemeinkbe.

Jelentkezés személyesen: Textil Bét-Sáán, Bét-Sáán, vagy írásban: Bét-Sáán, POB. 20., (magyarul is).

Százhuszezer szkopljei menekült a sártengerben

Szkoplje, Macedonia fővárosa, július 26-án pusztulása napján közel 200 ezer lakost számlált. Ebből mintegy 50 ezer szeptember hó végéig — hivatalos jugoszláv statisztika szerint — már beköltözött a csak kevéssé megrongált s megjavított lakásokba. Mintegy 120.000-en a város parkjaiban és a környéken felállított sátorok között laknak, míg további 20 ezer lakos még mindig Jugoszlávia más részeiben talált ideiglenes hajlékra.

Mintegy két héttel ezelőtt jártunk Macedonia remotában fekvő fővárosában. A hőmérő higánya már a 10-es számra szállt le és az állandó esőzés sártengerre változtatta a város romjait és a környéki sátorbortortort. Néhány nappal korábban jegyezték fel a tragikus július 26. óta a 317. számú földrengést, amely hatalmas fokozatú volt és romba döntött egynéhány olyan épületet, amelyek a katasztrófális földrengés alkalmával csak kevéssé sérültek meg.

Leírhatatlan kép tárult a szemünk elé: A sátorbortortortokat teljesen elöntötte a víz és férfiak, nők, gyermekek sikertelenül kerestek egy száraz óázist. Ilyenre persze nem találtak.

A szkopljei, valaha gyönyörű, modern pályaudvar villanyórája a nagy katasztrófa percében, július 26-án hajnali 5 óra 17 perckor megállt, miután a földrengés megszakította az áramkört. Az óra azóta is 5.17-et mutat és a jugoszláv kormány úgy határozott, hogy az óra örök mentőként így marad a pályaudvaron.

Szkoplje újjáépítésén ma 129 építészeti vállalat 9 ezer munkása dolgozik megfeszített tempóban. A munkát a világ minden tájáról összesereglett szakemberek köztük németek, bolgárok, franciák, angolok, amerikaiak, hindusok és dánok irányítják. A katasztrófa a nemzetközi szolidaritás színterét példátlan megnyilvánulást idézte elő mind a Kelet, mind pedig a Nyugat részéről. Jelenleg a jugoszláv munkásokon kívül a Vörös Hadsereg mérnöki egységeinek mintegy 500 tagja dolgozik Szkopljében, míg a nyugatnémetek már a földrengés után három héttel befejezték az első, előregyártott elemekből készült épületet. A megfeszített munka ellenére is világos azonban, hogy a tulajdonképpen már beköszönött télvizig nem oldják meg a százezernyi sátorlakó problémáját.

A pusztítás méreteit nehéz szavakkal leírni. A jugoszláv hivatalos szöveg által rendelkezésünkre bocsátott statisztikai adatok szerint a város 45 gyárból 32, a 45 gimnáziumból 34, míg az egyetem 7 fakultásából 6 volt rommá, vagy sérült meg oly módon, hogy fel kell őket robbantani. Ezenkívül 7815 lakás dőlt össze és további 7 ezret alaposan meg kell javítani. Sok más lakóházat a közeljövőben fel fognak robbantani.

A statisztika szerint Jugoszlávia lakossága szeptember végéig több mint 11 millió dollárt adományozott a menekültek, illetve a város újjáépítése céljára. A külföldi segítye több mint egy millió dollár volt, míg az amerikai kormány 50 millió dollárt, az oroszok pedig 50 ezer tonna cementet, valamint egy prefabrikált házgyárat adományoztak. Ez a gyár már hetek óta teljes gőzzel működik.

Ma Szkoplje egy hatalmas építészeti terület. A városépítkezés eredményeképpen az ipari üzemek már vagy 50 százalékos kapacitással dolgoznak, nagyrészt

A hajléktalanok megmentése nem pénz-, hanem technikai kérdés. — 9000 jugoszláv munkás versenyfutása az idővel

Irta: Ben Saul (Kardos) Jozsef

a szabad ég alatt. Fennáll azonban annak a veszélye, hogy az esőzések következtében be kell szüntetni a termelést mindaddig, míg a gyárakat nem hozták tető alá. Jömagunk visszautazásunk napján 5 és fél óráig álltunk az Orient-Express-szel Szkopljetől tíz kilométerre, miután egy felhőszakadás 30 méteres szakaszon elmosta a pályát. Ennek következtében majd-

A szkopljei romokon...

nem lekéstük az Atnéből Haifára induló hajót...

A katasztrófális földrengés után alig néhány nappal, sátorok alatt már megkezdtek működni a rögtönzött fűszerüzletek. Ma mintegy száz ilyen „makolet” működik, ennek ellenére azonban állandó zavarok mutatkoznak például a — kenyérellátás terén. A kenyéret egyébként a környéki Kumanovo és Veles városokból szállítják.

Ugyancsak sátorok alatt működik az ideiglenes kórház, amelyben 600 beteg nyert elhelyezést. A földrengés óta egyébként 148 csecsemő született ebben a tábori kórházban.

A szkopljei egyetem kétezer hallgatójának orosz-lánrésze más jugoszláviai egyetemekre iratkozott át. Helyzetük azonban nem lesz könnyű, minthogy szerbhorvátul, nem pedig anyanyelvükön, macedonul kell tanulniok. Röviddel szkopljei látogatásunk előtt fejezte be munkáját három japán tudós, akik a jugoszláv kormány megbízásából néhány héten át vizsgálták Szkopljet geológiai, topográfiai és szeizmológiai szempontból. A japánok arra az egyöntetű megállapításra jutottak, hogy a macedon fővárosot újjá lehet építeni ugyanott, mert földrengés szempontjából a talaj nem érzékenyebb az átlagos japán talajnál. A szakértők azt indítványozták, hogy stabilabb anyagból építsék fel újra Szkopljét. A jugoszláv kormány jóváhagyta a javaslatot és feladta azt a tervet, hogy alternatív várost építsen a közeljövőben.

Az időhiány miatt egyelőre csak prefabrikált („montázs”) házakat építenek Szkopljében, úgy látják azonban, hogy ez is sok időt vesz majd igénybe és a lakosság zöme időközben továbbra is sátrakban lakik. Ez a jelenlegi időjárás mellett biztos tömegmegbetegedést, azaz katasztrófát jelent. Megkérdeztük a hivatalos jugoszláv szövegírók, hogyan oldják meg ezt a problémát, ami-re az vállvonogatással felelt és csak annyit jegyzett meg, hogy a lakosság egy része a jobbban önzönlik vissza Szkopljébe és hogy a „lakásprobléma egyre komo-

lyabbá válik”. Szeptember végéig mintegy 50—60 ezer lakos költözött be a megjavított házakba, a lakosság zöme azonban mindmáig a sátorbortortortokban él.

Szkoplje megsegítésének kérdését 35 állam, köztük az arabok javaslatára az UNO közgyűlés is napirendjére tűzte. Ehhez a javaslatához később más államok, köztük Izrael is csatlakozott és végül nagy-

Néhány héttel ezelőtt a belgrádi kormány illusztrált, angolnyelvű tájékoztatót adott ki, amelynek címe: This was Skopje („ez volt Szkoplje”). A tájékoztató kronológikus rendben ismerteti a földrengés részleteit, valamint a következő napok fejleményeit. Az aránylag csekély izraeli segítyt négyziben említi a tájékoztató és sok, az izraeli követségen örvényt új-ságkivágás is arról tanúskodik, hogy a jugoszláv kormány kellőképp informálta polgárait arról, hogy Izrael elsőnek sietett az áldozatok segítségére.

Most csupán azt reméljük, hogy a vízzel elöntött soktízezer hajléktalan problémája is idejekorán megoldódik, mielőtt a kemény macedoniai tél egy újabb katasztrófát idéz elő.

A történelem legnagyobb légihidja

AKADOZIK A BIG LIFT

Az első repülőgép még el sem hagyta Texasban a repülőteret, a Big Lift nem, hogy ha már választ kell adnia, nem takarékoskodik vele. Egyszerre kettőt is adott. Két teljesen ellentmondót. Egyet az európai szövetségek megnyugtatóására, egy másikat az amerikai választó szívének felderítésére.

Nem a Ginny nevű uragánról beszélünk, amelyik egyébként szintén rosszkor jött és súlyos technikai nehézségeket támasztott, mint ahogyan azt Paul Adams tábornok, az operáció legfőbb irányítója beismerte. A vihart átvészelték volna a kitűnő csapat-szállító gépek. Sokkal nehezebben vészeli át a vállalkozás azt a politikai vihart, amelyet az óceán mindkét partján kiváltott.

Már amikor hosszú hetekkel ezelőtt bejelentették a Fehér Házban, hogy kísérletképpen egy teljes amerikai divíziót, pontosan tizennégyezeröttszáz embert fognak légi uton, rekord idő alatt Texasból Nyugat-Németországba szállítani, megindultak a találgatások.

Mi a célja a Big Liftnek? — akarta tudni a közvélemény Európában és Amerikában. Az újságírók kérdései egyre agresszívabbak lettek, az amerikai kormányzóvívó válaszaik egyre ködösebbek. Végül is azonban nem lehetett tovább halogatni az egyenes választást.

LORD HOME, új angol miniszterelnök így nyitotta meg Edinburgban az európai könyvelők szövetségének kongresszusát: „Ha egy könyvelő tussal el valamit, azt bünténynek tekintik, ha egy politikus, azt művészetnek.”

mány elhatározta, hogy fel-emeli a kölcsön összegét, ezenkívül pedig külön alapot létesített Szkoplje újjáépítésére. Erre az alpra minden jugoszláv dolgozó fizetésének egy százalékát vonják le és a végösszeg az előirányzat szerint 64 millió dollár lesz. A kormány kötelezte magát, hogy a népkölcst 7 éven belül hat százalékos adómentes kamattal fizeti vissza.

A szöveg a leghatározottabban átfolta azokat, az egyik izraeli lapban is megjelent híreket, miszerint a hadsereg késve kezdte volna meg a mentési munkákat és mintha emiatt külön vizsgálóbizottságot állítottak volna fel. „A hadsereg azonnal a helyszínre érkezett és egy gyalogsági tiszt értesítette elsőnek Belgrádot a katasztrófáról”, — hangsúlyozta a szöveg, aki dicsőre szavakkal emlékezett meg a hadsereg mentőmunkálatairól.

Egyidejűleg természetesen de Gaulle fel akarja élesíteni a francia kereskedelmi befolyást a Közelkeleten és gondosan ápolja személyi nimbuszát. Csaknem 100 francia újságíró kísérte el utjára és hat francia jet-repülőgép stafétázta a televíziós filmeket vissza Európába.

A sahnak ugyancsak voltak számításai. Neheztel az Egyesült Államokra, amely, miután tíz év alatt több mint egymillárd dollárt pum-

Mit keresett De Gaulle Iránban?

Az iráni hadsereg zene-kara nagy jóakarattal, de keleti lassúsággal adta vissza a Marseillaise pezsgő akkordjait. Charles de Gaulle elnök khaki egyenruhát, a brigadier génerál kéticsillagos képjét és a lotharingiai keittős kereszt egyetlen kitüntetését viselte. Az első francia elnököt, aki valaha is látogatást tett Perzsiában, a sah, Mohammed Reza Pahlevi köszöntötte, aki viszont tíz sor kitüntetését viselt ragyogó repülőtisztí uniformisán.

Hivatalosan de Gaulle csupán viszonzta a sah és a fiatal Farah császárnő két évvel ezelőtti államvizitjét. De Gaulle azonban felhasználta az alkalmat, hogy kifejtse nagyszabású koncepcióját, a független „harmadik erőt”, melynek szolgálatait finoman propagálni kezdte a „két koloszsusz”, az Egyesült Államok és a Szovjetunió befolyása ellen. Szólásra emlékedve az iráni parlament előtt, odanyilatkozott, hogy Irán álláspontja a kelet-nyugati vitában hasonló Franciaországéhoz, hiszen mindkét államot „azonos” veszély fenyegeti. Egyben gratulált Iránnak, mint az első nem európai államnak, amelynek sikerült kereskedelmi meg-egyeztést kötni az európai Közöspiaccaal.

Egyidejűleg természetesen de Gaulle fel akarja élesíteni a francia kereskedelmi befolyást a Közelkeleten és gondosan ápolja személyi nimbuszát. Csaknem 100 francia újságíró kísérte el utjára és hat francia jet-repülőgép stafétázta a televíziós filmeket vissza Európába.

A sahnak ugyancsak voltak számításai. Neheztel az Egyesült Államokra, amely, miután tíz év alatt több mint egymillárd dollárt pum-

sege, hogy elindítsa harmadik ötves tervét.

Az irániak de Gaulletől 150 millió dollár kölcsönre számíthatnak, de a francia elnök értésükre adta, hogy Franciaország anyagi erőforrásai korlátozottak és régebbi afrikai gyarmatai jönnek elsősorban. Valószínű azonban, hogy de Gaulle úgy szerény, 50 millió dolláros kölcsönt engedélyezni fog.

Időközben de Gaulle élvezte a fehér kaviárt, amelyet kizárólag a sah fogadásaira rezerválnak és egy „king-size” nagyságú egyben aludt a Golestan palotában. Szeme csak alig rebent, amikor Teherán polgármestere az irániakat „a Kelet franciáinak” nevezte, de helyeslően bólintott, amikor a szenátus elnöke „történelmi eseménynek” minősítette látogatását. „Nagyon kedves öntől, hogy látogatásomat történelmi eseménynek tekintik,” — mondotta a generális a szónoknak. „De lehet, hogy igaz van.”

(Newsweek)

nauer búcsúbeszédeiben megígérte, „a fekete felhőket, amelyek a rózsaszínű európai eget fenyegetik.” És hogy a francia lapok (mármint azon ritka lapok, amelyek támogatják De Gaulle politikáját) diadal-maskodnak, azt mondani sem kell.

A francia elnök fáradhatatlanul és évek óta ismételteti, hogy az európaiak csak önmagukra számíthatnak veszély esetén. Összevessz az amerikaiakkal és a fél világgal e „rögeszméje” miatt. A francia ellenzék kitűnő választási szöveget remél kövacsolni az ország „elszigetelődéséből”, abból a tényből, hogy De Gaulle uralma alatt Franciaország nemcsak ellenfeleivel, de barátaival szemben is harcos, meg nem alkuvó politikát követ.

Ezeknek az álmoknak most persze vége. Bár kevéssé valószínű, hogy a Big Lift vállalkozást a közvetlen jövőben egyértelmű rendszabályok, nevezetesen az amerikai erők azonnali csökkentése kövesse, a baj megtörtént.

Ha Kennedynak az volt a célja, hogy rendkívüli mértékben megerősítse legfőbb riválisának a nyugati világban a presztízst, elérte a célját. Most már akár üresen is térhetnek vissza az amerikai csapat-szállító gépek Texasba, senki sem fogja elhinni, hogy nem Európa védelmét meggyengíteni és amerikai dollárokat spórolni jöttek.

Láng László

A munkaerő problémái az ország legnagyobb vegyipari vállalatában

A „Chemikálím” munkásai nem akarnak betársulni az igazgatóságba —

„A munkások betársítása a nagyüzemek igazgatóságába — fából vaskarika”, jelentette ki tömören Nisz-szim Mácá, a hafai „Chemikálím Vöfoszfátim” (azelőtt „Desanim”) műtrágya és vegyipari gyár üzemi bizottságának vezetője a múlt heti sajtókonferencián, melynek során megvitatták a gyár aktuális munkaerő problémáit.

„Külön a levést és külön a legyeket”, folytatta aforizmát a Chemikálím 800 főnyi munkásseregének képviselője. — „Nem hiszünk ebben a tézisben, s ezt meg is mondta Jozsef Almogai szikun- és fejlesztésiügyi miniszternek.” (Aki viszont lelkes hivatkozott az ideáknak).

Ez azonban nem jelenti, hogy a Chemikálím munkásai nem társai az üzemi bizottság szövegének az érdeklődésében. Az üzemi bizottság ülésein, vagy az étkezőben egymás között, a munkások nemcsak bér és előléptetési problémákról tárgyalnak, de állandóan napirenden van a racionalizálás, a munkaeredmény feljavításának kérdése is. Az igazgatóság rendszeresen

Erős igazgatóság — erős „Váád”

A Chemikálím Vöfoszfátim északi üzeme (a déli Oronban működik és egy harmadikat, 30 millió fontos befektetéssel Áradon terveznek) az ország egyik legnagyobb, legkomplikáltabb és egészségügyi szempontból legveszélyesebb nehézipari kombináció 40 különböző üzemből áll, melyek 120 különböző vegyi és műtrágya terméket állítanak elő. A maximálisan gépesített vállalat az automatizáció előtt álló izraeli nehézipari kísérleti laboratóriuma. Hogyan állja meg helyét az ember a gépkerekek és millió befektetések eme tengerében?

Jozsef Ami, a vállalat vezérigazgatója, kinek minden szabatos mondatából kicseeng a szakember határozottsága, tisztában van azzal, hogy a gépek és a nyersanyag mellett az emberi munkaerő a legfontosabb tényező. Ennélfogva, az igazgatóság maximális erőfeszítést fejt ki a munkaerő „karbantartására és fejlesztésére”, s nemcsak a munkások fizikai jólétéről (étkezők, zuhanyozók, egészségügyi, munkabiztonsági szolgáltatások stb.), de szakmai to-

Miért nem maradnak a munkások?

A legkomolyabb összeüt-közésre az igazgatóság és az üzemi bizottság között a két évenként megújítandó kollektív munkaszerződés aláírása előtt kerül sor. Mindamellett, hála az egyes munkások igazságosan vezetett és ajourban tartott magaviseleti és munkateljesítési „kárderlapjának” (a kifejezés a cikk írójé) a vita, mely más üzemeknél hónapokig is elnyúlhat a Chemikálím-nál csak 1-2 hétig tart. A munkaszerződés aláírása után, az üzemi bizottság két évig mentes a bérvetelési problémáktól s minden energiáját a munkások kulturális, társadalmi, sőt népjóléti ügyeinek szentelheti. A munkásbizottság 200.000 fontos kölcsönalapja lehetővé tette, hogy kihozzák az üzem valamennyi állandó munkását a környékbeli mábárakból, megoldotta a munkások sikun és fridzsider problémáit, sőt adott esetekben orvosi, vagy ügyvédi költségekről is gondoskodott. Mert a gyár 800 munkása, akik közül 700 az állam meg-

Irta: Székely István

tájékoztatója a munkásokat az aktuális technikai, termelési, kereskedelmi problémákról és szívesen veszi a munkások gyakorlati javaslatait. „Szívünkön viseljük a vállalat fejlődésének ügyét, mert tudjuk, hogy ettől függ a jövőnk”, — mondja a Váád vezetője.

Az üzemi bizottság még az u.n. „pituré-jiud”-ot, az automatizáció által feleslegessé vált munkaerők át-helyezését sőt elbocsátását sem ellenzi, feltéve, ha előzőleg meggyőződik annak indokoltságáról. Adott esetekben maga a bizottság javasolja az ilyen áthelyezéseket, sőt leépítéseket. A „Chemikálím Vöfoszfátim” 800 munkása és 400 havi fizetéses alkalmazottja — (mérnöki, technikai, elő-munkás és adminisztrációs személyzet) tudja, hogy az exportra dolgozó nagyüzem csak így állhatja meg helyét a világcipacokon a technológia szédületes fejlődésének korszakában.

vádközvetítéséről is gondoskodik.

Az igazgatóság és a munkások közötti példás viszony titka: erős igazgatóság és erős üzemi bizottság (Váád). E két ellentétes érdekszövetség között természetesen gyakoriak a nézeteltérések, sőt a kemény összecsapások. De mindegyik tiszteltben tartja a másik világosan leszögegetett hatáskörét és, ha kemény alku után létrejön a megegyezés, fegyelmetlenül betartják annak minden paragrafusát. „Büszkék vagyunk rá, hogy egy és ugyanabból az ügyből kifoglyolag sohasem pattant ki kétszer munkaviszály” — hangoztatja Ami, aki szerint a végső döntés és felelősség minden téren az igazgatóságé.

„Hiszünk az erőskező igazgatóságban és az erős váádban. Nem térünk ki a határozatok végrehajtása és a felelősség vállalása elől. Nem vagyunk hívei a rosszul felfogott „ipari demokráciának.” A munka itt katonaihoz hasonló ipari fegyelmet követel.”

Másszóval: Ami is ellenzi a munkásoknak az igazgatóságba való betársítást.

alakulása után alijjzott, még ügyes-bajos családi ügyekben is az üzemi bizottsághoz fordul tanácsért és segítségért.

A szabályos hisztadruti fizetés és a magas szociális juttatások ellenére, a Chemikálím személyzete tömegesen hagyja el az üzemet. Az 1962/63-as költ-ségvetési évben nem kevesebb, mint 541 távozott, az arra jogosultak a végkielégítés felvételével. Az exponált hejyeken doigozók távozása azzal magyarázható, hogy az általános prosperitásban manapság még a szakmanélküli munkások is könnyen helyezkednek el egészségüket kevésbé veszélyeztető munkahelyeken. Ugyancsak nagy számban mennek el az u.n. „operator”-ok, az automatizált gépek kapcsolótábláinak kezelői, különösen a fiatalabbak, akiket untat a gépesített munka egyhangúsága s helyhez-kötött specialitásukban nem látnak sem szakmát, sem jövőt. De a legnagyobb probléma a szaképzett munkások, technikusok és mérnökök távozása, akiket más vállalatok, sőt kis-

„káblánok” tömegesen csábitanak el az üzemtől.

Ez a sport, mely a technológiailag fejlett országokban már hosszú évek óta divik, most járványszerű méreteket ölt Izráelben is.

Az ok egyszerű és Nisz-szim Mácá, a munkásbizottság vezetője ismét néven nevezi a gyereket. A

Haszonrészesítés, 5 napos munkahét és más problémák

Az izraeli gazdasági valóság eme tényeit az üzemi bizottság nyilván szem előtt fogja tartani, amikor rövidesen ismét leül a zöld

Chemikálím alkalmazottai kevesebbet keresnek, mint a hisztadruti nagyüzemek mérnökei, technikusai és szakmunkásai, akik különböző állítólagos „prémiumokat” élveznek egy gyakran titkos „második” bóríték formájában, amely a valóságban automatikus és szerves része a normális fizetésnek. Nem is beszélve a hiteles könyvelést nem vezető kis vállalatokról, ahol az alkalmazottak konjunkturális óriásfizetéseket élveznek.

asztalhoz, hogy megtárgyalja az igazgatósággal az új kollektív munkaszerződés paragrafusait. A munkások egy olyan bér-

Napló és versek a vész-korszakból

Irta: Szemes Erzsi

A hitleri korszak versei eddig még nem kerültek napvilágra, kivéve a Halmi-Evkönyvben kiadott „Szabadság” című verset. Elő-adóestjeimen itt-ott elmondtam közülük néhányat, és Gervai Sándor idézett belőlük irodalmi munkásságommal kapcsolatos bírálatában. A perzekúció óta nem írok verset. A líra meghalt, valami visszavonhatatlanul eltűnt, elmerült, lehanyatlott horizontomon. Néha az az érzésem, hogy napom tűnt el, és már csak holdam jár odafenn.

A versek, amelyeket itt először adok közre kommentálva, jobbára vágyalmok voltak akkoriban.

1942 február 15.

„A Debora verset az éjszaka irtam. Magam sem értem, hogyan jutottam súlyos depressziókat, ilyen lendületig. Mintha előzőleg sötét, levegőtlen tárnában fekdtem volna. A fojtó gázaktól valóságos fülde-koltam. S egyszerre ott kellett hagynom a vigasztalan üreget, s felmennem a hegytetőre, mint egykor Debora-rának, az asszonybírónak. Miféle megszállottság ez? Énekelek-e majd valójában egyszer győzelmi dalt? Kéveti-e a valóság ezt az extázist? Oh bárcsak követ-ni miharabb.”

Mint egykor Debora az asszonybíró Izráelben

Énekelnek én is győzelmi éneket, s mondánám a férfiaknak, énekeljétek velem, s az asszonyoknak, énekeljétek ti is — Mossátok meg kisírt szeméiteket harmattal, és töltsetek meg tejjel üres kannáitok. Süssetek friss kenyert, és szőljatok a gyermeketeknek, énekeljenek ők is velünk. Mert megfutamodott a Zsarnok, s mint egykor Sziszterát, őt is álmában érte utol a halál. Halántékát átverték vasszóggal, a vasszóggal beverték porólyllyel, s hadait széjjelszórták mint a pelyvát. S mondánám az erdeknek, énekeljétek, mert él a szabadság, mondánám a rétekek, mezőknek — És énekelnek, énekelnek az eszméletlenségig, halát énekelnek a győzelemért az Urnak, s az éneket szívverésem kísérel a dobpergés, hangom erős lenne mint a kiért szava, s azt se bánám, ha az örömtől, a szívem megszabadna.

1942 március 3.

„A versek most szinte megrohannak, nem hagy-nak aludni éjszaka, egyszerre jönnek, csapatostul. Ha nem lennék annyira fáradt, hogy mindent fejben tartjak, több verset írhat-nék. Míg így, sok minden visszahull a homályba, ami pillanatra felvillan. Művészi szempontból aligha állja ki mind a próbát. De minden bizonnyal mindegyik az, aminek szántam: korbács. Mindig irtóztam a program költséztől és most magam is beleestem. Bár Goethe felmentett bennünket az alkalmi vers iránti előítélet alól; szerinte, magasabb szempontból, minden vers alkalmi versnek tekinthető.”

„A Debora vershez furcsamóddal jutottam (néha egészen idegen erők törík át a gátat). Egy zenei lexi-

Ez élethez képest a halál, liliomos mezőnek tűnik nekem, hol enyhe szellő hűsítene telkemet. Gyakorold Uram a végső kegyet, s vedd vissza életemet...

Istenek nyoma is elveszett, Nincs több út, mely hozzá vezet. Ót többé itt már fel nem leled.

Miért remegsz ó szív? Hisz nem vagy egyedül — Nemcsak téged szorongat a kéz; Az egész világot.

Hitler neve a Naplóban természetesen sehol sem szerepel. Éjjel-nappal állandóan a Hlinka gárda rajtaütéséről kellett tartani. Az

Csak Te végezz vele, Uram, egymagad, mert ha emberkéz mártja szívembe a kést, ebeinek bosszúja még sokezer bárányt téphet szét. Csak Te végezz vele, Uram, egymagad, szolgáladdal, a halállal, kinek soha senki se hallotta még léptét. Végezz vele csendesen, nesztelen, hogy mire felhorkan az őrség, már rég vége legyen. Fojtásd meg, mint a sötétséget szoktad, fényes reggelen.

1942 május „5-én kezdődött az áltá-lános deportáció, egyszerre három ezer zsidót vagoni-

Oh költők, társak, akik túléltek, Zengjétek rólam egy verset. Itt kérlek, el ne feledjétek Társnőtok, ki annyit szenvedett. Mondjátok el: szíve éneket A végsőkig az ostor alatt. S nem szünet meg himni, hogy felvirrad A szabadság, s rózsák nyílnak A vérből, s a könnyből, szeretet.

litás, értékesítés, egyszóval az összteljesítmény sikere attól függ, hogy mindenki a legjobbat nyújtja a maga posztján. Az igazgatóság most egy olyan terv kidolgozásán fáradozik, amely — egyes külföldi kapitalista vállalatok példája nyomán — haszonrészesedéssel jutalmazza a munkásokat a sikeres összteljesítményért.

„A vállalat főproblémája azonban nem munka, hanem pénzügyi jellegű”, — ismerte el Ami. A Chemikálím, melynek a következő öt év során 20 millió font befektetésre lesz szük-sége a fejlesztési tervek végrehajtására, krónikus forgótőkehiányban szenved. A hasznathajtó belföldi piac felvevőképessége korlátozott, míg az export egyrészt, a nagy konkurrenca miatt, önköltségi áron kell jebonyolítani. A 12 év óta fennálló vállalat, melynek múlt évi költségvetése 42 és félmillió fontot tett ki, nem dolgozik ugyan ráfizetéssel, de ez idő szerint nem mutat fel olyan hasznót sem, amelyet megoszthatna munkásaival.

kont böngésztem, ott találtam a győzelmi dal kifejezést, Sapphóval kapcsolatban, aki ilyen dalokat írt. S akkor Sapphó mögött egy régebbi ének esendült fel emlékezetemben, az egyetlen ének asszonyi szájról a Bibliában — Debora éneke. (Mirjam dala az egyiptomi kivonuláskor csak említve van). A Biblia hatása alól sohasem igyekeztem kivonni magam, ennek a könyvnek a ritmusa hatott rám mindig a legerősebben...”

A szlovákiai deportáció a fiatal lányok és egyedülálló asszonyok elhurcolásával kezdődött, 1942 márciusában. Magamat is háromszor elfogtak, háromszor kerültem a deportáltak közé, de mindannyiszor sikerült kiszabadulnom. Egyik elfogatástól a másikig bújkáltam, kertekben, padláson, pincében, egy orvos lakásán. Ez-alatt folyton írtam, jegyeztem. Verstörödékek abból az időből:

Aki gazda ben, a eggye teljes minde nem tőt t dekes sza a az ép mely zést. érték Ho tudja hogy lalás állott lók, lemre ránál dó t nép t ezt r feljeg zelme (akir rosa) Akkó Ott v tük, veser Fu esa e szág kább tül lé mégi szen Még gyem becés város se te sorsa gött Ch mese könyv száz Jiszr — ne világ verse kért ki r Cur, és v egy v M má de a gal, harc csak érte nem gyá kell aton mos U hébe nyé sant hód adó éne juk lako a se M Dáv sem szág söt vag a Add ara rek a T lett vár kirá zá A és a p utó nyé hol pol eszt birt per vál me alay ben vet azt tar A má hog az ják sávó kó

AKKÓI LEVÉL

Irta: Löwenkopf Kálmán

Akkó egy új muzeummal gazdagodott az utóbbi időben, a már meglevőhöz még egyet. Ez az új muzeum teljesen különbözik a világ minden muzeumától. Ebben minden tárgyát értékes, érdekes és tükröztetik viszályt, a múltat, hanem maga az épület, az akkói vár, amelyben a tárgyak elhelyezést találtak, is muzeális érték.

Hogy hány ezer éves? Ki tudja?! Annyi bizonyos, hogy az első zsidó honfoglalás alkalmával már fennállott. S a zsidó honfoglalók, akik győzelmet győzelemre halmoztak, Akkó váránál megtorpanak. A zsidó történelem, a legtöbb nép történelmétől eltérően, ezt nem restelli bevallani, felejti, amint hogy a győzelmet is felejti: „Asér (akinek birtokába Akkó városa esett) nem üzte ki Akkó lakosait” (Birák 1.31). Ott maradt ugyan közöttük, de csak mint nem szívesen látott vendég.

Furcsa egy város és furcsa egy vár. Ez volt az ország köldöke, vagy tán inkább szíve, Akkón keresztül lélegzett az ország és mégis idegen maradt egészen tizenöt évvel ezelőttig. Még a Talmud is mostoha gyermekként kezeli, nem becézi, igaz ugyan a más városokra rakott terhekkel se terheli, pedig hát Izrael sorsa ettől a várostól függött minden időben.

Chájim Lázár írja szellemesen „Mivcár Akko” című könyvében: Hármezeröttszáz év óta ez a kapuja Erec Jisráélnek és a valóságban — nem Izraelé. Az akkori világ mind a nagyhatalmai versengenek a vár birtokáért. Hol Egyiptom veti ki rá a hálóját, hol meg Cur, Cidon kaecingat felé és valjha is mindegyik egy-egy ideig magáénak.

Mi kerültünk volna sorra, már itt jártunk körülötte, de ahol parittyával, husánggal, pusztakézzel lehetett harcolni, nem is volt baj, csak a várakhoz nem igen értettünk, faltörőkosokat nem tudunk a pusztában gyártani. Ehhez pedig az kellett volna, az akkori atom vagy repülőgépet, amit most is másoktól kell kérni.

Ugy látszik, hogy azok a hébernek, akik Akkó környékén lábat vetettek, lassankint behódoltak a meghódítottaknak és fizették az adót a vár urának. Debora énekében is világosan látjuk, hogy a tengerparton lakók nem nagyon siettek a segítségére.

Még Izrael fénykorában, Dávid és Salamon idejében sem sikerült Akkót az ország testébe beleolvasztani, sőt Salamon csak kitalálta vagy teljesen szétfoszlatta a nép ebbeli reményét. Adósságok, a cédrusfák, az arany, meg a mesteremberek béré fejében, amelyek a Templom építéséhez kellett, Akkó vidékén husz városról lemondott Chiron király javára, aki még hozzá keveselte is, lebecsülte.

Azután jöttek az assurok és a perzsák, majd meg az utódaik. Akkóval, szegényen, labdázni, hol ide, hol meg amoda gurul. A pogányi idősámítás 312. esztendejében II. Ptolemeus birtokába kerül. A vára persze ezeket a gyakori változásokat megsínyli, mert a kivonuló hadsereg alapos pusztítást végez benne. Ekkor Akkó új nevet is kap: Ptolmais, amit aztán évszázadokig meg is tart.

A Makkabeusok idejében már felcsillan a remény, hogy Akkót végre valóban az anyaországhoz csatolják, de Jonatán törbecsalásával, meggyilkolásával Akkó falai között, megint du-

gába dől az évszázados álom.

Alexander Jánáj, ez a nagy hódító is, komolyan nekigyürkőzött, de a nagy tuleróval szemben vereséget szenvedett.

A római uralom alatt Akkó és vele együtt az akkói vár visszakerült Izraelhez, de ebben már nem volt sok köszönet. Herodesz görög gimnáziumot épít benne, de a készárai kikötő építésével, erősen csökkentette az akkói kikötő forgalmát.

Claudius császár igyekszik Akkó fényét emelni és a „szent” rangot adományozza számára.

Ezután Akkó és vára csak keserű emlékeket ébreszt a zsidó ember szívében. A szabadságharc idején a görög lakosság nagy

irjainknak legjobbjai ott sínylődtek évszámra nedves egésszétlen kazamatáiban hősünket ott húzták bitóra az újkor bakói.

De az akkói vár öntött erőt az erעי ifjúság szívébe, hogy folytassa harcaát a végső győzelemig.

Ez a vár most át fog alakulni a zsidó hősiesség panteonjává, szentélyévé, a függetlenségi harc emlékoszlopává, ide gyűjtenek egybe minden emléket, ami a szabadságharcra áll kapcsolatosan, hogy a következő nemzedékek bátorítást, kitartást nyerjenek ezekből a szürke falakból.

Ez a vár volt az alapja a létesítendő katonai akadémiának, itt tanították Izrael fiait, leendő harcosait, az akkor még sínylődő ra-

Imre Andor: AKKÓ

mészárlást végez a zsidó lakosság körében. A római légiók Akkón keresztül hurcolják a zsidó hősköte rabszójára fűzve Rómába. De itt összpontosították Bár Kochbá alatt újra csapatait.

Akkón találkozott először Titus Berenikével, a Chásmonaeus unokával és itt fakadt az a nagy bűnös szerelem is közöttük. Itt esirázott ki ebben a gyűlevész lakosságú városban a keresztny hit is a pogány polgárok között.

De most ugorjunk át a galut kétezer esztendején. Az utolsó megszállók a törökök voltak. Chájim Lázár írja már idézett könyvében: Egy török legenda mondja, hogy ha a Námán vize, amely Akkó alatt folyik, kicsap, és az ár Akkó kapujáig ér, ez annak a jele, hogy a várost katasztrófa fenyegeti. 1910-ben a folyó vize Akkó várának faláig jutott. A város török vezetősége juhót áldozott a folyó partján, hogy elhárítsa a végzetet a város felől.

De a város sorsa már el lett döntve. — 1918-ban Allenby generális hadserege elfoglalta. Az 5. angol divízió 13. brigádja nem üdvözölték 78 zsidó. Számuk csak lassan nő, 1931-ben 237-re és 1936-ban 350-re emelkedik. De az ebben az évben végbement véres események teljesen feloszlatták a kis hitközséget.

A zsidó nép megváltóként üdvözölte az angol felszabadítókat, de hamar rájött tévedésére, barát helyett ellenség lett. A zsidók nem túrték az újabb ígát, ahol kétezer évvel ezelőtt a rómaiak megkezdték.

437 titkos német dokumentum tanúságtétele a magyar zsidóság pusztulásáról

Dr. Randolph Braham újabb művében 1000 oldalnyi terjedelemben tett közzé jórészt ismeretlen dokumentumokat, melyek Horthy és Kállay szerepéhez is új adatokat szolgáltatnak

A dési származású, amerikai fiatal tudós, dr. Randolph Braham évek szorgalmas munkájával már eddig is értékes művekkel gyarapította a vézskorszaki magyarországi vonatkozású dokumentációs irodalmát. Az amerikai szakirodalom ezen a téren, mint jelentős szerzőt tartja nyilván. A Jád Vásem és a YIVO közös kiadásában megjelent bibliográfiái műve (The Hungarian Jews Catastrophe — A Selected and Annotated Bibliography, New York, 1962) az elérhető legnagyobb teljességgel sorolja fel — kivonatos ismertetéssel együtt — a magyar zsidók pusztulásának irodalmát. Szükséges kézikönyve az mindeneknek, aki a korszakkal foglalkozik.

Dr. Braham most megjelent könyve (The Destruction of Hungary Jewry — A Documentary Account, I—II. Pro Arte for the World Federation of Hungarian Jews, New York, 1963) mind terjedelmében, mind jelentőségében túlszár

Irta: Dr. Márton Lajos

eddi munkáin. Olyan bősz és teljesen hiteles, fényképmásolatban bemutatott — dokumentum gyűjteményt ad ez a könyv.

Dr. R. Braham

hogy számos eddig fel nem tárt történelmi kérdés barlangos tétjébe valóságos reflektorfényvel világít.

Az „RSHA” megsemmisítési bűnössége dokumentumait

A magyar zsidóság elpusztításával kapcsolatban, magukon a magyar hatóságokon kívül a legtöbbet a Reichssicherheitshauptamt — a Birodalmi Biztonsági Főhivatal foglalkozott. Mi sem jellemzőbb e hivatal vezetői bűnösségére, és főként büntudatára, mint hogy a német összeomlás apokaliptikus pillanataiban volt idejük iratáruk megsemmisítésére. Ernst Kaltembrunner tábornok állott a hivatal élén. A zsidók elpusztításával közvetlenül foglalkozó osztályt Eichmann főnöke, Ernst Müller vezérőrnagy irányította. Az „Amt IV.” néven jelzett hivatal — Gestapo. Müller az a titkos személyiség, akinek berlini sírját, bennelévő csontjait és a fölötté álló síremlékét most a németek vizsgálják. Valószínű, hogy ez az állítólagos sír hozzátartozik Müller eltűnése ravasz előkészítéséhez. A saját személye és tevékenysége nyomát oly al-

posan felégető náci tiszt valahol, talán éppen a közepünkben, Egyiptomban olvasgatja most a róla szóló találgatásokat.

„Inland II.”

Volt azonban a német államigazgatásnak még egy hivatala, amely úgyszólván központi jelentőségű módon foglalkozott a zsidókérdéssel. Különösképpen a Németország által leigázott államok területén folytatott zsidópusztító akciók érdekelték ezt a hivatalt. A külügyminisztérium egyik osztálya volt ez a szerv, amely a német hivatalos nyelvenklaturában „Inland II.” néven jeleztek. Ennek a hivatalnak irattárára a Gestapo vezetői talán nem gondoltak a nyomfélegetés nagy sietségében. Vagy, ha gondoltak is rá, nem jutottak hozzá, hogy oda is kiterjessék bűnös tevékenységük hosszú folyamatának utolsó láncszemét, az aktapusztítást.

437 titkos irat

Dr. Randolph Braham a vézskorszaki története iránti buzgó érdeklődése során eljutott ezeknek az iratoknak központi lelőhelyéhez. A New York City University-n kifejtett tanári tevékenysége vakációiban többször is Németországba utazott. Bonnban meg más helyeken olvasta, másolta, jegyezte, fényképezte a pusztítás korszaka dokumentumait. Eltűnt külügyi iratoknak is nyomába szegődött. Felkutatta azokat Amerikában, ahova a győzelmes németverő seregek az iratokat elszállították. Sokszáz okiratot fényképezett le dr. Braham, hogy aztán kiválogassa közülük a 437-et, amelyeket a legfontosabbaknak tart. A 1000 oldalon, két hányas, album alakú kötetben tette most közzé fényképmásolatban az iratokat. Minden iratot a maga teljességében közöl. A bevezető tanulmányokban, valamint számos mutatóval te-

szí a szerző a művet még használhatóbbá.

Ezek a dokumentumok annyira az akkori szomorú zsidó élet visszfényét jelentő iratok, hogy a kutatókon kívül lélegzetvisszafojtva olvashatja őket az is, aki nem feldolgozója a kor eseményeinek, hanem éppen szenvedő kortársa. Ha az ilyen ember meg akarja ismerni az általa megélt szörnyűségek politikai hátterét, szörnyű kulisszatitkait, úgy megbízható adatokat találhat ebben a könyvben. Ellentétben a vézskorszaki brutális borzalmait feltáró irodalommal, ez a könyv a glaszesztélyis gyilkosok, a diplomataik, az államférfiak tevékenységéről ad számot. Hiszen jórészt külügyi iratokról van szó, amelyeket diplomataik fogalmaztak diplo-matikus nyelven, s amelyekben arról számolnak be, hogy egy szemléletileg romlott, megalázkodó, meghűnyázkodó, hazaáruló társa-

kisvárdai hős és Jákov Weiss, szintén a mi törzünk büszkesége. Jechiel Dov Drezner, az újhelyi cádik (Teitelbaum) leszármazottja, a komáromi Schwartz Mordecháj. — Akasztóhely. Jaj! — sikoltja mellett egy látogató asszony és a szívéhez kap.

Gyászszalagok, nevekkel — szívemarkoló sorokkal. Valami mégis hiányzik az akkói vár muzeumából, a falakról, a termekről, valami, ami nem fér bele: Erec Jisráél Dántól Ejlátig, amit részint Slomo Ben Jozsefnek és hős társainak köszönhetünk.

dalmi vezetőreteg milyen buzgalommal nyújtott segítségét a magyarországi zsidóság elpusztításához.

Horthy és Kállay szerepe

Kétségtelenül sok újat nyújt a dokumentumgyűjtemény Horthy kormányzó és Kállay Miklós kormányfői szerepéről. A magyar antiszemitizmus története kutatója számára veszélyes buktatókat jelent e két államférfi tevékenysége utolsó korszakának időben elszigetelt vizsgálata. Edmund Veessenmayer, aki az utolsó korszakban Németország birodalmi megbízottja Magyarországon, Otto Winkelmann SS rendőrtábornok, a budapesti német biztonsági erők legfőbb parancsnoka és más német személyiségek jelentéseiből kitűnik, mennyire gyanakvóan tekintettek a németek Horthyra és Kállayra. Ellentétben hűséges csatlósokkal, Szalással, Sztojával, Imrédyvel, — Horthyról és Kállayról feltételezik, hogy fékezni akarják a zsidóellenes akciókat, vagy menteni akarják a zsidókat. A német érdekeknek megbízhatatlan képviselői ezek az emberek, mert „nem fogják fel helyes német szellemben a zsidókérdés megoldására vonatkozó terveket”.

A más helyen is elhangzott állításokhoz a dokumentumkötet számos darabja kétségtelenül pontos adatokat szolgáltat. Helytelen volna azonban, ha akár a gyűjtemény érdeklődő olvasója, akár a történetész, aki az adatokat használja, pusztán ezekből a dokumentumokból döntő következtetéseket vonna le. Horthy és Kállay, valamint a magyar nemesi és főúri osztály szerepe a magyar zsidóság pusztulásában nem ítéltető meg abból az ingadozó, kapkodó magatartásból, amit ennek az osztálynak e két hűséges kifejezője éppen az összeomlás közepén megélt időben tanúsított. Hiszen akkor, abban az időben, amelyről a dokumentumok hitelesen tanúskodnak, már nem volt csoda, ha minden rendű német csatlósok új utakat kerestek. Az is érthető, hogy a nyugati demokráciák kegyere váro, — s azt később el is nyerte Horthy és Kállay, — igyekeztek valami jót felmutatni a zsidókérdés kezelésében.

Mily mértékben teljes dr. Braham könyvének dokumentum válogatása, azt persze nem tudjuk megítélni. Hiszen csak azokat az iratokat ismerjük, amelyeket közzétett. Horthy azonban nyilván vannak még más, ha nem is németországi dokumentumok, amelyek e két politikus pályafutásának korábbi korszakait vannak hivatva megvilágítani, az elvitathatatlan. Brahamnak nem az volt a feladata, hogy ilyen dokumentumokat kutasson fel. A korszak elfogultlan vizsgálójának azonban kötelessége a mérőön zsinog-jét a magyar antiszemitizmus sötétén kavargó hullámok sakkal mélyebb rétegeibe is lebecsülni, ha az igazat és a teljes igazat akarja feltárni.

Miről szólnak a dokumentumok

A németek mindvégig fenntartották, még önmagukkal szemben is azt a fikciót, hogy az általuk le-

NEVET A VILÁG

LAKASPROBLEMA

Szeretnék megőszülni, de a lakáskérdés megoldhatatlan — panaszkolja barátjának Schwarz.
— Nem lakhatnátok átmenetileg az apósotoknál?
— Sajnos nem. Ugyanis az apósotok is már átmenetileg huszonöt éve az apósotoknál laknak...

DIKTATOR MENTALITÁS

A győztes délamerikai katonai forradalom után egy külföldi újságíró ezt kérdezi az új diktátortól: — Kérem, ez mind szép és jó, de miért kellett felkaszatnia az ellenfelét?
— Azt, hogy senki ne tehesse fel neki ezt a kérdést...

FELFOGÁS DOLGA

— Tudod, hogy én még soha nem voltam pszichiaternél — vallja be a hollywoodi sztár, a másik sztárnak.
— A legkomolyabban.
— Akkor te nem vagy normális...

IZLESEK ÉS POFONOK...

A geveret ráfőrded oze-rejtjére:
— Láttam, hogy csókolózott a makolettessel. Ezt nem tűröm, holnap én megyek vásárolni.
— Tölem mehet —, de kétlem, hogy a zsánere...

MIT TESZ A SKÓT?

Mit tesz a skót, ha megkopaszodik? Eladja a fésűjét.
Mit tesz a skót, ha megsüketül? Eladja a rádióját.
És mit tesz a skót, ha meggazdagodik?
Marad skót...

AHANYI LANY, ANNYI SZOKÁS

— Életemben egyszer kezdtem ki egy nővel az utcán és rendőrt kiáltott.
— Szerencséd volt. Az anyém a rabbinátushoz cipegette el...

JÓL MEGVAGTAK...

— Mennyit fizetél a műtétért?
— Ötszázharom fontot.
— Mi az a három?
— Felszámították a műszert is, amit bennem felejtettek...

ESKÜVŐ UTAN

— Nem. Semmiképpen sem. Ez elv nálam. Így nevelt az anyám... Az esküvő előtt semmi körülmények között sem.
— Jól van — feleli engedékenyen a fiú. — De egyet ígérj meg. Amint meg lesz az esküvőd, nyomban értesítesz...

JOGOS KÉRDÉS

Jean Cocteau híres mondása volt, mikor meghívták egy színész 30-ik születésnapjára: — Mondja madame, maga hány éves korában született?

REGI TÖRTENET...

Petőfi Sándornak volt egy Sükey Károly nevű, korában népszerű költő barátja, aki szegény erősen dadagott.

Egy alkalommal nagy hevesen, izzadva hebegett valamit... egy bonyolult dolgot akart megmagyarázni Petőfinak.

Petőfi nagy nyugalommal mondotta neki:

— Beszélj Károly, beszélj, csak szép nyugodtan. Tudod, hogy én téged akkor is megértelek, ha beszélés...

SZABADSAGON A FÉRJ

A KRITIKUSNAK TUDNIA KELL

Gyulai Pál egyszer azt magyarázta diákjainak az egyetem katedrájáról, hogy mi jellemzi a kritikust.

— Ha például egy laikus től megkérdézzük, hogy miért nevezik a sárgarigót sárgarigónak, akkor azt feleli, mert sárga. Egy kritikusnak azt is tudnia kell, hogy miért rigó...

A BORBELYNÁL

— Ugyanúgy kérem, mint most egy éve...

BRODY SZTORY

Sok Brody Sándor adomát felelevenítenek most, az író centenáriuma. Egy a sok közül: Egy napon Brody igen felháborodottan panaszkolta, hogyan csapta be egy kávéházi ismerőse, aki ötven koronát kért tőle kölcsön és a füle-botját sem mozgatja, hogy visszaadja a pénzt, sőt pimaszul elfordul, ha meglátja őt.

Mikor ezt a történetet végighallgatta az egyik fiatal újságíró ezzel fordult Brodyhoz:

— Drága mester, tessék nekem husz koronát kölcsön adni.

Brody dühösen szolt rá: — Neked nem adok, mert te olyan fajta vagy, aki visszaadja...

Definíciók

ASZTRONÓMUS: Az az ember, aki még akkor is a csillagokat nézi, ha nem szerelmes.

HÓNAP: Az a hihetetlenül hosszú időszak, amely két fizetés között eltelik.

KULTURA: Ami megmarad, amikor már minden elveszett.

DIPLOMATA: Aki mindenkor meg tudja magyarázni, hogy a tévedése helyes volt.

SIKER: Megbocsáthatatlan inzultus barátaid ellen.

JÓ GONDOLAT: Hasonlít a rendőrséghez. Rend szerint későn érkezik.

FÉRJ: Nyitott erszény, csukott száj.

LELKISMERET: Az a dolog, ami nem akadályoz meg abban, hogy rosszat eszelekedj, csak abban, hogy azt élvezzed is.

PÉNZ: Az élet nagyobik felét.

BICSERDISTA: Az az ember, aki korán hal meg, de egészségesen.

VÁSTI PERZSA KIRÁLYNŐ: A sztriptizlányok őse.

TYUK: Az egyetlen olyan teremtménye a természetnek, amelyet születése előtt és utána is megesszünk.

BIZALMATLANSÁG TEJEJE: Ha a fiatalasszony azt mondja férjének, hogy milyen nagyon boldog és erre a férj magán-detektívét bérel, hogy meg tudja ennek a boldogságnak az okát.

FÉRFI: Aki azért születik e földre, hogy megoldja azokat a problémákat, amelyeket az asszonyok okoznak.

FŐNÖK: Az az illető, akivel nem kell okvetlenül egyetértened, csak azt elismerni, hogy neki van igazja.

KERESZTRETJTVÉNY 1211

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	16		17	18	19				20		21			
22	23		24		25		26	27						
28			29			30	31				32			
	33	34		35		36	37			38	39		40	
41	42		43	44	45				46		47		48	
49			50		51				52				53	
54			55				56						57	
58			59				60			61			62	
63			64				65			66	67		68	
	69					70				71		72		
	73				74					75	76		77	
78					79				80		81		82	
83				84	85		86		87				88	
89									90					

Vízszintes: 1. Az emlősök végén becézett szülő. 7. „Oscar díj” ezévi filmrendezői díjának nyertese, 5-ik kockában duplahangzó. 16. Héber hónap. 17. ...ia, csont-bőr ember. 19. Szörnyeteg, 20. Te és ő. 21. Keret. 22. Légnyomásmérő. 26. Az Oscar díj izraeli változata. 28. Héber nőnév. 29. Földregés által elpusztult marokkói város. 31. Dov Jozsef emlékezetes korszaka volt. 32. Ibsen dráma. 33. Római császár mássalhangzó. 35. L...n, holtnyelv. 36. Vissza: énekes madár. 38. Egitest más salhangzó. — 40. Város Szerbiában. 41. Idéz. 44. Görög hajómagnás, 4-ik betű duplázva. 46. Vissza: kisdudó, röviden. 48. Azo nos betűk. 49. Vissza: a fényképezőgép doboza. 51. Vissza: gőz. 52. Vissza: a ló egyik futásmódja. 54. Két szó: 1) Athéni törvényhozó, 2) epidémia. 56. Angol napilap. Lord Rothermere lapja. 58. Betűvel a végén porció. 59. Francia festő. 60. Ékezettel gázlómadar. 61. Gardner filmszínész keresztneve. 62. Előjel fele. 63. Francia névelő. 64. Mahendra birodalma. 65. Ékezettel héber tisztviselő. 67. Klimatikus gyógy és üdülőhely Svájcban. 69. Francia író 1830—1907. 70. Izraeli város. 72. Kereszt felirat. 73. Kt szó: 1) belga exkirály, 2) francia kom-

munista író. 75. Betűvel a végén becézett szülő. 77. Német névelő. 78. Híres modern zeneszerző 4-5 betű felcserélve. 79. Az ókori Egyiptom öt uralkodójának neve. 82. Hegedűrés fele. 83. Szovjet-kinai határfolyó. 84. Ebben végződnek az izmok. 86. Vissza: mesterséges világnyelv. 87. A megvilágított, át nem látszó tárgy mögötti keletkező sötét felület. 89. Két szó: 1) Bolívia fővárosa, 2) a buddhista vallásban a teljes megnyugvás állapota. 90. Német fizikus 1704—1777. Sok érdekes mechanikai felfedezést tett. Független: 1. Korunk egyik legnagyobb zeneművésze, teljes név. 2. A Föld közli-tenger mellékén élő pókfaj, (E=U). 3. Magyar politikai rendőrség. 4. Óramárka. 5. Tudós. 7. Idegen ő. 8. Vissza: héber helyeslés. 9. Olasz író „Il cuore”. 10. Angol egyetemi város. 11. Olasz humanista költő 1463—1494, a modern európai filozófia egyik utatója. 12. Város Algériában. 13. A Híszadruzt főtítokára volt. 14. Vegetáriánus község a Gálilban. 15. Két szó: 1) magyar író, a Pesti Futár szerkesztője volt, 2) Richelieu egykori kastélya Páris mellett. 18. Két szó: 1) az arabok szent városa, 2) hálóban a labda. 2) A. E. 24. I-vel főhász. 25. Sir. 27. Héber

gyertya. 30. Sáncol (sakkban) (LY=L). 34. Vissza: Bagdadi kalifa volt. 37. Szszel a végén, szintelen, puha, jól hasadó ásvány. 39. Gabona hulladék. 42. Munkahely. 43. Arthus király mondai kerekasztalának egyik lovagja, több középkori elbeszélő költemény hőse. 45. Mezei munkát végző, ék. fel. 46. ...nia, vélemény. 47. Izrael csalógnya. 50. Orosz anarchista 1842—1921. Több munkája: „Kölcsönös segítség”, Francia forradalom” stb. 52. Fennsík Ázsiában. 53. Libahang. 55. Vissza: Ékezettel héber nő név. 56. Ékezettel héber egyházi testület feje, végén felesleges betű. 57. Vissza: Európai fővárosból való. 60. Könyvbenzin fajta. 64. A legrégebb időmérő. 65. Indiai templo. 66. Eljárás, lépés francia eredetű szóval, fonetikus. 68. A hét vezér egyike. 69. Vissza: az izraeli gyerekek kedvenc ünnepe. 70. Vissza: germán főisten (V=W). 71. Francia filozófus író 1828-1893. 73. Ékezettel tibeti szerzetes. 74. R.P. 76. Vissza: burján. 78. Az egyik oldal. 80. Mindig ez van. 81. Héber fog. 85. Szint fele. 88. Kicsinyítő képző.

Nyereménykönyv Salamon Mihály: KERESZTÉNY VOLTAM EURÓPÁBAN

Képeslap

A St. Louis-i (USA, Missouri) levélhordók ünnepek előtti munkatorlódás idején, de más alkalmakkor is, ha sok a munka, vagy a posta gépkocsijain, vagy bérelt autókön hordják ki a leveleket. Megállapították, hogy ez sokkal olcsóbb megoldás, mintha a levélhordóknak túlóra-díjat kellene fizetni.

(Time, Chicago)

Antionietta Canavesi bolognai fiatalasszony nőtársaságban olyan tréfás cigarettával kínálták meg, mely az első szippantás után nagy robajjal robbant.

A tréfának kellemetlen következménye lett. Canavesi asszony tüszentési rohamot kapott, amely három héten át tartott és csak nehezen lehetett elállítani hipnotikus kezeléssel.

(Oggi, Milánó)

Cindy Willis angol motorkerékpár-akrobata kis cirkuszával egész Európát bejárta és különösen azzal a hajmeresztő számával aratott nagy sikert, amelyet motorbiciklijén egy 20 méter magasban kifeszített drótkötélen hajt végre.

A glasgowi rendőrség most bizonytalan időre beszüntette a „repülő ördög” működését. Nem azért, mint ha a mutatvány túl veszélyes lett volna, azért sem, mert esetleg a nézők testi épségét veszélyezteti, hanem egyszerűen azért, mert kintunt, hogy Cindy Willisnek nicsen gépjármű-vezetési jogosítványa.

(Picture Post, London)

Egy párisi nagyruház különleges szalmaövegyi szolgálatot létesített. Elengő a Babilon 23-79-es telefonszámot felhívni és félórán belül egy pót-háziaszony jelenik meg a lakásban, amelyet rendbe hoz, felvarrja a leszakadt gombokat, elintézi a fehérnemű mosatást (vagy olcsó áron bérel tiszta fehérneműt) és a szennyes ágyneműt kicseréli.

De az áruház szencziója, hogy szinte percekben belül szerelőt küld a tehetetlen szalmaövegyhez, aki megjavítja az elromlott háztartási gépeket.

(Paris Match)

Kérdés: Vannak-e hibái a népidemokratikus rendszernek?

Felelet: Két anya beszélget.

— Szülők alapvető hibája az, hogy nem veszik észre gyermekük fogyatékoságait.

Az után még hozzátesszi: — En sohasem tudnék ilyen lenni, azonnal észre venném a gyermekem hibáit. De hát, tudod, az én gyermekem tökéletes.

(Borsszem Jankó)

APRÓ BÖLCESSEGEK

Egyes emberek minden estejüket a televíziós adás nézésével töltik, hogy megmagyarázhatják, miért is vannak a televízió ellen.

Az ember sokszor észre se veszi, milyen jól megy neki, de az adóhivatal bizony mindig észreveszi.

A közgazdászok mondhatnák, amit akarnak, hogyan keletkezik az infláció, de mi tudjuk azt nélkülük is: túl sok a pénz — másoknál.

A pszichoterápia megtanítja az embert arra, hogy a saját lábán tudjon állni, miközben a heverőn fekszik.

Automatizálás alatt a férfi azon törekvésért értjük, hogy a munka olyan könnyűvé váljék, hogy azt a felesége is el tudja végezni.

Vannak dolgok, amelyekben hinnünk kell, ahhoz hogy láthassuk őket.

UJ KELET

REJTVÉNYPALYAZAT-SZELVÉNY 1211

Név: .....
Cím: .....

1028. SZÁMÚ KERESZTRETJTVÉNY MEGFEJTÉSE
Vízszintes: 1. JAMAICA, 6. LINUS PAULING, 22. ANDROMEDA, 26. STRINDBERG, 44. KORACH, 56. TIRANA, ADEN, 70. BATAVIA, 79. SZARACENOK, 89. CORNELIA, REAL, 90. AMALÉK.

Függőleges: 1. JEAN COCTEAU, 2. MADÁCH IMRE, 15. GIGERLI, ARSIERO, 18. EDISON, DER, 43. MONGOLOK, 56. KUBALA, - 65. KABARÉ, 70. BAZAR, 71. MANIA.

Egy névtelen bizottság élet-halál ura a seattlei vese-központban

Írta: Shana Alexander

John Meyers tudta, hogy vesebaja van már 1945 óta, mikor is a hadseregből való elbocsátása előtt rutinszerű orvosi vizsgálaton esett át. De a betegség tizenöt éven át békében hagyta. Aztán elkezdődtek a fejfájások és vérnyomása emelkedni kezdett.

1961 nyarán állapota súlyosbodott. Nehezeze esett felkelni és egyre többet felejtett el. Sem a hiányzott irrodájából. Sem a felesége, Kari, nem látta, hogy beteg-e, mert nem látta meg, hogy beteg-e. De az orvosok tudták, hogy csak kevés ideje van hátra.

1961 karácsonyának reggelén Meyers erős szívdobogással ébredt fel. Köhögési roham következett és orra vérezni kezdett. Borzalmas fejfájás és hányinger gyötörte. Arca és végtagjai feldagadtak. Kórházba szállították, ahol úgy látszott, hogy mindössze néhány órája van hátra. De ma, 22 hónappal később, Meyers még mindig életben van.

Visszatért hivatalába és kénytelenül elbremezt a hónapokban Karival és három fiatal gyermekével. Még rokkantnak sem nevezhető a szó szokásos értelmében. De valamilyen különbség a többi egészséges emberek millióitól: Alsó balkarjának véredényeibe egy kis U-alakú plasztik cső van bevarrva.

Minden hétfő és csütörtök délután 6 órakor Meyers jelentkezik a seattlei svéd kórház egyik szuterén szobájában. Utcai ruháját zóld

kórházi hálóinggel cseréli fel és befekszik az ágyba. Egy kompakt orvosi műszert gurítanak ágya mellé, amely acélból készült mosógépre hasonlít. Belsejéből egy pár hat láb hosszú tiszta plasztikból készült szívókart görgetnek le. Egy ápolónő összeköti ezeket a Meyers alkarjában elhelyezett tubussal és megcsavar egy-két gombot a kapcsolótáblán. Az egyik szívókar pillanatok alatt vörössé válik és John Meyers kiömlő vére megtölti az ágy melletti készüléket.

Ez a gép egy mesterséges vese, — az első mesterséges szerv az orvosi történelemben. Élete végéig, Meyers minden héten két éjszakát ezzel a plasztik köldökzsinórral összekötve tölt. Ez a gép tartja életben.

Ez idő szerint a csodagépnek 10—12 órára van szüksége, hogy megtisztítsa Meyers véréit a felgyülemlett mérgektől, amelyek külsőben megölnék. Az eljárás teljesen fájdalommentes és Meyers már annyira hozzászokott az orvosi mosógéphez, hogy a tisztítási i. cecura alatt egyszerűen elalszik. Alma felett egy ápolónő őrködik, aki ellenőrzi a vér folyását és vigyáz rá, hogy Meyers álmában ne forogjon és ne lökje fel a készüléket.

Minden kedd és péntek reggel, az ápolónő behozza

Meyers reggelijét — dzsem, tea, erszák kenyér — ellenőrzi a vérnyomást, aztán lekapcsolja róla a szívókarokat. Utána gondosan megméri magát, letussol és munkába megy.

John Meyers tudja, mindaddig, amíg hűségeen tartja randevuit a géppel, és addig, amíg hűségeen betartja diétáját, (mely főleg puddingliszt-keverékből leveles zöldségfélékből és gyümölcsből áll) és lelkiismeretesen ügyel az alkarjában lévő állandó nyíltságra, — látszólag normális életet folytathat. De azt is tudja, hogy ha megszakadna rendszeres kapcsolata a géppel, akkor a halál fia.

Meyers már megszokta ezt a különös életmódot és a világ legtermészetesebb hangján beszél róla. „A kezelés semmiféle emóciót nem vált ki belőlem sennek csak örülök. Nem érzem, hogy rabja vagyok a rendszernek, habár nagyon is jól tudom, hogy az vagyok.” Orvosai szerint, a páciens prózai magatartása, egészségi szempontból épp oly fontos, mint a diéta és az egyéb orvosi előírások szigorú betartása.

Az Egyesült Államokban évente 100.000 ember hal meg vesebajban, de minden 50 halálraítélit közül csak egy lenne alkalmas jelölt a seattlei új kezelési módra. Az, aki az úgynevezett tiszta vesebajban szenved, amelyet semmiféle más betegség nem komplikál. S úgy fizikailag, mint lelkiileg elég erős a kezelés elviselésére.

Ez idő szerint a seattlei svéd kórház tíz beteget kezel rendszeresen. A hónap végén a páciensek száma még eggyel növekszik. A 11 beteg részese a korszakalkotó kísérleti programnak melynek célja meghatározni, hogy a még kicsiszolatlan, rendkívül költséges (páciensenként 10.000 dollár évente) új kezelés megvalósítható-e tömeges, nemzeti alapon. Ez idő szerint csak félucat, a seattleihez hasonló központ működik az Egyesült Államok és Kanada területén.

Az orvosi tudomány és technika fejlődésével a „végzetes” betegségben szenvedő emberek milliói számára derülhet fel az élet „második sánca”. Addig is azonban, sorsdöntő, praktikus határozatokat kell hozni. Valakinek például el kell döntenie, ki legyen az az egy az ötven közül, akinek megengedik a seattlei életadó gép használatát és kit utasítsanak el.

Létezik Seattleben egy kis, alig ismert, egyszerű emberekből álló csoport, amely ezt az életbevágó döntést eddig 11 esetben hozta meg. És a jövő tavasszal, amikor a központot további 19 páciens befogadására fogják kiszélesíteni, további 19 esetben fog határozni. Mert John Meyers és betegtársait nem sorshúzással választották ki. Valamennyiüket egyénileg szelektálta a svéd kórház mesterséges vese-központjának felvételi bizottsága. Ez a bizottság hét laikus emberből áll, akik az amerikai társadalom keresztmetszetét képviselik. Felelősségteljes és kényelmetlen feladatokat a seattlei orvosok szövetség megbízásából önkéntesen vállaltak és két év óta teljesítik névtelenül és minden fizetés nélkül.

Ez a hét polgár valójában az élet vagy halál bizottsága. Senkitől sem kapnak morális vagy etikai irányítást, ha csaknem egyéni lelkiismeretüktől és a héber

ima szavait idézve, nekik kell eldönteniük, „Ki éljen és ki haljon meg.”

A bizottság, amely egy ügyvédből, egy papból, egy bankárból, egy háziasszonyból, egy állami tisztviselőből, egy szakszervezeti vezetőből és egy sebészorvosból áll, 1961 nyarán ült össze először. Előzőleg nem ismerték egymást és csak halvány fogalmuk volt a bizottság valódi célkitűzéseiről. Felesleges mondani, hogy egyikük sem hallott soha John Meyersről.

Az első ülésen a bizottság feladatát két orvos ismertette, mindkettő vese-specialista, akik leírták az akkor épülő mesterséges vese-központ rendeltetését és elmagyarázták, miért lesz szükség az élet vagy halál döntésekre. Közölték, hogy a bizottságot nem orvosai határozatok meghozatalára kéri fel. A leendő pácienseket előzőleg egy orvosi bizottság szűri majd át, amely az orvosilag vagy lelkiileg nem megfelelő jelölteket amugyis kigyomlálja. Ez az orvosi tanács valójában már néhány önkényes szűrő határozatot hozott acélból, hogy amennyire csak lehetséges, megkönnyítse a bizottság terhet.

Például, az orvosok azt javasolták, hogy a bizottság automatikus módon selejtezzen ki minden 45 éven felüli jelöltet. Elmagyarázták, hogy az idősebb betegek, a vesebajon kívül más komplikációkat okozó betegségekre is hajlamosak.

Az orvosok továbbá úgy vélték, hogy a gyermekeket is ki kell selejtezni. A kezelés olyan természetű, hogy kegyetlenül megkínózná a gyermek idegeit és más bizonytalanságok is fennállnak, például, hogy a rendkívül szigorú diéta mellett biztosítani lehetne-e a gyermek növekedését és fejlődését. Ilyen körülmények között a gyermek felvétele márcsak azért sem ajánlatos, mert helyettük a családfenntartókat kellene ki-selejtezni.

Végül pedig az orvosok tanácsadói minőségben felajánlották részvételüket a bizottság jövő ülésén. Az ajánlatot a bizottság halálisan fogadta el.

A bizottság elhatározta, hogy tagjainak nevét szigorúan titokban tartja és arra az elhatározásra jutott, hogy helyesebb, ha nem tudja a páciensek nevét sem. Az első két ülésen megtárgyalták azokat a szempontokat (a páciens kora és neme; családi állapot és tőle függő hozzátartozók száma; anyagi helyzete; lelkiállapota és ellenálló képessége a kezeléssel járó megpróbáltatásokkal szemben; műveltsége; foglalkozása és közéleti tevékenysége; eddigi és esetleges jövőbeli teljesítményei, stb.) Amikor, mindezen szempontok mérlegelése után a jelöltek kiválasztása még mindig gyötrelmes feladatnak bizonyult, kénytelenek voltak egy drasztikus határozattal leszűkíteni a jelöltek körét. Úgy döntöttek, hogy kizárólag azokat a pácienseket fogadják, akik a vesebajon kívül más súlyos betegségektől mentesek, akik Washington államban laknak. Ezt a határozatot azzal indokolták, hogy úgy az egyetemet, ahol a kezelést és a vese-gépet kifejlesztették, mint a kórházat, Washington állama tartja fenn, méltányos tehát, hogy adófizetői, akik a kupa-tatómunkát fizették, legyenek az eredmények élvezői is. „Ez a döntés is önkényes”, ismeri el a bizottság egyik tagja, „de valahol

meg kellett huznunk a határvonalat.”

Még a fenti feltételeknek megfelelő jelöltek szelektálásánál is, súlyos a morális teher, melyet a bizottságnak kell viselnie. A lépten-nyomon feltűnő problémáknak se szeri, se száma, s az élet-halál bizottságnak minden esetben döntenie kell. A jómódot mentse meg, aki különben is gondoskodott családjáról, tehát halála, gazdasági szempontból, kevésbé súlyosan érinti hozzátartozóit, mint azé, aki nem gondoskodott vagy nem gondoskodhatott róluk s kinek életbenmaradása a köz szempontjából is fontosabbnak tűnne. A logika szerint a kevésbé jómódot kellene tehát megmenteni. De egyaránt logikus az ellenvetés is, nevezetesen, mi-ért büntesse a társadalom azt, aki szorgalmasabb és előrelátóbb volt.

Mi történjék az egyforma esélyű jelöltekkel, olyan esetben például, ha két egyforma jövedelmű, a köz számára egyforma hasznos és értékes háromgyermekes családapa sorsa felett kell itélkezni. Kötelessége-e a bizottságnak a feleség jövő férjhezmenési esélyeit latolgatni és a gyermekek jövője biztosítása érdekében megtagadni a kezelést attól, akinek felesége csinosabb és fiatalabb s így nagyobb a valószínűsége, hogy ismét férjhezmegy? Meg szabad-e szüntetni a kezelést, ha a beteg, akit a mesterséges vese életbentart, hirtelen rákbetegséget kap? Ime néhány kiragadott prob

léma csupán a sok közül, mellyel az élet-halál bizottságnak könyörtelenül szembe kell néznie.

(LIFE International — sz. i. fordítása)

HOGYAN MŰKÖDIK A GÉP?

A páciens alkarjába két plasztik tubust varrnak be, amelyeknek egyike a fűtő-érbe, másik a véredénybe vezet. Ezeket keresztül a beteg ismételt összeköthető a mesterséges vese-géppel. A tubusokat egy U-alakú cső, az u. n. sönt, vagy szabályozó, köti össze egymással, mely lehetővé teszi, hogy a vér átfolyjon a fűtőérből a véredénybe s így meggátolja a vérrögök keletkezését.

A kezelés alatt a szabályozót kikapcsolják és a fűtőeret és a véredényt hosszú szivókarokkal a géphez kapcsolják. A páciens szíve kipumpálja a káros szennyanyagokat a gép veserekébe. Itt a vér poróz cellofánlapok között halad át, melyek különleges tisztító oldatba vannak merítve.

Amint a vér a rekeszen átfolyik egy komplikált vegyi eljárás a szennyet a cellofánon keresztül a tisztító oldatba huzza. Ezt az eljárást dialízisnek nevezik. A tisztító oldatot egy alul elhelyezett tankból állandóan cserélik. Maga a vér nem hatol be a cellofánba, de mire a rekesz végére ér megtisztul a páciens véredénye.

A megtisztított vért emután egy melegítő készülék vezetik keresztül, amely azt a test hőmérsékletére melegíti fel mielőtt visszatér a páciens véredénye.

LEVELEK

a szerkesztőhöz

Az országúti halál és a rendőrlégénység problémája

Az olyan autós ember, aki éjszaka az országúton kелеledik, sokat szenved a felelőtlen autózvezetők varkító lámpájától, a partizán előzésétől és a „kanyarok átvágásától”. Ellenük eljármí igazságtétel lehetetlen, mert közlekedési rendőrről nagyon kevés útszakaszon találkoznék a sötét országúton. A rendőrség főparancsnoka szerint ezen a vonalon nem várható javulás a rendőrlégénység számának állandó csökkenése miatt. Kérdezem: mikor akarjuk végre a rendőrség tagjainak egzisztenciális problémáit megoldani? Mire várunk? Valamilyen újabb katasztrófális szerencsétlenségre és az utána kiküldendő „vizsgáló bizottságra”? Ha az állami hivatalnokokat ünnepi és szombati foglalkoztatásukért külön járandóság illeti meg, meg kell találni a rendőrlégénység külön díjazásának a költségvetését

is, ha azok a munkaidéjükön túl, vagy éjszaka vannak foglalkoztatva. Sokeszer állami hivatalnok élvezi az úgynevezett „globális” túlórák költségvetését, akkor is, amikor például valamilyen állami ünnepeken, az „első” ünnepeiknek a megnyilvánulásain stb. vesznek részt, csak éppen a rendőrség számára nem tudjuk a megfelelő forrást megtalálni a különleges munka dotációja számára? Gondolkoznunk kellene rajta, nem volna-e célravezető a rendetlenkedő sofőrök ügyét a katonaság hatáskörébe utalni. Ok majd alaposan elintézik a lámpáikkal varkító „sviccekereket!” Ne várjunk arra, hogy a Kol Jiszrael ismételtlen figyelmeztessen bennünket: „Minden ötpercben egy közlekedési baleset!”

J. T. Jeruzsálem (Pontos név és cím a szerkesztőségben)

Cvija és Rásid regénye

Az Uj Kelet október 17-i számában megütközve olvastam a Givat Hásosá kitalációjából való leány és arab fiú regényének furcsa alakulásáról. Mi, akik általában azt hangoztatjuk,

hogy bekegyesített nyújtunk az ellenségnek, mi vagyunk azok, akik ellökjük az ellenség felénk nyújtott békekegyesített. Mit gondolunk, nem fogja ezt ellenünk felhasználni az ellenség tábor? Kit akar büntetni a kibuc azzal, hogy az arab fiút nem hajlandó a kibucba bebecsátani? Rásidot a legkevésbé. Bünteti elsősorban a Cvija édesanyját, akitől elszakították gyermekét. Mégis azt hiszem, hogy az ifjúság ereje győzni fog és Cvija az ő Rásidjával maradni fog, és be fogják bizonyítani, hogy méltó tagjai a kibucnak.

AMERIKÁBAN

Vasárnap délután az apa pénzt kínál nyolc éves kislányának. — Nesze 1 dollár, menj el a moziba. — Váhat von a gyerek. — Nem akarok. — Akkor menj és egyél fagylatot. — Ugyanaz a váhasz. — Hát mit akarsz? — Kérdi most már az apa és anya is ingerülten. — Egyetlen gyerek akarok maradni...

Farkas Andor, Givat Usziskin, Naharia

Kishont rendezésében megkezdődik a Szálách Sábáti forgatása

A „Noach”-filmvállalat megtartotta első sajtófogadását a Bét Szokolovban. Ez a filmvállalat készíti Kishont Ferenc rendezésében a „Szálách Sábáti” című filmet. Szálách Sábáti híres figurája Kishontnak, már öt feldolgozásban is megjelent a helyi színpadokon és meghódította a világot is, hiszen televíziós filmet és rádió hangjátékot adtak belőle kerek egyetűen országban.

A film producere Menáchem Golán kezd el beszámolóját.

Folytatjuk az izraeli filmgyártást. Vasárnap reggel megkezdjük a felvételeket.

Ez a bejelentés ünnepélyes hangulatot áraszt. A producer tovább beszél:

Nagyobbára ugyanazok készítik a Szálách Sábáti, mint akik az Eldoradót. Ugyanakkor három külföldi technikust vesz részt a munkálataiban. Az egyik Floyd Crosby operatőr, Hollywood egyik régi híressége, aki rengeteg filmet készített, többek között Gary Cooper néhány filmjét, majd az emlékeztető „A folyó” című filmet és két évvel ezelőtt alkalmunk volt látni gyönyörűen fényképezett filmjét Hemingway regényéből készült „Az öreg halász és a tenger” című alkotását. Az operatőr magával hozta feleségét Betty Crosbyt, aki a nagyon fontos „Script-girl” munkakört fogja betölteni a legújabb izraeli film forgatásakor.

Ezután Golán producer bemutatja a harmadik külföldit: Rolly Millner hangmérnököt az angol származású kiváló szakembert, aki fiatal kora ellenére hosszú éveken át volt a Fox és a Metro Goldwyn Mayer alkalmazásában. Jelenleg is játszó egy filmjét Izraelben, amelynek címe „Dr. No”. Mint megtudjuk Rolly Millner a Tarzan-filmek hangmérnöke volt és mikor az a bejelentés elhangzik, enyhe mosoly fodorzik a

termen át. Mindenki ifjúságára gondol, de a producer leinti a mosolygót és megmagyarázza, hogy bizony a Tarzan-filmek hangeffektusok szempontjából nagyon is bonyolultak voltak és hogy olyan kitűnő szakember tudta csak megoldani, amilyen Rolly Millner, aki egyébként nagy segítségére lesz az izraeli filmgyártásnak, mert lehet

CHAJIM TOPOL

tőségét nyújt arra, hogy az eddigi tapasztalatlaniságot e téren felszámolja.

Megtudjuk, hogy a film rekord-összegbe kerül, 325 ezer fontba. Nincsenek alkalomunk volt látni gyönyörűen fényképezett filmjét Hemingway regényéből készült „Az öreg halász és a tenger” című alkotását. Az operatőr magával hozta feleségét Betty Crosbyt, aki a nagyon fontos „Script-girl” munkakört fogja betölteni a legújabb izraeli film forgatásakor.

Kishont Ferenc arról beszél, hogy mindhároman egy fél éven keresztül, míg a film el nem készül, minden másfajta tevékenységtől visszavonulnak. Így tehát még a lapokban megjelenő rendszeres rovatait is leállítja erre az időre.

Azután arról beszél Kishont, hogy alapvető tévedés olyan általános témákból filmet készíteni, amelyek bárhol megtörténhetnek és arra számítani, hogy azok külföldön nagyobb eséllyel kerülnek bemutatásra. Ennek az ellenkezője

igaz, tapasztalta, hogy a tipikusan izraeli témák iránt, nemcsak Európában, de az egész világon nagy az érdeklődés.

Chajim Topol, aki a vasárnap kezdődő forgatás miatt már csinos szakállt növesztett, nagy örömmel és lelkesedéssel beszél a filmről és elmondja Szálách Sábáti megszületésének történetét, feleleveníti azokat az emlékeket, amelyeket a színpadon szerzett. Örül, hogy Kishonttal dolgozhat együtt, aki nagyon igényes és aki rengeteg felvételt fog készíteni, mert addig

forgatja a jeleneteket, míg azokat nem találja tökéletesnek.

Topol mellett Geula Nuni (az Édes Irma jelenlegi főszereplője) alakítja a fő szerepeket és az izraeli színház élet számos kiváló színművésze kap kisebb-nagyobb szerepeket. Még a legkisebb szerepekre is ismert színészt szerződtek, mert az a céljuk, hogy minden szempontból maradéktalanul nyújtsanak. A film 90—100 percig tart, amennyiben a rendezés munkája alatt nem igényel újabb bővítést.

A legdrágább izraeli film lesz, sajátos atmoszférájú, teleszőve népi elemekkel, a legjobb technikát adottságokkal. Ezt ígéri a film alkotói és minden jel szerint ígéretüket be is tartják.

(z)

HETI FILMLEVEL

TAVALY MARIENBADBAN

ARMON DAVID mozi

A világot már két részre lehet osztani: azokra, akiknek tetszett és azokra, akiknek nem tetszett a Marienbad. Az utóbbiak többségben vannak.

Három évvel ezelőtt készült el ez a film, mely az ujhullám legvakmerőbb forrmanylevén, legújszerűbb szól az emberekhez. Egy híres kritikus azt írta erről a filmről, hogy ötven év múlva fogják csak igazi jelentőségét az emberek megérteni. Így tehát van még negyvenhét évünk...

Egy másik kritikus így vélekedett: „Merész kísérlet a mű, amely a filmmelv ki fejezési formáit eddig nem látott lehetőségekig fejleszti.”

René Clair panaszkolta televíziós tartozkodása idején, hogy nincs nyugta, amióta elkészült a tehetséges Alain Resnais Tavaly Marienbadban című filmje. Nem mint-ha valamilyen köze volna hozzá, de a sajtó minduntalan nekiszegezi a kérdést, hogy mit szól hozzá. René Clair egyébként nem volt hajlandó véleményt mondani a filmről. Annál többet beszéltek róla Párizsban, meg Londonban és a világ minden olyan részén, ahol bemutatásra került. Ez a film forradalmat kavart a művészeti világban és a művészi fogékonyságu intellektuek táborában. Talán még egyetlen film sem váltott ki ilyen diühös vitákat. Ez már valóságos művészeti látásmód, „világnezet” kérdése lett. Vagy mellette vagy ellene lehetett csak szavazni. Egy kicsit ez a film senkinek nem tetszhet, egy csipetnyi senki nem utasíthatja el. Vagy teljes szenvedéllyel mellette, vagy ellene van az ember.

Pedig kár is vitalkozni felette! Inkább magyarázni kellene. Ha nem kellene attól félni, hogy a magyarázatok az érzelmeinket fejezik ki és nem a film erőnyeit, vagy hibáit világítják meg. Mit lehet tehát szólni hozzá? Ujszerű? Annál több. Tér és idő eltűnik, a figurák lebegő árnyalakok, akikre már a gravitációs erő sem hat. Alomfigurák-e? Ki tudja? Elnek és meghalnak és feltámadnak és álmodnak és keveredik a valóság a nemlétezővel, a sejtelmessel.

Robe-Grillet avantgardista regényéből készült a film. Hallgassuk meg, mit mond az író a regény témájáról: „Egy marienbadi fényűző szállodában játszódik le a történet, pompázatos, de fagyos diszletek között, ahol a márvány, az aranyos falburkolat világában, a me-reven mozgó személyzet között járnak-kelnek a semmittevő vendégek. Ebben a zárt, fojtogató, titokzatos környezetben bolyong teremről-teremre egy ismeretlen férfi, itt találkozik ennek az aranykalkitkának egyik szép foglyával, egy

ismeretlen fiatal nővel, akit nem lehetetlen nyújtja: multat, jövőt, szabadságot kínál a férfi, akiről nem tudjuk, vajon a szokványos csábító-e, vagy örült? A nő először játéknak veszi az egészet, de a férfi nem nevet, konok és komor, erőszakos, tántoríthatatlan, úgy, hogy a nő lassan — bár fél tőle — behódol neki, de nem akarja elhagyni ezt a számára biztos, megcsokott, fényűző világot, amelyet különben egy másik, gyengéd és tapintatos férfi jelent neki, aki vigyáz rá és aki talán a férje. A férfi azonban tovább sem tágit mellőle, s a nő végül úgy látszik, hajlandó elmenni vele, valami felé, ami a szerelem, a költészet, a szabadság... vagy talán csak a halál.”

Ez volna tehát a könyv szerzője szerint a regény téma, amit a tehetséges Resnais, a Szerielem, Hiroshima rendezője a maga borzoló szimbólumaival, hang-effektusaival és vakmerő fényképezéssel még tovább sodort az érthetelenség, a valóságosság örvénylő mélységeibe.

Soha még emberi értelemre ilyen kemény megpróbáltatást nem mért film alkotás, mint a Marienbad. Pedig van ebben a filmben valami megejtő, valami démoni, valami, ami rabságba taszít, ami ráknehezül, csodálunkat vivja ki.

Vannak, akik arra vállalkoznak, hogy magyarázatot adják az alkotói szándékoknak. Akik az egymást követő filmkockák közötti közhéziót is látják és az egész alkotás egységét határozott rendeltetésű jelképek fogják fel. Csodáljuk ezeket az embereket. Pedig elég volna, ha azzal mentenék fel az alkotót, azzal igazolnák őt, hogy a bennünk lévő ezernyi ellentét, káosz, kavardás az élet sokrétűsége, az ujjonnan felfedezett mélységi rétegek, igenis ilyen alkotásokat követelnek.

Ők azonban e csodálatos lények, akik az alkotók szándékait sajátos mérőeszközökkel tudják követni olyan radarkészülékekkel rendelkeznek, melyek képesek felfogni távoli bolygók rejtjeles üzeneteit.

Lehet, hogy határáró a Marienbad, a filmművészet új időszámítása kezdődik vele. Lehet, hogy az atomkorszak első filmje, de az is lehet, hogy a tehetséges Resnais, a Szerielem, Hiroshima alkotója úgy érezte, hogy nem tudja tulszárnyalni önmagát és gyávaságból menekült olyan ingoványra, ahová őt követni senki sem bátor.

A sok szenvedélyes vita még tart. Hallgassuk meg magát Alain Resnais-t, mit mond a filmjéről:

„Ezt a filmet nem a cselekményre építettük, hanem valami másfajta közlés-módrá. Azokat a formákat,

Írók és könyvek

— Az irodalmi világ hírei —

JEAN COCTEAU, a költő, zelmultban elhunyt francia költőfejedelelem, 1951-ben naplót kezdett vezetni, amelyre vonatkozólag az volt az utasítása, hogy azt csak halála után lehet megjeleníteni. Mint Jean Denoel, Cocteau kiadója közölte, ez a költő egyetlen hátramaradt kiadatlan kézirat.

ALEXANDAR TVARDOVSKI, a „Novi Mir” liberális szemléletéről ismert főszerkesztője, a szovjet irodalomban bekövetkezett olvadás egyik legfőbb felelőse, súlyos bírálatot szenved el az „Oktjabr” című folyóiratban. Tvardovski világhírűvé vált epikus költőmennyét (Terkin a másvilágon), Kocsetov, az „Oktjabr” sztalinista főszerkesztője, apolitikusnak találja és szemére veti, hogy a sztalinizmusnak csak a bűneit látja. A kérdéses vers Chruscsev tetszését is kiváltotta és ő engedélyezte megjelentetését.

JEVTUSENKO ugyan-csak súlyos bírálatban részesül, ezuttal az Izvesztija részéről. A Chruscsev veje által szerkesztett nagy napilap három vádat hangoztat a Babi Jar költőjével szemben:

★ Megjelent augusztusban az európai írók leningrádi kongresszusán, bár oda senki sem hívta meg.

★ Minden valószínűség szerint azért jelent meg, hogy tüntessen a nyugati írók barátságával és megmutassa hazájában, mennyire ismert a világban.

★ Nyugatnémetországban azzal dicsekedett, hogy nagyon jól ismeri Rilke költészetét. Ez nyilvánvaló hazugság, mert Jevtusenko nem tud németül, Rilke pedig alig fordították oroszra.

CLARA MALRAUX, a nagy francia író és kultur-

ügyi miniszter (zsidó) elvált felesége, közadta nagy érdeklődéssel várt emlékiratainak első kötetét.

DENNING lordnak a Pro fumo ügyről szóló jelentését szinte már a világ minden országában kiadták és mindenütt rekordpéldányszámot ért el.

FIDEL CASTRO első irodalmi alkotása „Tíz év háboru és forradalom” tavasszal a milánói Feltrinelli kiadónál jelenik meg.

ART BUCHWALD, aki nek írásait az Uj Kelet olvasói is jól ismerik és aki

Párizsból 106 amerikai lapot tudósított, amióta áttette székhelyét Washingtonba, 180 újságnak dolgozik.

JOSEPH KESSEL, az Izraelben is jól ismert francia író, kardjának markolatára (minden francia akadémikusnak karddal kell megjelenie felavatásán), a következő jeleket vetette: egy sarkcsillagot (mert szülei Oroszországban születtek), egy Délcillagot (mert ő maga Argentínában született), egy Dávidcsillagot („mert zsidó vagyok és azt akarom, hogy ezt mindenki tudja”) és egy lorraini keresztet (a francia ellenállás szimbólumát). Kessel volt egyike az első francia makiknak és ő írta a híres „Partizánok Dalát”).

EGY FESTŐMŰVÉS Z HAZATÉRT A NAGYVILÁGBÓL...

Féléves európai utjáról hazatért az izraeli festőművész lelkesen, tele élményekkel, s azzal a felbuzdulással, hogy érdemes dolgozni, érdemes igényes munkát végezni.

Perlmutter Zoltán, a dévai származású 41 éves festőművész 13 éve él az országban, nagy munkabírású, fáradhatatlan ember, aki számos önálló kiállítást rendezett és sok kollektív kiállítás résztvevője volt. Egy napon arra gondolt, megnézi Európát és megmutatja képeit. Szívesen fogadták. Londonban önálló kiállítást rendezett részére az ottani ciomista szervezet és résztvett egy nagy kollektív kiállítás a Ben Uri galériában.

Antwerpenben a Denise galériában önálló kiállítást nyit, mely nagy sikert arat. Harminchárom képet mutatja be, javarésze izraeli tájat ábrázol. A napsugaras izraeli tájak tetszenek az antwerpenieknek és mire véget ér a kiállítás, már csak 3 képet kell becsmarogni a 33-ból, a többi meg vásárolták. Aki ismerős a

művészeti viszonyokkal, az tudja értékelni mit jelent ez az eredmény.

További tervek: egy antwerpeni és egy-két skandináviai kiállítás után végképp hazajöni és kiállítást rendezni itthon, a három nagyvárosban, abból a gazdag anyagból, amit európai utján készített.

(—n)

náviai kiállítás után végképp hazajöni és kiállítást rendezni itthon, a három nagyvárosban, abból a gazdag anyagból, amit európai utján készített.

(—n)

Gleccserkutató expedíció a Karakorumon

13 tagú angol kutatócsoport indult a pakisztáni Karakorom hegységbe egy évi tanulmányra. Az expedíció feladata a 60 kilométer hosszú Biafo-gleccser tömegállapotának meghatározása, meteorológiai, glaciológiai és geofizikai megfigyelések, mérések. A Biafogleccser felső szakasza 7000 méter magasban kezdődik. E gleccser külön-

legessége, hogy firt gyűjtője 5 kilométer széles. Ezt Hó-tó néven ismerik.

Az expedíció tagjai megfigyeléseket eszközölnek majd a gleccser év közben történő változásairól. Mint-hogy 5000 méter magasságban néhány kisebb, jégből épült megfigyelőállomást létesítenek. Az expedíció tagjainak élelmezési utánpótlását légi úton oldják meg.

Országos siker!

RITA REISCH

a jiddis színpad legfiatalabb és legszebb művésznője

A komédiásnő

e. halhatatlan operettben

Vezényel: MARCEL KREISLER

Tira, nov. 1., péntek, 8.30

Rama-Gan, nov. 2., szomb., „Rama”, 7-9.15

Afula, nov. 4., hétfő, 8.30

Herzlia, nov. 5., kedd „Tiferet”, 8.30

Miga-Askelon, nov. 6., szerda, „Eszter”, 8.30

Tel-Aviv, nov. 7., csüt. „Mugrabi”, 8.30, utolsó előadás

14 Uj Kelet 1963 XI 1

DI FRAJLACHE KABCÓNEM

Nagy, látványos, jiddis operett 2 felvonásban és 10 képbén.

Főszerepben a

4 BURSTEIN

és nagy szereplőgárda. 25 tagú zenekarral.

Tel-Chánán, nov. 1., péntek 8.30

Tel-Aviv, nov. 2., szombat „Mugrabi”, 7-9.15

Kfar-Szábá, nov. 4., hétfő „Amal”, 8.30

Bat-Jam, nov. 5., kedd „Bat-Jam”, 8.30

Az új elején, a ban ez láttunk rabokat. Héber sz repertoá vagyis t tatnak melyeke játszaná A két

Peter vége író tékirás virtuóza

PR

orosz er di szerz irtunk. Angliáb redes sz és Julia majd utóbbít ták. Ustin színpad dező és reti da főszerp színlég a gyant ugy fel azokbar szerep legérdel szerint Mig relme és lia poli dern vi vége (a Finish, Meged, ger), p társada nyoma egy em tét mu A sz ban áll gát a v ségeken rien u

RÓ

S

Róna rahám színház

till é-s színház szerző Bily” o ja az e kitani. ler rend naputá gel kez Az ó ban ne akadáb autó gyar e talan f

Kishont rendezésében megkezdődik a Szálách Sábáti forgatása

A „Noach”-filmvállalat megtartotta első sajtófogadását a Bét Szokolovban. Ez a filmvállalat készíti Kishont Ferenc rendezésében a „Szálách Sábáti” című filmet. Szálách Sábáti híres figurája Kishontnak, már öt feldolgozásban is megjelent a helyi színpadokon és meghódította a világot is, hiszen televíziós filmet és rádió hangjátékot adtak belőle kerek egyetűen országban.

A film producere Menáchem Golán kezdte el beszámolóját.

Folytatjuk az izraeli filmgyártást. Vasárnap reggel megkezdjük a felvételeket.

Ez a bejelentés ünnepélyes hangulatot áraszt. A producer tovább beszél:

Nagyobbára ugyanazok készítik a Szálách Sábáti, mint akik az Eldoradót. Ugyanakkor három külföldi technikust vesz részt a munkálatokban. Az egyik Floyd Crosby operatőr, Hollywood egyik régi híressége, aki rengeteg filmet készített, többek között Gary Cooper néhány filmjét, majd az emlékeztetés „A folyó” című filmet és két évvel ezelőtt alkalmunk volt látni gyönyörűen fényképezett filmjét Hemingway regényéből készült „Az öreg halász és a tenger” című alkotását. Az operatőr magával hozta feleségét Betty Crosbyt, aki a nagyon fontos „Script-girl” munkakört fogja betölteni a legújabb izraeli film forgatásakor.

Ezután Golán producer bemutatja a harmadik külföldit: Rolly Millner hangmérnököt az angol származású kiváló szakembert, aki fiatal kora ellenére hosszú éveken át volt a Fox és a Metro Goldwyn Mayer alkalmazásában. Jelenleg is játszó egy filmjét Izraelben, amelynek címe „Dr. No”. Mint megtudjuk Rolly Millner a Tarzan-filmek hangmérnöke volt és mikor ez a bejelentés elhangzik, enyhe mosoly fodorzik a

termen át. Mindenki ifjúságára gondol, de a producer leint a mosolygókát és megmagyarázza, hogy bizony a Tarzan-filmek hangeffektusok szempontjából nagyon is bonyolultak voltak és hogy olyan kitűnő szakember tudta csak megoldani, amilyen Rolly Millner, aki egyébként nagy segítségére lesz az izraeli filmgyártásnak, mert lehet

CHAJIM TOPOL

tőséget nyújt arra, hogy az eddigi tapasztalatlaniságot e téren felszámoljuk.

Megtudjuk, hogy a film rekord-összegbe kerül, 325 ezer fontba. Nincsenek idegen befektetők, saját rezsi-ben készítik el a filmet, maga Kishont Ferenc, Menáchem Golán, a producer és még a vezető színész, Chajim Topol is részt vállal a befektetésből.

Kishont Ferenc arról beszél, hogy mindhároman egy fél éven keresztül, míg a film el nem készül, minden másfajta tevékenységtől visszavonulnak. Így tehát még a lapokban megjelenő rendszeres rovatait is leállítja erre az időre.

Azután arról beszél Kishont, hogy alapvető tévedés olyan általános témákból filmet készíteni, amelyek bárhol megtörténhetnek és arra számítani, hogy azok külföldön nagyobb eséllyel kerülnek bemutatásra. Ennek az ellenkezője

igaz, tapasztalta, hogy a tipikusan izraeli témák iránt, nemcsak Európában, de az egész világon nagy az érdeklődés.

Chajim Topol, aki a vasárnap kezdődő forgatás miatt már csinos szakállt növesztett, nagy örömmel és lelkesedéssel beszél a filmről és elmondja Szálách Sábáti megszületésének történetét, felvett azokat az emlékeket, amelyeket színpadon szerzett. Örül, hogy Kishonttal dolgozhat együtt, aki nagyon igényes és aki rengeteg felvételt fog készíteni, mert addig

forgatja a jeleneteket, míg azokat nem találja tökéletesnek.

Topol mellett Geula Nuni (az Édes Irma jelenlegi főszereplője) alakítja a fő szerepeket és az izraeli színház... élet számos kiválósága kap kisebb-nagyobb szerepeket. Még a legkisebb szerepekre is ismert színészt szerződtek, mert az a céljuk, hogy minden szempontból maradéktalanul nyújtsanak. A film 90-100 percig tart, amennyiben a rendezés munkája alatt nem igényel újabb bővítést.

A legdrágább izraeli film lesz, sajátos atmoszférájú, teleshözve népi elemekkel, a legjobb technikai adottságokkal. Ezt ígéri a film alkotói és minden jel szerint ígéretüket be is tartják. (z)

HETI FILMLEVEL TAVALY MARIENBADBAN

ARMON DAVID mozi

A világot már két részre lehet osztani: azokra, akiknek tetszett és azokra, akiknek nem tetszett a Marienbad. Az utóbbiak többségben vannak.

Három évvel ezelőtt készült el ez a film, mely az ujhullám legvakmerőbb forrmanylevén, legújszerűbb szól az emberekhez. Egy híres kritikus azt írta erről a filmről, hogy ötven év múlva fogják csak igazi jelentőségét az emberek megérteni. Így tehát van még negyvenhét évünk...

Egy másik kritikus így vélekedett: „Merész kísérlet, mely a filmnyelv ki fejézési formáit eddig nem látott lehetőségeikig fejleszti.”

René Clair panaszkolta televízió tartozkodása idején, hogy nincs nyugta, amióta elkészült a tehetséges Alain Resnais Tavaly Marienbadban című filmje. Nem mint-ha valamilyen köze volna hozzá, de a sajtó minduntalan nekiszegezi a kérdést, hogy mit szól hozzá. René Clair egyébként nem volt hajlandó véleményét mondani a filmről. Annál többet beszéltek róla Párizsban, meg Londonban és a világ minden olyan részén, ahol bemutatásra került. Ez a film forradalmat kavart a művészeti világban és a művészi fogékonyságu intellektuek táborában. Talán még egyetlen film sem váltott ki ilyen dühös vitákat. Ez már valóságos művészeti látásmód, „világéret” kérdése lett. Vagy mellette vagy ellene lehetett csak szavazni. Egy kicsit ez a film senkinek nem tetszhet, egy csipetnyit senki nem utasíthatja el. Vagy teljes szenvedéllyel mellette, vagy ellene van az ember.

Pedig kár is vitatkozni felette! Inkább magyarázni kellene. Ha nem kellene attól félni, hogy a magyarázatok az érzelmeinket fejezik ki és nem a film erőnyeit, vagy hibáit világítják meg. Mit lehet tehát szólni hozzá? Ujszerű? Annál több. Tér és idő eltűnik, a figurák lebegő árnyalakok, akikre már a gravitációs erő sem hat. Alomfigurák-e? Ki tudja? Elnek és meghalnak és feltámadnak és álmodnak és keveredik a valóság a nemlétezővel, a sejtlemmel.

Robe-Grillet avantgardista regényéből készült a film. Hallgassuk meg, mit mond az író a regény témájáról:

„Egy marienbadi fényűző szállodában játszódik le a történet, pompázatos, de fagyos díszletek között, ahol a márvány, az aranyos falburkolat világában, a me-reven mozgó személyzet között járnak-kelnek a semmittevő vendégek. Ebben a zárt, fojtogató, titokzatos környezetben bolyong teremről-teremre egy ismeretlen férfi. Itt találkozik ennek az aranykalitkának egyik szép foglyával, egy

ismeretlen fiatal nővel, akinek a lehetetlent nyújtja: multat, jövőt, szabadságot kínál a férfi, akiről nem tudjuk, vajon a szokványos csábító-e, vagy örült? A nő először játéknak veszi az egészet, de a férfi nem nevet, konok és komor, erőszakos, tántoríthatatlan, úgy, hogy a nő lassan — bár fél tőle — behódol neki, de nem akarja elhagyni ezt a számára biztos, megszokott, fényűző világot, amelyet különbözően egy másik, gyengéd és tapintatos férfi jelent neki, aki vigyáz rá és aki talán a férje. A férfi azonban tovább sem tágit mellőle, s a nő végül úgy látszik, hajlandó elmenni vele, valami felé, ami a szerelem, a költészet, a szabadság... vagy talán csak a halál.”

Ez volna tehát a könyv szerzője szerint a regény té mája, amit a tehetséges Resnais, a Szerelem, Hiroshima rendezője a maga borzoló szimbólumaival, hang-effektusaival és vakmerő fényképezéssel még tovább sodort az érthetelenség, a valóságosság örvénylő mélységeibe.

Soha még emberi értelemre ilyen kemény megpróbáltatást nem mért film alkotás, mint a Marienbad. Pedig van ebben a filmben valami megejtő, valami démoni, valami, ami rabságba taszít, ami ránknehezül, csodálunkat vivja ki.

Vannak, akik arra vállalkoznak, hogy magyarázatot adják az alkotói szándékoknak. Akik az egymást követő filmkockák közötti közhéziót is látják és az egész alkotás egységét határozott rendeltetésű jelképek fogják fel. Csodáljuk ezeket az embereket. Pedig elég volna, ha azzal mentenék fel az alkotót, azzal igazolnák őt, hogy a bennünklevő zernyi ellentét, káosz, kavardás az élet sokrétűsége, az ujjonnan felfedezett mélységi rétegek, igenis ilyen alkotásokat követelnek.

Ők azonban e csodálatos lények, akik az alkotói szándékait sajátos mérőeszközökkel tudják követni olyan radarkészülékekkel rendelkeznek, melyek képesek felfogni távoli bolygók rejtjeles üzeneteit.

Lehet, hogy határok a Marienbad, a filmművészet új időszámítása kezdődik vele. Lehet, hogy az atomkorszak első filmje, de az is lehet, hogy a tehetséges Resnais, a Szerelem, Hiroshima alkotója úgy érezte, hogy nem tudja tulszárnyalni önmagát és gyávaságból menekült olyan ingoványra, ahová őt követni senki sem bátor.

A sok szenvedélyes vita még tart. Hallgassuk meg magát Alain Resnais-t, mit mond a filmjéről: „Ezt a filmet nem a cselekményre építettük, hanem valami másfajta közlésmódra. Azokat a formákat,

Írók és könyvek

— Az irodalmi világ hírei —

JEAN COCTEAU, a kö-zelmúltban elhunyt francia költőfejedelem, 1951-ben naplót kezdett vezetni, amelyre vonatkozólag az volt az utasítása, hogy azt csak halála után lehet megjeleníteni. Mint Jean Denoel, Cocteau kiadója közölte, ez a költő egyetlen hátramaradt kiadatlan kézírata.

ALEXANDAR TVARDOVSKI, a „Novi Mir” liberális szemléletéről ismert főszerkesztője, a szovjet irodalomban bekövetkezett olvadás egyik legfőbb felelőse, súlyos bírálatot szenved el az „Oktjabr” című folyóiratban. Tvardovskij világhírűvé vált epikus költeményét (Terkin a másvilágon), Kocsetov, az „Oktjabr” sztalinista főszerkesztője, apolitikusnak találja és szemére veti, hogy a sztalinizmusnak csak a bűneit látja. A kérdéses vers Chruscsev tetszését is kiváltotta és ő engedélyezte megjelentetését.

JEVTUSENKO ugyan-csak súlyos bírálatban részesül, ezuttal az Izvesztija részéről. A Chruscsev veje által szerkesztett nagy napilap három vádat hangoztat a Babi Jar költőjével szemben:

★ Megjelent augusztusban az európai írók leningrádi kongresszusán, bár oda senki sem hívta meg.

★ Minden valószínűség szerint azért jelent meg, hogy tüntessen a nyugati írók barátságával és megmutassa hazájában, mennyire ismert a világban.

★ Nyugatnémetországban azzal dicsekedett, hogy nagyon jól ismeri Rilke költészetét. Ez nyilvánvaló hazugság, mert Jevtusenko nem tud németül. Rilket pedig alig fordították oroszra.

CLARA MALRAUX, a nagy francia író és kultur-

ügyi miniszter (zsidó) elvált felesége, közölte nagy érdeklődéssel várt emlékiratainak első kötetét.

DENNING lordnak a Pro fumo ügyről szóló jelentését szinte már a világ minden országában kiadták és mindenütt rekordpéldányszámot ért el.

FIDEL CASTRO első irodalmi alkotása „Tíz év háboru és forradalom” tavaszszal a milánói Feltrinelli kiadónál jelenik meg.

ART BUCHWALD, akinek írásait az Uj Kelet olvasói is jól ismerik és aki

Párizsból 106 amerikai lapot tudósított, amióta áttette székhelyét Washingtonba, 180 újságnak dolgozik.

JOSEPH KESSEL, az Izraelben is jól ismert francia író, kardjának markolatára (minden francia akadémikusnak karddal kell megjelenie felavatásán), a következő jeleket vetette: egy sarkcsillagot (mert szülei Oroszországban születtek), egy Délcillagot (mert ő maga Argentínában született), egy Dávidcsillagot („mert zsidó vagyok és azt akarom, hogy ezt mindenki tudja”) és egy lorraini keresztet (a francia ellenállás szimbólumát). Kessel volt egyike az első francia mákiknak és ő írta a híres „Partizánok Dalát”).

EGY FESTŐMŰVÉSZ HAZATÉRT A NAGYVILÁGBÓL...

Féléves európai utjáról hazatért az izraeli festőművész lelkesen, tele élményekkel, s azzal a felbuzdulással, hogy érdemes dolgozni, érdemes igényes munkát végezni.

Perlmutter Zoltán, a dévai származású 41 éves festőművész 13 éve él az országban, nagy munkabírású, fáradhatatlan ember, aki számos önálló kiállítást rendezett és sok kollektív kiállítás résztvevője volt. Egy napon arra gondolt, megnézi Európát és megmutatja képeit. Szívesen fogadták. Londonban önálló kiállítást rendezett részére az ottani cionista szervezet és résztvett egy nagy kollektív kiállításon a Ben Uri galériában.

Antwerpenben a Denise galériában önálló kiállítást nyit, mely nagy sikert arat. Harmánczáróm képet mutatja be, javarésze izraeli tájat ábrázol. A napsugaras izraeli tájak tetszenek az antwerpenieknek és mire véget ér a kiállítás, már csak 3 képet kell becsomagolni a 33-ból, a többi meg vásárolták. Aki ismerős a

művészeti viszonyokkal, az tudja értékelni mit jelent ez az eredmény.

További tervek: egy antwerpeni és egy-két skandináviai kiállítás után végképp hazajön és kiállítást rendezni itthon, a három nagyvárosban, abból a gazdag anyagból, amit európai utján készített.

(—n)

lehetőségeket kutattuk, amelyek felkeltik a néző érdeklődését, anélkül, hogy valami külső jelentőségük volna. A Marienbadban nagyon kevés a cselekmény és nagyon sok a pszichológiai vonatkozás: a szóvalis meggyőzés, az ismeretlentől való félelem, az erőszak... hosszú folyosók, furcsa ajtók, hatalmas lépcsők, valami labirintuszzerű óriási parkban a barokk kastély... A multat és a jövőt belevittük a jelenbe, s az időt állandóan változtattuk. Hallunk egy hangot, de nem mindig tudjuk, hogy kinek a szájából... Zaj, de a néző nem tudja honnan jön a zaj, sem azt, hogy mit jelent a zaj... Nem minden jelenetről tud-

juk, hogy hol és mikor történik... Meggyőződésem, hogy az egész mai filmművészetnek is valahogyan ebben az irányban kell előrejutnia.”

Amióta a film pereg, a szó is pereg felőle, vitafelől, vitázog körülötte. A viták szenvedélyesek, az újért rajongók védelmükbe veszik a művet és megmagyarázzák még azt is, ami-re maga az alkotó sem tudott választ adni, mint az fentidézett nyilatkozatából kitűnik. A védelmezők szavai védelem, ugyanúgy, mint akik pálcát törnek felette. Így megve ez immár lassan három éve. Nincs más hátra: megnézni és továbbvitatkozni...

Zoltán Doroz

Gleccserkutató expedíció a Karakorom

13 tagú angol kutatócsoport indult a pakisztáni Karakorom hegységbe egy évi tanulmányútra. Az expedíció feladata a 60 kilométer hosszú Biafo-gleccser tömegállapotának meghatározása, meteorológiai, glaciológiai és geofizikai megfigyelések, mérések. A Biafogleccser felső szakasza 7000 méter magasban kezdődik. E gleccser külön-

legessége, hogy firn-gyűjtője 5 kilométer széles. Ezt Hó-tó néven ismerik. Az expedíció tagjai megfigyeléseket eszközölnek majd a gleccser év közben történő változásairól. Mint-hogy 5000 méter magasságban néhány kisebb, jégből épült megfigyelőállomást létesítenek. Az expedíció tagjainak élelmezési utánpótlását légi úton oldják meg.

Országos siker!

RITA REISCH

a jiddis színpad legfiatalabb és legszebb művésznője

A komédiásnő

e. halhatatlan operettben

Vezényel: MARCEL KREISLER

Tira, nov. 1., péntek, 8.30

Ramat-Gan, nov. 2., szomb., „Rama”, 7-9.15

Afula, nov. 4., hétfő, 8.30

Herzlia, nov. 5., kedd „Tiferet”, 8.30

Migal-Askalon, nov. 6., szerda, „Eszter”, 8.30

Tel-Aviv, nov. 7., csüt. „Murrabi”, 8.30

utolsó előadás

DI FRAJLACHE KABCÓNEM

Nagy, látványos, jiddis operett 2 felvonásban és 10 képen.

Főszerepben a

4 BURSTEIN

és nagy szereplőgárda. 25 tagú zenekarral.

Tel-Chánán, nov. 1., péntek 8.30

Tel-Aviv, nov. 2., szombat „Mugrabi”, 7-9.15

Kfar-Szabá, nov. 4., hétfő „Amal”, 8.30

Bat-Jam, nov. 5., kedd „Bat-Jam”, 8.30

ZENEÉLET

SCHUBERT ÉS MAHLER SZIMFONIAI

— Doráti Antal a Filharmoniaival —

A Filharmonikus Zenekar 2-ik sorozatának másodán két testvérlelke műve szerepelt: Schubert 5. és Mahler 6. szimfóniájával.

Mahler természetimádata, a növények, az állatok rajongó szeretete szinte a folytatása Schubert csodálatos költészetének. Ezenkívül mindkettőnek a dal volt életető-eleme. Max Brod szép Mahler-tanulmányában azt írja, hogy „Schubert képviseli úgy az egész művészetben, és egyike legfontosabb alap-pillérének.” Mahler 4. szimfóniájának naív, boldogságtól sugárzó természet-imádata el sem volna képzelhető Schubert nélkül...

És van még egy hasonló, ha nem is közös vonásuk: a melankóliára, a lemondásra, a pesszimizmusra való hajlam, valamint az élet forró szeretete mögött meghúzódó gyakori halálsejtellem. Schubertnél ez indokoltabb volt: hiszen mindössze 31 évet élt, — de Mahler is túl korán fejezte be földi életét, nem egészen 51 nyarat érve meg. Schubert kedélyvilága azonban tragikus magányossággal, mellette mégis kiegyensúlyozottabb, derűsebb, harmonikusabb volt, mint Mahleré, utódaé, vagy legalább is súlyos belső konfliktusából, fájdalmas rezignációjából mindenkor könnyebben talált kiutat az élet napsugaras, kedélyesebb, örömteljesebb boldogságérzete felé, mint késői követője.

A szimfónia két nagy részre oszlik: az első két részre: Allegro, Scherzo és Andante tartozik, míg a második, csaknem félórás Finale monumentális méretével külön helyet foglal el. Mahler, a hangszerelés zseniális mestere, nem elégszik meg a szokásos nagyzenekarral, hanem cselesztát, alpesi tehénkolompot és — kalapácsot is alkalmaz. Szimbolikus jelentőséget nyernek, mint akár a szimfónia legtöbb motívuma. Egy „sors-motívum” dur-moll-jelleggel, mely átvonul az egész művön, szinte Wagnerre utal, még abban is, hogy főképp trombiták szólaltatják meg. Az I. tétel tele van Mahler által annyira kedvelt ritmikus, indulószzerű töredékekkel, melyeket nagy változatossággal vonultat fel. Egy korál-téma csendül fel: égi és földi elemek hatalmas küzdelme kezdődött meg, — s harcuk a Finaléban növekszik fel, drámai méretekben. Hatalmas indulószzerű fokozás fejezi be az I. tételt.

A Scherzo, mely eredetileg a 3. tételt képezte, szintén eltér a szokványtól: itt Mahler életöröme a vidám eleven kezdőmotívumban is megnyilvánul. Hatalmasan mértézt triójában Bécs egész zenéjét megszólaltatja, a ländereket, a johann-straussi keringőt, a Gassenhauert, — s ez jellemző legtöbb szimfóniájára is: a legnépiesebb és a legelvontabb, legmagasztosabb elemeket bámulatos harmónikus egységbe olvasztja össze. De a végén mégis szertefoszlik ez a keringő-varázs, s az „öreguras”-an kecses dallamok világa ködbe, alkonyatba merül alá.

Az Andante a legközelebb, legemberibb, legérezhetőbb vallomás az egész műben: a legmélyebb belső nyugalmat jelképezi, a vi-

lág zürzavaros küzdelmeitől való menekülést. Jellemző egy „misterioso” részlete. Helyenként azonban kissé szétfolyik, terjedelmessé, bőbeszédűvé válik. A tuba — egy Schubert — reminiscenciát szólaltat meg. Lázadás és megadás váltakoznak. Korál-töredék. Majd ismét egy induló-részlet, fesszes léptekkel.

A problematikus, hatalmas felépítésű Finalé rendkívül heterogén hangulatokat, forma-elemeket halmoz fel. Komor ritmusok, ájtatos korál-töredékek, szélesen ívelő daltémák, a halált, az elmúlást jelző három kalapácsütés, mindannyian egy hatalmas emberi drámát pergetnek le: a végső eredmény — teljes lemondás, rezignáció, s a dur-moll sors-motívum az elkerülhetetlen végzetet jelzi.

Doráti Antal karmester bámulatos szellemi teljesítménye, hogy a 75 percig tartó műnek oly rendkívül bonyolult partitúráját három hét alatt fejből tanulja meg. De ez szinte elhanyagolható még a ragyogóbb eredménye mellett, mely a zenekar fölényes uralásában állott.

Beintései, jeladásai oly egyértelműen imperatívák voltak, hogy a kitűnően játszó zenekar a partitúra minden, még annyira szétélesre hajlamos részletét is tömören foglalta egybe. Doráti kiválóan konstruktív elme, világos elképzeléssel, és rendkívül összefogó, pasztikus, átható erejű kifejezőkészséggel. Nagy érdeme, hogy Mahlernek olykor a dekadencia felé hajló pártosát, világfájdalmát épp úgy valódi drámai magaslatra emeli, mint a hogyan az olykor sekélyes, szinte operettszerű elemeket is nemes egyszerűséggel, költői szépséggel szólaltatja meg.

Doráti tagadja, de tény: a karmester önkénytelenül is ítéletet mond az általa előadott mű fölött. Ítélete: saját egyéni felfogása és utánpótló, akaratlanul is átalakító interpretációja. Ennek köszönhető, hogy a szimfónia számos hosszadalmas, olykor kissé szétéles, sőt banális részét Doráti oly rendkívül dinamikusan „aktiválta” és meg-nemesítette.

Schubert 5., B-Dur szimfóniáját Mesterünk és zenekara nagyon világosan, lendületesen, olykor tisztán magyaros akcentussal, de amellet a bécsi jellegét is hűen megőrizve, szólaltatta meg.

Modern jugoszláv kamarazene

A Zágri Vónósnégyes (Klima-Balija-Stranic-Kiefer) túlhalmozott időrendje miatt nagy áldozatkészséggel hétfőn éjjeli kezdettel adott elő a zsúfolásig telt MILO-művészklubban három korszerű jugoszláv vónósnégyest: Joszip Slaven-ski (1896—1955) erősen folklorisztikus, gyönyörűen hangszertel „Lirai négyesét”, a nemzetközi hírnévnek örvendő fiatal Milko Kelemennek nagyon radikális, s mégis kitűnően hangzó „öt tanulmány”-át, s végül Stanko Horvát „Konsztrat”-jait, melyben remekül aknázza ki a vónóshangszerek különböző technikai fogásait. A zágri vendégek kitűnően játszottak és forró sikert arattak.

PATAKI LÁSZLÓ

IZRAELI ÉJSZAKÁK

TEATRON HAONOT NAGY SZÍNHÁZ NYOMABAN

Az egyik legfrissebb színjátszó együttesünk, a Teatron Háonot hatalmas közönségsikerrel mutatja be az Arlequino című komédiát, amelyet 400 év előtti commedie dell'arte alapjain

JOSZEF BANAY

dolgozott fel és rendezett Niszim Aloni. Az együttes a következő három hónapra „állandó” teremhez jutott a Mugarbi épületben.

MENDI RODÁN A RÁDIO SZIMFONIKUS

ZENEKARANAK ELÉN Szokatlan dolog történt. A Kol Jiszráél nemzetközi pályázatot hirdetett a rádió karmesterei állásának betöltésére. A váratlan eset az, hogy a tucatnyi jelentkező között — nagyon helyesen — a Kol Jiszráél Mendi Rodán, a tehetséges új olé karmester ajánlatát fogadta el és vele írta alá a megítélt szerződést. Ezek szerint a fiatal Rodán lett a rádió szimfonikus zenekarának első állandó karmestere és az idén negyven koncertet fog vezényelni.

A rádió szimfonikus zenekara a műsorpolitikájától eltérően is újítást vezetett be: a fővároson kívül a többi nagyvárosba is el látogat és így többek között Tel Avivban is nyilvános koncerteket fog adni.

PREMIER HAIFAN

Már röviden beszámoltunk arról, hogy a haifai színház izraeli darab pre-

JOSZEF MILO

mierjére készül. A Mose Samir által írt „Az örökös” című színmű bemutatója azonban technikai okokból csak 16-án lesz, tíz nappal később, mint ahogy azt tervezték.

Mose Samir az író és saját művének rendezője legutóbb azt hangoztatta, hogy darabja (amelynek tartalmát már ismertettük), azal a kérdéssel foglalkozik, vajon a jelenlegi, az országban élő generáció milyen mértékben tekintheti magát az előző nemzedékek nem is annyira anyagi, mint inkább szellemi örökösének.

A haifai együttes ezen a héten Petách Tikván szerepelt a „Kaukázusi krétakőr”-el. A siker olyan nagy volt, hogy a színház elhatározta, még egy hétre prolongálja a darab petách-tikvai előadásait.

IZRAELI SZOVJET MŰVÉSZCSERE

Ivri Gitisz, a fiatal izraeli hegedűművész, aki az utóbbi hetekben nagy siker-

rel szerepelt Vlnában, Kiebben, Odesszában, Leningrádban és Moszkvában, ma, pénteken érkezik haza előadó körútról, amelyet az izraeli-szovjet művészcsere akció keretében rendeztek.

Ezzel kapcsolatosan a napokban indult szovjet hangversenykörútra Pnina Salzman zongoraművész, aki Charkovban, Moszkvában, Bakuban és Leningrádban tart recitálokat és többek között a moszkvai filharmonikus zenekar szólistájaként is fellép. Pnina Salzman két párhuzamos programot készített elő a kulturigényes szovjet köztársaság meghódítására. A művésznő többek között az izraeli J. Aivdom és Paul Ben Chajim műveiből ad elő, ezen kívül Mendelssohn, Liszt, Chopin, Bach, Scarlatti, Schumann és Debussy darabokat is játszik. Moszkvában a filharmonikusokkal Hacsaturján zongoraversenyét adja elő.

A következő izraeli művész, aki a Szovjetunióba

takarják arcukat a felvevőgép lencséje elől.

★ ROVIDEN

Michajl Bodrov szovjet nagykövet védnöksége alatt játszotta a héten az operett színház a „Kozákszereltem” (Ársin Mál Allán) című Hedzsibekov operettet. Az első szék sorokat a népi demokráta államok nagykövetségeinek és követségeinek diplomatai foglalták el, de maga a szovjet nagykövet elfoglaltsága miatt nem vett részt a diszeldadásán.

August Strindberg „Julia kisasszony” című színművet már évek óta több színház és magánvállalkozó szeretné bemutatni. Hosszú időn át Dina Doron foglalkozott a gondolattal, terve azonban — legalábbis egyelőre — az Edes Irma sikere miatt nem valósult meg. Most Mose Jászur, aki az utóbbi években a haifai színháznál Jozsef Milo mellett segédrendezőként dolgozott, kis társulatot szer-

URI ZOHAR NECHAMA HENDELLEL

vezett és vele akarja a közeli hetekben színrehozni a darabot.

Uri Zohar néhány napon belül beszünteti a Chámám kishínházban tartott „Sén váájin” című humoros, csipős és szellemes, Chajim Chefer és Dan Ben Amoc által írt műsorának előadását.

★ NÉGY DOKUMENTUM FILM

A miniszterelnökség tájékoztató osztálya a napokban mutatta be szűkkörü meghívottak előtt négy 15—18 perces dokumentumfilmjét. Ezeket a filmeket rövidesen Izraelben is vetítik, azonban valódi rendeltetésük az, hogy külföldön, főleg a televízióban szolgálják Izrael ügyét.

Az „Arád” című rövidfilm egy új város születésének ma már történelmivé vált mozzanatait mutatja be. „Itt a páncélosok” (Kán hásirjonim) a hadsereg egyik legnépszerűbb egységének történetéről szól, helyesebben: egy izgalmas, gyakran lélegzetaláító jelenetekkel tarkított támadó akcióját mutatja be. „Az akkói dallamok” az arab városi kisebbség egy hétköznapi akárcsak bemutatni egy zenekar öt tagjának életén keresztül, — meglehetősen sikertelenül.

A négy rövidfilm között feltétlenül első helyen áll a Jeruzsálemről szóló film, amely igen ötletesen deris, színpompás csokorba foglalja össze az új főváros lüktető életének apró mozzanatait. A kisfilm lírai keretében pompásan beleillenek a Meá Seárim negyedben készült autentikus felvételek, amelyek élénk tárják ennek az önkéntes gettonnak mindennapos életét. A rendező nem vágta ki azokat a jeleneteket, amikor a szélsőségesen vallásos öregek és fiatalok egyaránt el-

JOSZEF BULLOFF

József Buloff, a világhírű jiddis színész ismét Izraelbe érkezett, hogy előkészítse szokásos izraeli előadásait.

Ember, vagy szörnyeteg

A dr. Jeckell, vagy Mr. Hyde című grand guignol nagy sikert aratott valaha. A története: dr. Jeckell, a kitűnő tudós időnkint gyilkos szörnyeteggé válik, majd ismét visszaveredik emberi ábrázatába.

Ennek a történetnek Alec Guinness most új értelmezést adott. Ime:

— Dr. Jeckell beül a volánja mellé, megindítja a motort, hajtani kezd és észre sem veszi, hogyan válik belőle Mr. Hyde...

T.A., „Tchélet” mozi

4-7.15-9.15
Bemutatja a csodás németül beszélő filmet
Második hét

„AZ UTOLSÓ CÁRLÁNY”

Főszerepben:
LILI PALMER, IVAN DESNY

Az Operett Színház bemutatja a

Kozák szerelem

c. operettet
2 felv., 8 képben.

Naharia, nov. 1., péntek „Nov.” 8.30

Ramat-Gan, nov. 2., szomb. „Kessem”, 9-kor

Ráánáná, nov. 4., hétfő „Orot” 8.30

Rámátájim, nov. 5., kedd, „Bét-Hápoél”

Tel-Aviv, nov. 6., szerda „Ohel Sém” 8.30

Cfát, nov. 7., csüt., „Clil” 8.30

Siker RÓNAI ANDRÁS Siker bemutatja:

VÖRÖS RÓZSÁK

vigjáték 3 felvonásban

NATANJA „Eszter”, november 7., csütörtök
Még néhány jegy: Signal-Ruzsanskynál

TEL-AVIV második előadás!
ZOA-ház, nov. 14., csütörtök
Jegyelőjegyzés: „Rokoko”, Dizengoff 93.
„Kanaf”, Allenby 83.

JERUZSALEM harmadik előadás!!!
November 16., szombat este fél 9 órakor
Jegyelőjegyzés Kahanenál

Asszonyoknak és figyelmes férjeknek...

NŐI SZAKASZ

SÖRPOR A LÁTHATÁRON

Az angol háziasszonyok nagy örömmel fogadták a londoni piac szenzációját, a sörpört. A vízben oldható sörpör feltalálására érdekes ok indította a gyárosok. A hatalmas világváros elképzelhetetlenül nagy forgalmában egyszerűen megoldhatatlan volt már a sörsörhordók szállítása stráf kocsin. Szakértők szerint a por-sör íze és zamata teljesen megegyezik a valódiéval.

HŰ FESTŐ

Vasco Lazallo festőművész öt évvel ezelőtt meg-nősült, s azóta kizárólag feleségét festi. Eddig már 32 portrét pingált élete párjáról.

„BIKINI-DIJAS ÍRÓ?

Eddig 1268 irodalmi díj létezett Franciaországban, s most számuk ismét szaporodott. Egy párizsi kávéház különterében össze-tit 34 irodalmi érdeklődő-sü sztriptiz-táncosnő, s elhatározták, hogy testületek alakítanak, amely minden

Olasz légkör

saját otthonában! És ez olyan egyszerű: csak egy zacskó „Osem” „Muvchár” spagettire és kis akaratra van szükség és mint olasz szakács kitűnően fog szórakozni. A család elragadtatása pedig minden képzeletet felül fog mulni. Igazán érdemes kipróbálnia a „Spagetti-á la Napolitana”-t ez jó — ez Osem.

Elkészítési módja:
Felforrósítunk fél pohár (oliva, vagy főző-) olajat nagy serpenyőben, hozzáadunk fél kiló vagdalthúst és barnára sütjük. Összekeverünk egy doboz paradicsompürét háromnegyed pohár vízzel, három felvágott paradicsommal, vágdalt petrezselyemmel, babérlevéllel, két gerezd vágdalt fokhagymával, sóval, borszal, hozzáadjuk a húshoz és lassu tűzön legalább félóráig főzzük. Megrögzük a spagettit a csomagoláson levő utasítás szerint. A főtt spagettit forró tálba tesszük és ráöntjük a vagdalthusos mártást. Forrón tálaljuk. Jó étvágyat!

OSEM

VEGYEN BUTORT
SAROKREKAMIET, SZALONREKAMIET, FOTELT
olcsón, könnyű feltételekkel. Saját gyártmány.
MARKOVICS-GRUNFELD, TEL-AVIV
HAJARKON-UTCA 52., ALLENBY-UT SAROK

perform

8 napig szép frizura

évben „bikini-díjjal” tüntet ki egy író. A kitüntetés feltétele igen érdekes: teljesen mindegy, hogy milyen témáról szól a regény, az a fontos csupán, hogy az író a tárgyalás problémát a maga meztelenségében mutassa be...

EGY AMERIKAI UJDONSÁG

Láthatatlan cernát készített polietilén-szállból egy amerikai textil-gyár. Az ujdonságnak biztos sikere lesz az asszonyok körében, mert ezután mellékes a szín, a láthatatlan cernát minden színű anyaghoz egyformán használhatjuk.

FUTBALLBÍRÓ SZOKNYÁBAN

A világ egyetlen női futballbírája Sylvia Gregora, 17 éves szép cseh kislány. Mikor ő vezeti a mérkőzést, — a drukkerék kénytelenek mellőzni a „fúj bírő” csatakiáltást. A legrosszabb esetben ezt kiabálják: „Szemüveget a bírónőnek...” Divatos szemüveg-kerettel persze!

A FÖHERCEGNŐK „PARNASZA”-PROBLÉMÁI

A trónjától megfosztott uralkodónéak 87 nőtagja gyűlést tartott az angol fővárosban, s elhatározták, hogy produktív munkára adják egykor koronás fejüket. A terv az volt, hogy nemzetközi pályaválasztási tanácsadó szolgálatot alakítanak, de a terv kútba esett. Nézeteltérések támadtak a leendő társak között, s az értekezlet fel-

oszlott. Ezután nincs más hátra, mint hogy minden volt főhercegnő, vagy királyné maga nézzen valami pénzmag után.

A LEGJOBB TITKARNÓ...

Gayton Kirg asszony, a bostoni magántisztviselő szervezet titkarnói díját nyolcszor egymásután nyerte el, mint a legsokoldalúbb, legrátermettebb titkarnő, cégének büszkesége. Alig néhány nappal a nyolcadik kitüntetés átvétele után letartóztatta a rendőrség. Kitűnő szolgálatának nyolc esztendeje alatt mintegy kétszáz ezer dollárt sikkasztott.

Menyasszony — aki szerencsét hoz...

Ifjú menyasszonyának köszönheti egy amerikai turista Bill Durmbooy, hogy szegény ürgéből tekintélyes, gazdag ember lett, s józanul figyelte a szerencse és a rulett-gép forgandóságát. Hajnal felé megfordult a szerencse. Az ifjú yenki elkezdett veszteni. Tízezer dollár veszteség után a menyasszony — olyan hangon, mintha már feleség lenne — közölte, hogy most pedig vége a játéknak, megyünk aludni. A fiú oda se hederített, s feltett újabb ezer dollárt. Ekkor a menyasszony ezt sziszegte: — Válassz! — Vagy én, vagy a rulett! Természetesen hazamentek, s a kis menyasszony szárnyai alá vette a félmillió dollárt.

ELSŐRENDŰ NŐI BORKABÁT 186.-FONTTÓL.
E. VARDI BORKABÁT-ÜZEM, T.A., EUN GANIM-U.S.

szabadságomról visszatérve, ujjonnan, modern berendezett
kozmetikai szalonomban
ismét pácienseim rendelkezésére állok.
BINDER CHANA BNE-BRAK, BELZ-U. 7.

Közkívánatra, tavalyi mintára, az idén is megrendezzük
nagy szabású **CHANUKA NESEFUNKET,**
amelyre jegyét ajándékba kapja, ha nálunk vásárol
BUTORT A CHANUKAI VASAR KERETÉBEN
Sarokszápá 445.— Duplaágy fejrészrel 495.—
Duplaszápá 335.— Gőmavir matracca 495.—
Szalonrekámié 198.—
Minőségi árú készen és rendelésre • Olcsó árak
WIE TEL-AVIV, DIZENGOFF 157.
(passzázis)

Bútorvásárlók figyelmébe!
Saját üzemenben készült, legújabb modelű
bútorok készen és rendelésre
lakásának méretei szerint.
Vállalok beépített szekrény készítményt, olcsó árak
kedvező fizetési feltételekkel.
EFRÁTI, TEL-AVIV, Dizengoff 153.

HOLLYWOOD konfekciószaalon
Tel-Aviv, Allenby 91., em., (Montefiore-sarok),
a legújabb őszi és téli
DIVATUJDONSÁGOKKAL várja önt:
Jersey, acrilan, trevira, szövet, terrylene stb.
elsőrendű kidolgozás, olcsó árak

Megélhetősi lehetőséget
nyújtanak a nov. 7-én, csütörtökön kezdődő szabás-, varrás-, modellirozó kurzusok. Konfekció és mérték. Amerikai és francia módszer. Egyéni magyarázat magyar nyelven is.
VOGUE ISKOLA
TEL-AVIV,
Szlomo Hámelech 39.,
1, 5, 20, 22, 25, 61, 62,
63-as buszok.

Mesterséges gyémántok

Az egyik amerikai kutató-intézetben sikerült megtalálni a gyémánt mesterséges előállításának praktikus eljárását. Valójában igen régen foglalkoznak ezzel a témával a tudósok, a nyitjára rá is jöttek, de az eljárás kivitelezése annyira megdrágította a dolgot, hogy gyakorlati jelentősége nem is volt. Ezután egy olyan eljárást találtak, amely olcsóbb gyémántot ígér, mint a természetes drágakő. Az a lényege az eljárásnak, hogy hatalmas nyomás alatt egymásra rétegelnek grafitlemezeket és különböző fém-ötvözetekből való korongokat.

5 perc tudomány asszonyoknak

MEGMÉRÉTTÉL...

A világ legérzékenyebb mérlegét mutatták be New-Yorkban, egy tudományos kiállításon. Olyan érzékeny a mérleg, hogy leméri például egy cigaretta-slukskból származó füst pontos súlyát, vagy leméri, hogy mennyivel lett súlyosabb egy 1000 oldalas lexikon-kötet, amelynek egyik lapjára töltőtollal felírta valaki a nevét. A mérlegről egyébként nem az izraeli makóletosok szövetsége, hanem az úrhajósokat előkészítő amerikai tudományos intézet rendelt egy sorozatot.

KOLIBRI

A jugoszláv ipar különleges, nőknék való törpe-motorkerékpárt állított elő, — neve: Kolibri. 49 köbcentis, kétütemű, teljesítménye 2.3 lóerő.

RÉGI LEMEZ, ÚJ KIADÁSOK

Angliában nagy sikere van egy pedagógiai célú lemeznek, amelyet 10—12 éves gyermekek számára ajánlanak. Címe: „Az Ön születésének csodálatos története”. A legnevesebb pszichológusok és pedagógusok hagyták jóvá a felvilágosító tan-lemezt.

ÖNELETMENTŐ KISLÁNY

Légtornászati mutatvány-nak is beillene, ahogy egy franciaországi, dreux-i 12 éves kislány megmentette

a saját életét. Kizuhant az V. emeleti lakásukból, de a IV. emeleten elkapta az erkély vasrúdját és sikerült megkapaszkodnia. A meg-rémült szülők viszont elhatározták, hogy mégsem adják lányukat artista-pályára.

EGY IDEALIS CSENDŐR MÉRTEI

Libanonban csendőröket toboroznak. A hivatalos plakát szerint legalább 170 cm magas kell legyen egy libanoni csendőr. De ha tud írni-olvasni, akkor alacsonyabb is lehet, mert beírják 168 centivel. Ha viszont középiskolát végzett — folytatja a plakát, — akkor elég, ha csupán 165 centiméter magasra nőtt a leendő libanoni csendőr.

NYILATKOZIK AZ ELNÖKNŐ

A francia köztársasági elnök felesége ezt a nyilatkozatot tette a minap egy újságíróknak: „Amikor annakidején hozzámentem egy De Gaulle nevű katonatiszthez, akkor még nem gondoltam, hogy Franciaország vesz feleségül...”

JOBB KESŐN

E. B. Newton, az amerikai Warren — Ohio állam — lakosa némi töprengés után úgy látta, hogy felesége nem tér már vissza a családi tűzhely mellé, ezért beadta ellene a válókeresetet. A hűtlen elhagyás 33 évvel ezelőtt történt.

Indul a szezon: TIBÉRIÁS

Reméljük, maradt még egy-két hét szabadsága?

Mert ha nem, akár a jövő évi szabadság terhére is érdemes feljönnie Tibériásra, — pihenni, kikapcsolódni, szórakozni. Köztudomásu, hogy aki csak egyetlen hétvéget is eltölt a Kineret partján, azt nem kell invitálni többé: állandó vendége lesz az ország leg-

kellemesebb üdülő-városának. Ezuttal csak nagyon tömören írunk, de reméljük, a téli szezonban sokszor lesz még alkalmunk újabb esetvonalakkal kiegészíteni a Tibériásról való képünket. Kellemes teletést kívánunk!

HOTEL „POLANIA” TIBÉRIÁS
POB. 40. telefon: 20007.
új tulajdonba ment át.
Alapos tatarozás után hideg-meleg víz minden szobában.
Köser magyar konyha, felügyelet alatt.
Udvarias kiszolgálás.
Kényelmes közlekedés a gyógyfürdőhöz.
Kedvező árak

NOVEMBERBEN 25.-
font naponta minden adóval
A Hotel „GINTON”-ban TIBÉRIÁS
A bár nyitva — minden este zene
Telefonrendelés 20860/1/2

NOVEMBER TIBÉRIÁSON 20.— IL 17.— IL
minden adóval együtt
a
Chen ★ Ganei Hamat
E den % Peer
Daphne ★ Guberman
szállodákban
A Galei Kinereth szállodában szezonelőtti árak
Az új Hamei Tveria gyógyfürdőben 20% engedmény
Szőrakozás, Egged, taxi „Tulei Hagallil” kirándulások, csónakázás a Kinereten.

SZOMBATI NAPTÁR

5724 chesván 14.
1963 november 1. Péntek.
5724 chesván 15.
1963 november 2. Szombat.

GYERTYAGYÚJTÁS

Jeruzsálem 4.13
Tel Aviv 4.31
Haifa 4.22
Szombat kimenetele:
Jeruzsálem 5.28
Tel Aviv 5.30
Haifa 5.28

HETI SZAKASZ

Heti szidra: Vajérah
Háfárah: Móláchim II. 4. 1.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK

TEL-AVIVBAN
Péntek: 18-24 óráig
Frenkel, King George 28. tel. 223-721, Jani, Jehuda Halévy 67, tel. 62-474, Kásztel, Ibn Gabirol 147, tel. 43-716.

Szombaton 8-19 óráig:
Dr. Schwarz, Allenby 17, tel. 56-553, Frischmann 66, tel. 224-326, Zwicker, Sheinkin 27, tel. 63-685, Janda Halévy 91, tel. 65-159, Gershey, Molitz 3, tel. 42-804, Baruch, Schunát Hátkva, tel. 32-105, Larie, Jaffo, Sdr. Jeruzsálem 72, tel. 82-993.

Szombat: 19-től 24 óráig
Dr. Kohlberg, Allenby 23, tel. 55-535, Zwicker, Sheinkin 27, tel. 63-685, Jaffa, Ben Jehuda 172, tel. 224-543, Abrahám, Erlanger 9, tel. 32-385, Baruch, Schunát Hátkva, tel. 32-105, Larie, Jaffo, Sdr. Jeruzsálem 72, tel. 82-995.

BAT JAM
Péntek: Sulamit, Dánél 4.
Szombat: Hechaluc, Chalucim 8.

HERZLIA
Péntek és szombat: Dr. Zavlacki, Rothschild 3, tel. 27-39.
Szombat: Hánász (Horovitz) Weizmann 14, tel. 36-39.

CHEDERA
Péntek és szombat: Nátán Weizmann 57.

BEER-SEVA
Péntek és szombat: „Negev” gyógyszerár, KKL-utca, 9-11 és 16-20 óra között.
RAMAT GAN és GIVATAJIM
Péntek: „Tápiot”, Aba Hillel 30, tel. 73-554.
Szombat: Amit, Modiin 130, tel. 72-954.

CHOLON
Péntek és szombat: Ribek, Kikar Sztruma.

RISON-LECION
Péntek és szombat: Strachlevitz, Rothschild 34, tel. 941-309.

RECHOVOT
Péntek és szombat: Bárak, Herzl 155, tel. 951-566.

PETACH TIKVA
Péntek: Hájáron, Stampfer 24, tel. 911-936.
Szombat: Rassi, Rothschild, Herzl sarok, tel. 911-406.

ORVOSI SZOLGÁLAT

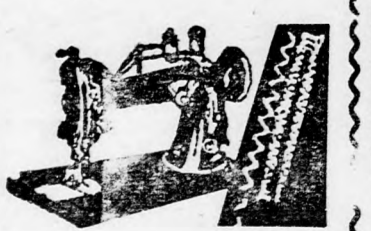
Tel-avivi orvosok szolgálata pénteken és szombaton
Dr. Elson Fritz, Simson-u. 6, telefon 25-748; dr. Simon Saul, Sd. KKL 43, tel. 231374. Hár-Even Jakov, Epstein-u. 6, telefon 43-281; dr. Szegál D., Bloch 31, tel. 229-360; dr. Antebi Eljáhu Warburg-u. 7. (Háblimá mellett); tel. 223-688; dr. Blum Theodor, Bár-Kochba 58., telefon 22-885.
BEER-SEVA
Kupát Cholim (szombaton): Alef lakóegység 9-11, 16-17.30 és 20-24 óra között. Ovárosház: 9-11, 16-17.30-19.30-itt.

ADÁS - VÉTEL

Adások, áruk és masznák, kivézetű fizetési feltételek, 5 éves garanciával, csak „Kiruv-Aviv”-nál, Tel-Aviv, King George 29. sz. Magyarul beszélünk.

MEGERKEZTET

korlatozott mennyiségben az automata „ZIG-ZAG” VARRÓGÉPEK

VARRÓGÉP KÖZPONTI Tel-Aviv, Bét Lechem-utca 5. Telefon 65232

VALÓDI ANGOL TERRYLENE szoknyákat és nadrágokat gyártási áron kínálunk külföldre. — Michelstein, Tel-Aviv, Allenby 26. Telefon 65232.

Figyelem! FÜGGŐNYANYAGOK ársúfása a gyártókatól közvetlenül a fogyasztóknak. Dekoratív helyben, Tel-Aviv, Rothschild 137. (9-1, 5-7.)

18 Uj Kelet 1963 XI 1

MINDENKINEK...

AKIT ILLEL

ÚJ BUTOROK, továbbá alkalmi vételek: 3 ajtos szekrény 90.- fonttól, 4 ajtos 175-101, gyermekszekrény 75.-, dupla-kámié 120.-, fotel 40.-, asztal 4 kárpitozott székkel 80.-, WAGENBERG, Tel-Aviv, Rám-bám-u. 8.

EZUSTTARGYAKAT magas áron vásárolok. Késpengék át-cserélése rozsdamentesre és evés-eszköz ezüstözése. — „SAKUM” Tel-Aviv, Nachlat Benjámin 8.

SAJÁT, SPECIALIS MINGOSÉGU ágynemű — a KRAUPL ágynemű emeleten, T.A., Pinsker-u. 4. (Noga kávéház épület), tel. 56421, 10-1, 4-7. Pehelypaplan, toll és tolltöltés jobbban, olcsóbban.

ELSŐSŐZTALYU BUTOR olcsó árakon. Elegáns reklámé, gumimatraccal, 10 éves garanciával, 265 IL; Ruhaszekrények 225, 140 IL; Fotelek 125, 80 IL; Kihúzható asztal formakával és 4 plasztik székkel, 175.- IL. FINGER BUTOR Tel-Aviv, Allenby 6.

ELADÓ MESEK Kidron központjában. Erdéklődni Liberernél, Kidronban, d.u. 1-8-ig.

ELADÓ UNIVERSAL 8-120 Transrapid kötőgép. Kormos, Bét Jám, Jeruzsálim-u. 29.

ELADÓ 7/90, 6/80-ab kötőgép. Rámát-Gán, Uziel 126.

ELADÓ PUCH gépmotor, alkalmi áron, Kollin, Rámát-Gán, Joáv-u. 34., (Jarkona-sarok), 1-3, 7-8 közt, szombaton is.

TEL-AVIV központjában szép, nagy, saját üzlethelyiséggel rendelkezem. — Ajánlatokat kérek bizományi lerakat, vagy fiók részére. Levélelm: A. Friedmann, Tel-Aviv, Kahanstam-u. 5.

ATADÓ Női FODRASZAT kulcszért, esetleg eladó. Kihűtő megéhtetés. Szalon Levé, T.A., ...

PORTUNA házasságközvetítő iroda. Haifa. Pevzner-u. 13. Telefon: 2495.

A BEER-SEVARÓL Haifára. Grünbergerhez „3464” jellegre küldött levélre válasz van: Poste Restante, Beer-Seva.

KERESKEDŐ feleségül venne orth. nőt 55-ig. Bné-Brák, POB. 395. „Paróka” jellegre.

KELLEMEK KULSEJU, dolgozó úrnő, egyedülálló, fizetése megismerkedne korrekt, intelligens, hatvanas évek házasság céljából. „Dachau”, Jeruzsálem, King George, „202800” száma.

JÓ HAZASSÁGOT csak jó iroda után köthet. „Fortuna”, Tel Aviv, Idelson 20.

„STELLA”, T.A., Jona Hánávi 18. Csinos, 46 éves öz. üzlettel, lakással. 19-28 éves lányok, akadémikus fiatalemberek, amerikai és európai turisták, valóságosak.

„EXCLUSIVE” az évek óta legelőnyösebben bevezetett házasság közvetítő iroda Tel Aviv központjában, Ben Jehuda 11.

LAKASSAL, JÖVEDELEM MEL rendelkező nő megismerkedne házasság céljából jóköltségű, szakmával rendelkező férfivel 40-45-ig. — „Magas”, jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÁLLÁS

FŐZNI TUDÓ önkéntes keres napl 7-8 órára 3 tagu családnak. T. A., tel. 75141, d. e. 10-ig.

Egyedülálló, idősebb özvegy férfi keres jól főző, intelligens

házevezetőt bentlakással.

Írásbeli ajánlatok: Natanja, POB. 1025.

ELSŐSŐZTALYU VARRÓ (NŐT) keres Singer géphez „Hollywood” konfekció, T.A., Allenby 91.

SZUG ALEF BUTORASZTALOST és tanulókat keres Farkas Alexander, kereskedelmi frigidáire műhely, Tel-Aviv, Sivat-Sion-u. 49.

ELSQRANGU NOISZABOT keres kabátokhoz és kosztümökhoz Rosman, T.A., Ibn Gvirol 60.

BNE-BRAKI ELEMISZER-ÜZLET kereskedő házaspárt keres az üzlet vezetésére. Megéhtetését nyújtó fizetés. „7380” jellegre, Gershon Ben hírdetőiroda, T.A., Allenby 51.

KERESÜNK német gépiírónt

lehetőleg gyorsírás-és más nyelvtudással. — Jelentkezés: T. A., tel. 222863, Zeéva asszonytól

Egyedülálló, idősebb özvegy férfi keres jól főző, intelligens

házevezetőt bentlakással.

Írásbeli ajánlatok: Natanja, POB. 1025.

ELSŐSŐZTALYU VARRÓ (NŐT) keres Singer géphez „Hollywood” konfekció, T.A., Allenby 91.

SZUG ALEF BUTORASZTALOST és tanulókat keres Farkas Alexander, kereskedelmi frigidáire műhely, Tel-Aviv, Sivat-Sion-u. 49.

ELSQRANGU NOISZABOT keres kabátokhoz és kosztümökhoz Rosman, T.A., Ibn Gvirol 60.

BNE-BRAKI ELEMISZER-ÜZLET kereskedő házaspárt keres az üzlet vezetésére. Megéhtetését nyújtó fizetés. „7380” jellegre, Gershon Ben hírdetőiroda, T.A., Allenby 51.

NEUSALZI LAGERTARSAKAT keres Sosana Jovin, szül. Rosi Godel. Kirját Biallstock, Kaplansky-u. 10., Jehud mellett.

TANUKAT KERESÉK, akik velem voltak munkaszolgálaton 1940 májustól decemberig Malom-réten, 1941 februártól decemberig Sárospataknak — és Szamosfalván, 1942 januártól decemberig Németmokra — és Királymezőn, 1943 januártól 1944 januárig Kassa, Abaujszántó — és a jugoszláv határon. 1945 májusban Mauthausenben szabadultunk. — Moskovitz Jechák, Migdal-Askelon, Cahal-u. 1.

LUKACS ISTVAN volt budapesti szálloda szakembert és Tomi fiát (anya Waldmann Irén), keresi Oppenheimé, Neuwirth Elza, Bét Semes 231.

EUGEN HASSLERNET, szül. Olga Hausnert, apja Bernát, keresi unokanővére, Schmuljevichné Werzler Dóra. Eddigi érdeklődés szerint Wienből Izráelbe jöttek. Válasz: Pallós Margit, Natanja, Herzl utca 6., Foto Royal.

TARNAI AGIT Nyiregyházi-ról keresi Ivrit, Atridár, Chiszáron Bét 18/2.

NAGYON KEREK MINDENKIT, aki húgomról, Zala Editről és családjáról, — Timisoara, Str. Gojdu 1., — bármit tud, sürgösen közölje velem, mert aug. 30-adika óta nem hallottam rólok. Pollák Henrik, Nazaret III, blok 466/4.

ÓNALLO, SZUG ALEF LE-TUZONÓT és vasalónőt keres azonnalra „Pirco”, T.A., Beer-Tuvia-u. 22., (Adám Hákohén 6. sz. szemben).

FELSZOLGALONÓT keres Ivrit és magyar tudással, a déli órákra Korál kávéház, T.A., Jehuda Halévy 143.

ÓNALLO, SZUG ALEF LE-TUZONÓT és vasalónőt keres azonnalra „Pirco”, T.A., Beer-Tuvia-u. 22., (Adám Hákohén 6. sz. szemben).

MUSZOS TANUKAT keresek 1941 ápriltól 1944 márciusig: Szilágyosnyó, Zilah, Szepszi, Ukrajna, a Donig, vissza Korosten, Kiev, Varsó. Berger Wilhelm Dávid, Kfar-Atá.

TANUKAT KERESÉK, akik velem dolgoztak a leipzigi repülőgépgyárban, Roth Eszter, most Margalit Eszter, Rámát-Jechák, Bét Lechem-u. 4. Költéséget téríték.

TANUKAT KERESÉK költésés igazolásra, akik velem voltak a 108/20 munkásszázadban. Költéséget téríték. Springer Henrik (Chájim), Nyiregyházi-ról, Jeruzsálem, Pagi, Szanhedria, blok a.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

HANGLEMEZEK JUBILEUMI VASARA — 40 éves az „Abieah” Ltd (Arthur Sawady), Haifa, Hávavódá-u. 6., Haifa vezető hangszerháza.

AMERIKAI PRIMA ORLON pulloverek, jerseyruhák, borkabátok, félhálósítók, legelőcsobban. Haifa, Hechaluc 34., udvari rélemel.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

HANGLEMEZEK JUBILEUMI VASARA — 40 éves az „Abieah” Ltd (Arthur Sawady), Haifa, Hávavódá-u. 6., Haifa vezető hangszerháza.

AMERIKAI PRIMA ORLON pulloverek, jerseyruhák, borkabátok, félhálósítók, legelőcsobban. Haifa, Hechaluc 34., udvari rélemel.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

HANGLEMEZEK JUBILEUMI VASARA — 40 éves az „Abieah” Ltd (Arthur Sawady), Haifa, Hávavódá-u. 6., Haifa vezető hangszerháza.

AMERIKAI PRIMA ORLON pulloverek, jerseyruhák, borkabátok, félhálósítók, legelőcsobban. Haifa, Hechaluc 34., udvari rélemel.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

HANGLEMEZEK JUBILEUMI VASARA — 40 éves az „Abieah” Ltd (Arthur Sawady), Haifa, Hávavódá-u. 6., Haifa vezető hangszerháza.

AMERIKAI PRIMA ORLON pulloverek, jerseyruhák, borkabátok, félhálósítók, legelőcsobban. Haifa, Hechaluc 34., udvari rélemel.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

HANGLEMEZEK JUBILEUMI VASARA — 40 éves az „Abieah” Ltd (Arthur Sawady), Haifa, Hávavódá-u. 6., Haifa vezető hangszerháza.

AMERIKAI PRIMA ORLON pulloverek, jerseyruhák, borkabátok, félhálósítók, legelőcsobban. Haifa, Hechaluc 34., udvari rélemel.

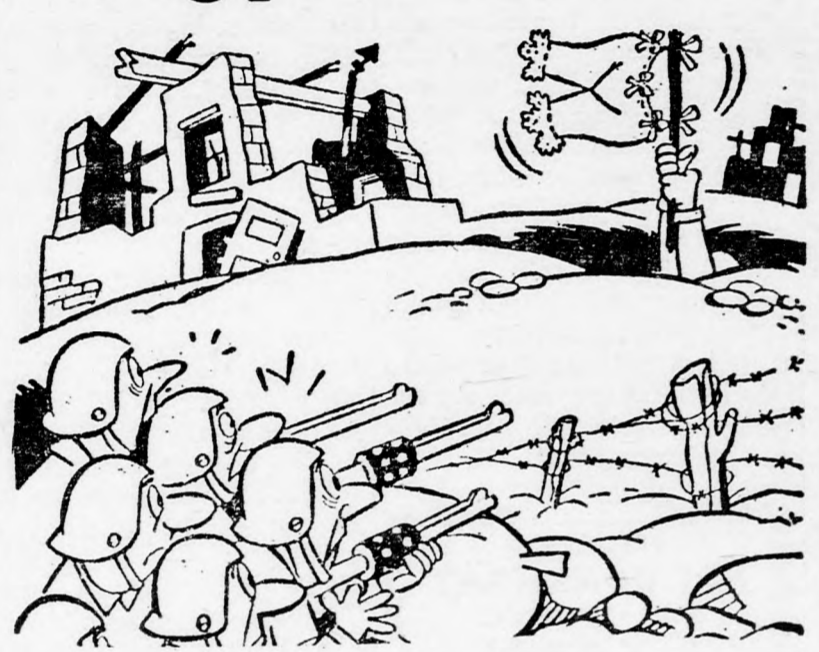
VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

HANGLEMEZEK JUBILEUMI VASARA — 40 éves az „Abieah” Ltd (Arthur Sawady), Haifa, Hávavódá-u. 6., Haifa vezető hangszerháza.

AMERIKAI PRIMA ORLON pulloverek, jerseyruhák, borkabátok, félhálósítók, legelőcsobban. Haifa, Hechaluc 34., udvari rélemel.

VILLANYBOILEREK, vízvezetékcsere, javítások garanciával. — Braun, Haifa, Hátkva-u. 16., telefon 52618.

Fegyverszünet!

A békés verseny egyetlen fegyvere: A HIRDETÉS!

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

ÜGYÉS KÉZILANYT keres Steiner cukrászda, Givat-Rám-bám, Hácánchánim-u. 9.

ELSŐRENÜ ARANYMŰVEST és tanulókat keresünk. „Sürgösen” jellegre a kiadóba.

Jó megjelensű, agilis, fiatal (30 éves korig) ügynököt KEREK telavivi női ruha- és kosztüm üz. Ivrit tudás szükséges. Munkakör: félnapig, újvevők látogatása és újvevők szerzése, félnapig bent az üzemben. „8591/63” jellegre a kiadóba.

JÓ GEPHIMZONÓT keres Julzari, T.A., Hávavódá-u. 14.

PROBALNI TUDO ruha előírásokat keresünk folytatólagos munkaidőre. Ajánlközás: T.A., tel. 34236, az esti órákban.

KEZI-ÉS GEPHIMZES munkát kiadunk. „Derby”, T.A., Nachlat Jechák-u. 68., tel. 31551.

JAVITASBAN GYAKORLOTT ruhavarrónót keresünk. T.A., tel. 31551.

SZABOSEGEDET keres azonnala férfiszabószá. Fränkel, Tel-Aviv, Nesz Cion-u. 13.

FIATAL ÜGYNÖK képviselést keres. „Lehetőleg a ruházati iparban” jellegre a kiadóba.

Egyedül

Izraeli hétköznapok

Írta: Barzilay István

Szombat-zavargások és nemzeti felelősség

Izrael rendőrsége nemcsak végrehajtó testület, hanem szimbólum is. Annak tartja minden új bevándorlót, akit az ország földjére lép, mert az első hivatalos közeg, akivel találkozik, az első izraeli egyenruka, akiben a zsidó államhatalom megtestesítését látja — a rendőr, aki az utlevélét átveszi és ellenőrzi. Annak látja a turista is. Még a szenthelyeket vagy a régészeti leleteket, még a Kineret, vagy a Meron hegyét sem fényképezik annyiszor a külföldi látogatók, mint az izraeli utcák rendőreit.

Izrael hazaszerető polgárai is a szimbólumot szeretik a rendőrből, nem a hivatalból. Mert a miénk, a mi rendőrnk ügyel fel, a mi utcai forgalmunkat szabályozza. A mi betörőinket fogja el és a mi gazdasági bűnözőinket csipi nyakon, — tehát a zsidó állam rendőre a mi nemzeti létünknek szimbóluma is, nemcsak gyakorlati tényezője.

S mint állami létünk szimbólumának, a mi rendőrnknek teljes tisztelet jár, mert önmagunkat tiszteljük benne. Nem fellengző cionista frázisokat puffogtatunk most, csak egyszerű emberi és hazafiai érzésnek adunk kifejezést: szeretnünk kell a zsidó állam rendőreit, mint magát a zsidó államot.

A jeruzsálemi Meá Seárimban s még pontosabban, annak Magyar Házának nevezett épületesorjában tizenhárom hét óta minden szombaton szemetes-bádógok piszkát, fejnagyságu kódarabokat, téglákat vadosnak köteleességüket teljesítő rendőrök fejéhez; minden szombaton véreze szállítanak el nem egy rendőrt a harcok színhelyéről. S mert Magyar Házakról van szó, még előljáróban le kell szögeznünk, hogy az izraeli magyar zsidó törzsek semmi köze nincs azokhoz, akik a Magyar Házakból mooskolják, vagy „nácinak” és „gyilkosnak” nevezik az izraeli rendőrt. Olyan fanatikusokról van szó, akik a cionista országépítés kezdete óta kizárták magukat az egyetemes zsidó közösségből. Egy szektáról, amely a zsidó államnak és rendőrinek nyílt ellenségévé deklarálta magát.

A nemzeti felelősség azt kívánja meg, hogy a népek minden rétege és politikai életének minden pártja, hangos szóval elítélje a jeruzsálemi szombat-zavargókat. A Kneszet és a templomok szószékéről, népgyűlések pódiumairól és a lapok hasábjain.

Sajnos, nem ezt látjuk. S ha a vallásügyi miniszter nyilatkozik is ebben az ügyben, olyképpen teszi, hogy a Meá Seárim negyedben csak bűzítást meríthetnek belőle. „Mégértem, de elítéltem őket” — így mondta dr. Zorach Wahrhaftig miniszter a tel-avivi újságíróklubban tartott előadásában. A miniszter azt érte meg, hogy a vallásos negyedek lakóit érzelemben bántja, ha szombati pihenőjüket járművek közlekedése megzavarja. De a miniszter, aki minden vasárnap együtt ül a minisztertanácsban a kormány többi tagjaival, jól tudja, hogy a Mandelbaum átjáró szombati forgalmának problémája régen napirenden van. Hogy különböző módokat merültek fel és nyilvánvaló, hogy a kormány a lehető legolcsóbb megoldást akarja választani a Meá Seárim lakói követeléseinek kielégítésére.

Furcsa tehát „megértésről” beszélni egy olyan problémával szemben, amely előbb-utóbb megoldásra talál. A miniszternek az lenne a feladata, hogy sajnálatának adjon kifejezést minden megértés hiánya felől, amely az ellenkező oldalon tapasztalható. Afőlött, hogy ezt a rendőroket követel és szennyel dobáló renitens tömeget nem lehet a józan ész érveivel meggyőzni: követeléseiket annak ellenére teljesíteni fogják, hogy ők az állampolgári kötelezettségek minimumát sem teljesítik az állam iránt. Türelemre kellene intenie a miniszternek a Magyar Házak szekta-lakóit, nem pedig megérteni és ennek az atyai megértésnek a jegyében platonikusnak elítélni cselekedeteiket.

Az Agudát Jisráél vezetői még ennél is tovább mennek: a rendőrségre hátrítják a felelősséget, azaz azonosítják magukat a néhány száz Neturé Kártá terrorjával. Méir Levin rabbi, az Agudá agg elnöke a Kneszet fórumán csaknem ugyanazt mondotta, mint Scheinberger rabbi, a Neturé Kártá ugynevezett külügyminisztere, aki szerint a rendőrök pogromot rendeztek a Magyar Házakban.

Az embernek hideg szalad végig a hátán, amikor ilyen förtelmes váddal illetik az izraeli rendőrt. Mit csináljon az a szerencsétlen rendőr, akinek hétről hétre az életét veszélyeztetik kilós kövek hajigálásával? Ne álljon ellen? Ne kövesse támadóját annak bezárt lakásába? Ne kísérelje meg vízfecskendővel szétgurasztani azokat, akik a rendőrt és vele együtt Izrael állam hatalmát szemetesládák szennyével mooskolják be? Ne tartóztassa le a támadót? Miféle nemzeti felelősség vezet Meir Levin rabbit, amikor azt állítja, hogy a rendőrök provokálják a szombati zavargásokat Jeruzsálemben?

Sajnos, a Nemzeti Vallásos Párt, amely olyan tekintélyes szerepet tölt ebben a szerencsétlen kis koalícióban, — nem tanúsítja azt a bölcs önmérsékletet, amelyet őse, a Mizráchi mutatott évtizedeken keresztül. A Mizráchi lángelkű nagy vezetői, Kvik, Majmon, vagy Bár-Ilán rabbi idején az országépítés nagy felelőssége irányította ezt a pártot, nem pedig az attól való félelem, hogy mi lesz, ha Isten örizz, a Meá Seárim negyedben nem fogják eléggé vallásosnak tartani őket és pártjukat.

Pedig az idők nem lettek kisebbek, nem háritanak kevesebb nemzeti felelősséget a pártvezetők valláira. Nem az idők változtak, azoknak a nagysága változatlan. A vezérek tünnek el, utódjaik pedig nem követik őket a nemzeti felelősség útján, — hiányzik belőlük a nagyság.

Amint — sajnos — hiányzik ez az igen tisztelt ellenzékbeli is, amely két évvel ezelőtt, a jelenlegi koalíció létesítésekor kimaradt a kormányból.

Nem akarjuk most elismerni, hogy ez milyen körülmények között történt. De azóta eltelt két év, új miniszterelnökök vannak és a Lávon ügy, amely miatt a Mápám és a Liberális Párt ellenzékbe vonult, elvesztet-

te élességét, amikor Dávid Ben Gurion visszavonult a politikai élettől.

A legkönnyebb most az ellenzéknek, kárörmmel gyönyörködni abban, hogy bajlódik a Mápám és az Ach dut Hávodá a kulturáborúval, amelyet a koalíció második legnagyobb pártja, a Nemzeti Vallásos Párt, ha nem is kezdeményez, de csendesen támogat. Hogyan tudja ez a 2 (kettő) szavazattöbbséggel rendelkező kormány megoldani ezeket a problémákat, amelyeket a legkönnyebb a Kneszet falai közül az utcára kivinni. Hogyan kinlódik a kormány nyomorúságos többsége a sorsdöntő biztonsági és politikai problémákkal, mi alatt a vallás és az állam kapcsolatának kérdése minden egyéb kérdésen túlnő — kicsapott az utcára, s leköti Izrael egyszerű polgárainak érdeklődését?

A nemzeti felelősség azt kívánja meg most a pártok részéről, hogy széles alapokra fektessék a kormányt, a lakosság alkotmányos akaratának megfelelően, amely még soha, egyetlen parlamenti szavazáson sem adott többet a három vallásos pártnak, mint 20 képviselőt a 120-ból, azaz a Kneszet mandátumainak 16,6 százalékát. Az ország népe, amely a világi pártokhoz tartozó 100 képviselőt küldött a Házba, nyilván nem úgy akarta, hogy Jeruzsálemben hétről-hétre beszennyezék az államhatalmat és hogy a kormány ezzel szemben tehetetlen maradjon.

Nem akarunk utcai harcokat Jeruzsálemben és fáj a szívünk, amikor azt látjuk, hogy nagyon szegény vallásos zsidó családok lakásait vízzel öntik el a megátámadott rendőrség fecskendői. De ezeket az eseményeket nem a nemzet többsége provokálja és nem is a rendőrség idézi elő. Egy vad és fanatikus, államellenes csoport, amellyel Izrael fennállásának 15 éve alatt olyan kesztyűs kézzel bánt a hatóság, olyan óvatosan kezelte túlszáit, hogy ez joggal késztette csodálkozásra az ország és a gálut zsidóságát. Most azonban úgy látszik, eljött az ideje annak, amikor a nemzeti felelősség minden súlyát véget kell vetni az atrocitásoknak.

A rendőrség tudja meg, hogy az ország népének több mint 80 százaléka mögötte áll, még akkor is, ha alkotmányos kötelezettségeiket nem teljesítő politikusaik meg is felekednek a nemzeti felelősségről, amelyet az ország lakossága rájuk háritott.

UJ, NÉPI TURISZTIKAI PROGRAM

A szerény anyagiakkal rendelkező turisták, akik Izraelbe akarnak látogatni, most minden nehézség nélkül megengedhetik ezt maguknak, az Argovtours utazási iroda, — Tel-Aviv, Jeruzsálem, — napokban nyilvánosságra hozott különleges programja szerint. Ezen terv alapján a külföldi turista 7 teljes napot tölthet az országban, mindössze 62. — \$-ért, és meg hosszabbíthatja tartózkodását 23 napig, napi 7. — \$-ért.

A program a turista Luddra, vagy Haifára érkeztől az országból való elutazásáig tart, és magában foglal lakást jó szállodában, napi 3 étkezést, vezetett körutatú turistá-

Egy ember az utcáról

A szerdai Kneszet-ülés nem sokat használt az országának. Különösen kitűntette magát Lőrincz Slomo, kitűnő földink. Miután biztosította a Meá Seárim lakóit, hogy velük van a szombat szentségéért folytatott küzdelmükben arra kérte őket, ne engedjék gyermekeiket felelőtlen cselekedetekben résztvenni. És a felnőtteknek lehet? Nekik szabad résztvenni ama bizonyos felelőtlenkedésekben? Panaszkodott a rendőrökre, hogy kíméletlenek voltak. De, kedves képviselő úr, aki sebeket oszt, legyen elkészülve arra, hogy ő is sebeket kap. Akik nem mentek ki az utcára, azok nem sebesültek meg, és akik kimentek veredni, ne panaszkodjanak. Maradjanak otthon! Mi is sajnálunk mindenkit, aki megsebesült, de a rendőröket is és nagyon aggodunk az egyik rendőr szemévilágért.

A kődobálásokról tartott múlt heti Kneszet-vita, a vallásos pártok néhány lapjának cikkei és a vallásügyi miniszter nyilatkozatai után előrelátható volt a Neturé Kártá terrorjának fokozása és hasonló jelenségek felbukkanása máshol is, nemcsak Jeruzsálemben. Ha egy miniszter azt mondja, hogy nem helyeshi, ami az utcán történt, de megérti, ezt megérti mindenki és biztatásnak veszi.

Önkéntelenül Toldi Miklósa kell gondolni, akiről Arany János így versel: „Repül a nehéz kő: ki tudja, hol áll meg?”

Ki tudja, hol áll meg s kit hogyan talál meg?”

E pillanatban senki sem tudja, hogy a kő hol áll meg, mikor még a liberális vallásos pártok is az az igyekezete, hogy a „szombat szentségének” védelmében” ne maradjon más párt mögött. Ez a versenyfutás, amiben pedig a vallásosok túlnyomó része nem ösztönei veszt részt, minden egyébnél veszélyesebb csúnya.

A Meá Seárim fanatikusainak harciaságát csak fokozza, ha azt hallják és olvassák, hogy a randalirozás mérhéttelen károkat okoz az országának. Ha károkat okoz, akkor csak rajta, még több, még nagyobb követ nekik, hogy attól kolduljanak. Részükre egyenesen öröm, ha az ország nehézségei fokozódnak, sőt, boldogok, hogy sok évi passzív hazaárulás után megtalálták a fegyvert, amivel érzékeny sebeket üt-betnek az állam testén. Sajnos, a hatóságok úgy kezelték őket, mint az elmebetegeket, akiknek mindent el kell nézni, mert nem beszámíthatók és nem tudják, mit csinálnak.

Most rájöttek Meá Seárimban, mit kell tenniük, hogy komolyan vegyék őket. És repül a nehéz kő, de ők sem tudják, hol áll meg.

A kormányának és a törvényhozásnak gyorsan és

erélyesen kell cselekedni, mert nem babra megy a játék. Szerintem sokkal nagyobb a veszedelem, mint ahogy például a vallásügyi miniszter úr gondolja.

Ne áltassuk magunkat: a két tábor, a vallásosok és nem-vallásosok — ami nem ateistát és nem vallástalant jelent — szembenállanak egymással. A magyar zsidóság történelmében hasonló jelenségek mutatkoztak éppen száz évvel ezelőtt. Késhegyig menő harc dúlt ott is a hagyományhű és a haladó vallásosok között.

Az 1868—69-i országos nagygyűlésen szakadásra került a sor és a konzervatív zsidóság, a többség által megszavazott szabályzat kötelező ereje ellen felliamodással élt az országgyűléshez. A képviselőház ezt a tiltakozást 1870 március 18-án tárgyalta és szösz szerint ezt a határozatot hozta:

„Tekintettel arra, hogy ellenkezik a vallásszabadság elvével, hogy egy vallásközösség tagjai a többség határozatával kényszerítessenek hozzájárulni egy elveikkel ellenkező szervezethez, óhajtanó, hogy az ellentétek mielőbb kiegyenlítettessenek.”

A 93 évvel ezelőtt hozott határozatot Pauler Tivadar akkori kultuszminiszter rekedetleget úgy hajtotta végre, hogy királyi felhatalmazás alapján az ortodoxia által elkészített szervezeti alkotmányt jogszabályként elismerte. A magyarországi ortodox szervezetnek ez lett az alapkönyve és erre építették a kongresszusi zsidóságtól különvált autonóm ortodox hitközségeket.

A magyar országgyűlésnek most közölt határozatát úgy, ahogy megszövegezték, rá lehet húzni az izraeli kaptafára, de a magyarországi viszonyokhoz mérten, megfordítva. A két szembenálló irányzatot tekintve ugyanis az az óriási különbség, hogy míg Magyarországon a kisebbségben lévő ortodoxia tiltakozott az elveivel ellenkező kongresszusi határozat oktrojálása ellen, Izraelben a többség akar más életformát, mint amilyent az ortodox kisebbség szeretné rákényszeríteni az egész országra.

Hogy miért hivatkozom a magyar zsidóság történelmének erre a nagy eseményére? Azt kérdezi szerkesztő úr? Azért, mert egy magyar anyanyelvű, közismerten hagyományhű izraeli polgártársunk szerint, aki nem akar nyilvánosan szerepelni, a mi helyzetünkben nincs más megoldás, mint a két irányzat törvényhozási uton való különválása, ugyanúgy, mint ahogyan Magyarországon az ortodoxok kiváltak az addig közös hitközségből. Tény, hogy attól kezdve egymástól teljesen függetlenül, nyugalomban, sőt, barátságosan működtek egymás mellett.

A történelmi hűség szolgálatában tudni kell, hogy a hitközségek egy része nem csatlakozott egyik irányzat-hoz sem, hanem megmaradt abban a jogállapotban, amelyben az egyetemes gyűlés előtt minden hitközség volt. Ezek a számban kicsi status quo-ante hitközségek voltak.

S itt egy nagyon fájó ponthoz érkeztünk. Mindnyájan tudjuk, ami kezdettől fogva és elsősorban legőszem előtt, hogy nagy a jogállapotban, amelyben az egyetemes gyűlés előtt minden hitközség volt. Ezek a számban kicsi status quo-ante hitközségek voltak. S itt egy nagyon fájó ponthoz érkeztünk. Mindnyájan tudjuk, ami kezdettől fogva és elsősorban legőszem előtt, hogy nagy a jogállapotban, amelyben az egyetemes gyűlés előtt minden hitközség volt. Ezek a számban kicsi status quo-ante hitközségek voltak.

teljesen kihalnak, tovább romlik a helyzet.

Nem kell hozzá jóstehetség, — amennyiben a mai állapot változatlan marad — a vallásos tábor két nemzedék után nagyon kevés kivétellel olyanokból fog állani, akik abból élnek, hogy vallásosak, vagy valamilyen fontos személyi kapcsolat fűzi őket a vallásoshoz. A többiek elvesznek a vallás részére, holott a szigorú hagyományoknál enyhébb követelmények mellett, főként ami a liturgiára vonatkozik, hűséges tagjai lennének a haladó hitközségeknek. A különválás ezt a legfőbb problémát is megoldaná.

Éppen ezért, itt a legfőbb ideje, hogy vallási és világi életünk tekintélyei nézzenek szembe bátran és őszintén, önállítással nélkül a vallásossal, üljenek össze, hátha meg tudnának állapodni a két irányzat teljes elkülönítésében. Ha magyarországi mintára létrejöhetne az elválás, természetesen a törvényhozási intézkedések egész sorozatára lenne szükség. Hisz a mai értelemben valóban vallásos ember, idejének jelentékeny részét a hagyományoknak kénytelen szentelni, mint akkor, amikor a galut gettóiban éltünk. Ahogyan 6-letformánk az önálló Izraelben élőt a régi gettó életformájától, a modern zsidó ennek a változásnak megfelelően szeretné vallási életét is berendezni.

Ha jószándékú és egyik irányban sem fanatikus közéleti vezetők összeülnek, így valahogy, vagy ha találunk, ennél is jobb módszerrel megakadályozhatnák az ellenségeskedést és a nem vallásos ifjúság teljes lehullását a hitélet fájáról.

Hiba lenne ellenszenvvel fogadni az itt fölvetett gondolatokat, mert minden jószándékú hozzászólást, tehát ezt is, ha az ország jövőjéért aggodó szívűből ered, megértéssel kell megvizsgálni, azoknak különösen megértéssel, akik még a kődobálókát is megértik.

Faragó Miklós

Rabbi és pap éhségstrájkja a pornográfia ellen

New-York (Reuter, IFP) Egy katolikus pap és egy rabbi éhségstrájkot kezdett amiatti tiltakozásként, hogy New-Yorkban pornográf irodalom adnak el gyermekeknek, mire Robert Wagner polgármester azonnal közölte, hogy bizottságot nevezett ki a pornográf irodalom elleni küzdelemre a városban.

Morton jezsuita lelkész szombaton kezdte meg a tiltakozó éhségstrájkot, amelynek harmadik napján Julius Newman rabbi is csatlakozott hozzá. A katolikus lelkész kijelentette, nem lát más lehetőséget a tiltakozásra és arra, hogy rákényszerítse New-York polgármesterét ígéreteinek betartására, hogy intézkedni fog a pornográf irodalom terjesztésének eltávolításáról. Newman rabbi egy napot böjtölt és közölte, hogy hétfőn még egy böjtnapot tart, amellyel a Szovjetunió zsidósága elleni elnyomás miatt is tiltakozni fog.

Robert Wagner polgármester közölte, hogy utastotta a város illetékes tisztviselőit a pornográf irodalmi termékek eltávolítására. Ennek érdekében a város megbízottai tárgyalni fognak a sztrájkoló lelkésszel. Vizsgálatot rendelnek el abban is, hogy mit tett a rendőrség szeptember hó 10-ike óta, amikor a polgármesteri hivatal már előzőleg utastást adott a pornográf sajtótermék eltávolítására.

A HETI SZIDRA

— VAJÉRA —

Es megjelent neki az Örökkévaló Mámré terebintusainál, amidőn ő ült a sátor bejáratánál mikor a nap a legmelegebben sütött. És felemelte szemét és maga elé nézett, ime három férfi áll előtte, s midőn látta őket, eléjük futott a sátor bejáratából és leborult a földre. És szólt: „Uram, ha ugyan kegyet találtam előttem, ne kerüld el, kérlek, szolgádat. Hadd hozzanak egy kis vizet, mossátok meg lábamat és pihenjétek a fa alatt. És én hozok egy darab kenyert, hogy erősítsétek szíveteket, azután tovább mehettek, ha már erre jöttetek szolgátok felé.”

(B'rést 18, 1-5)

Az Irás körülmenyesen mondja el az angyalok látogatását Ábrahámnál, aminek nyomán a vendégszeretet klasszikus példája bontakozik ki előttünk. A Midrás (B'rést Rábá) azt is tudja, miért volt szükség három angyalra: Az egyik, hogy meg hozza Jicchák születésének híreit, a másik, hogy elpusztítsa Szodomát, a harmadik, hogy megmentse Lót. „Egy angyal nem teljesíthet egyszerre két küldetését.”

A szidra elején nincs szó Szodomáról, csak a 16-ik versben találunk rövid célozást: „Azután felkerekedtek onnan a férfiak és Szodoma felé tekintettek...” Szjornó, a XVI-ik századbeli orvos és kommentátor szerint itt döbentek rá az angyalok arra a nagy ellentétre, amely a pusztulásra ítélt Szodoma és az ósáta meleg humanumtól áthatott világa között fennállott.

Tudjuk, hogy Szodoma az idők folyamán a bűn fogalmává azonosult, de miben jutott ez a nagy bűn kifejezésre? Az Irás nem közöl részleteket, csak azt olvassuk, hogy „Szodoma népe igen gonosz volt és nagyon vétkezett az Örökkévaló ellen.” Amikor Ezekiel profétája (6, 48-50) Jeruzsálemet ostromozva párhuzamot von a két város között, Szodoma bűnét elsősorban abban látja, hogy a szegényeket nem támogatta. Rámbán a profétája szavaira hivatkozva a következő megjegyzést teszi: „Bölcsseink szerint Szodoma népe lelke gyökeréig romlott és bűnös volt, az Örökkévaló mégis a szegényekkel szemben tanúsított magatartása miatt vona felelősségre és ítélte pusztulásra. Hasonló szívtelen embereket ugyanis a föld nem hordott a hátán. De tudd meg, hogy Szodoma sorsát végeredményben az a körülmény pecsételte meg, hogy ez a vidék Erec Jiszráél szerves részét képezi, a Szentföld pedig nem téri meg a züllött embereket. Szodomát az Örökkévaló örök mentőül szánta a zsidóság számára.”

A fenti magyarázatot kívül a kommentátorok kihangsúlyozzák, hogy nem is annyira a szodomai bűnök („chatát Szdom”) mint inkább a szodomai lelkiállat és gondolkodásmód („midot Szdom”) miatt télt meg a pohár. A kettő közötti különbség nyilvánvaló. Ezzel kapcsolatban Ábárbánel a következőket írja:

„A gonosz („rásá”) és a bűnöző ember („choté”) közötti különbség elsőszámu ismérve, hogy a bűnös ember ösztöneinek a rabja. Az illető értelme nem romlott, mert az értelme tiltakozik a bűn ellen, a baj csak ott van, hogy a vágyak elhatárolhatatlannak az értelem fölött. Ezzel szemben a gonosz embernél mind az ösztön, mind az értelem romlott. Ez a magyarázata annak, hogy a gonoszról nem mutatkoznak a bűnbánat jelei. Hiányzik belőle az értelem, hogy erre készítse... Minthogy Szodoma csupa gonosz emberből állott, a gonoszság rendszerré vált, — törvényerőre emelkedett... Márpedig ott, ahol a gonoszság nem egyéni hajlam, hanem társadalmi és politikai rendszer, az egész világot veszélyezteti, mert alássa az erkölcsi alapokat és felborítja a jogrendet. Az ilyen rendszer menthetetlen. Az emberiség számára valóságos jótémény, ha az ilyen rendszer elpusztul...”

Szdom ...

Kévs hely jelzi olyan beszédes formában, olyan kézzelfoghatóan azt a felmérhetetlen változást, amely a zsidó sors alakulásában utóbb végbement, mint Szdom. Itt találkozik a két véglet: a tegnapi átok-völgye és a mai áldás forrása. Az egyik oldalon istencsapása, a hirhedt, évezredek óta fogalommal vált Szdom, míg a másik oldalon a természetes kincsek kiapadhatatlan tárháza. Szdom a lázas munka és a prosperitás jelképe. Szdom a kális birodalma.

A Chumás lapjait forgatva felülünk bennünk a kérdés: Mit is mondott nekünk, galúti gyermekeknek Szdom? A válaszáért az 50 év előtti időkig kell visszanyulnunk és a személyes momentumért az olvasó szíves elnézését kérjük.

Emlékszem, Hidalmáson a Hadfaludy uradalom egyik szellőházában volt a chéder. Agyagpadlós, szűk szoba, 15 apró fiúgyerekekkel. A második héten, amikor a melamed Noét és a vizözönt magyarázta, szakadatlanul zuhogott a hideg, őszi eső és a hatéves lelkekbe új félelem költözött be, hátha megint bűnös a világ... Egy héttel később elmúlt a félelem és Ábrahám Ávinu, a jóságos nagyapót örömmel zártuk a szívünkbe. Ime egy ember, aki ott áll egész nap a sátor bejáratánál, figyel a járókelőket, hogy megvendégelhesse őket... A derék ember jelleméhez tartozik — magyarázta a melamed —, hogy többet ad, mint amennyit ígér... Ábrahám Ávinu csekélységként említi az ételt, amelyet vendégeinek ígér, de a legjavából ad nekik. Egy darab kenyérről beszél, de tejet ad, hogy oltásuk szomszúságukat és felfrissüljenek, majd levágot egy borjút és a legfinomabb étellel traktálja vendégeit...

Szodoma népének gonoszága felháborított bennünket. Arra gondoltunk, hogy ezek nyilván nem is voltak emberek, hanem ördögök, hiszen egész magyartásuk erre vall. A melamed hajmeresztő legendákat tudott róluk, a leghatásosabb így szólt: Egy szodomai lány megkönyörült egy odavetődött szegény emberen és adott neki egy tál ételt. Amidőn kitűdött a dolog, a szodomai csendőrök levétköztették a lányt, megkötözték, majd egész testét bekenették mézzel és a háztetőre tették perzselő napsütésben, hogy megöljék a méhek.

Jóllehet, arra a kérdésre, hogy hol van Szdom azt a választ kaptuk, hogy Erec Jiszráélben, a bűnös város olyan messzinek, olyan megfoghatatlannak tűnt, mint a kénkőves és tüzes eső, amelyet az Örökkévaló

A TERMÉKETLENSÉG ÚJ GYÓGYMÓDJA A TEL-HASOMÉRI KÓRHÁZBAN

Izraeli orvoskutatók új módot találtak a terméketlenség gyógyítására. A tel-hasoméri kórház endokrinológiai intézetében kutatás folyt ezen a téren és ennek eredményeként nyolc aszszonyt újszerű kezelésben részesítettek. Mind a nyolc asszony terméketlen volt addig, de a kezelés után teherbe estek és egyikük már egy teljesen egészséges és normális fiúgyereket hozott a világra. A Weizmann Intézet biodynamikai osztályával együttműködő tel-hasoméri intézet vezetője, dr. Bruno Löhenfeld elmondta, hogy egy olasz tudományos intézetrel is szoros kapcsolatot tartanak fenn. Az orvosok által alkalmazott kezelés 50 különleges hormon-injekcióból áll, amelyek a legtöbb esetben megszüntetik a terméketlenséget. Az ezzel összefüggő kísérletek során pontosan elismeretek során pontosan ellenkező irányú kutatás is folyt és a terheséget megakadályozó tablettákat állították elő. Ezeket külföldről importált alapanyagból készítik és orvosi előírásra már kaphatók az izraeli gyógyszerárakban.

Dr. Schnabelt újból megválasztották Natanján elnöké

A HOH natanjai helyi csoportjának közgyűlése

Natanja (Az Új Kelet tudósítójától). - Kislétszámú, de lelkes hangulatú közgyűlésen választotta meg a HOH natanjai fiókja új vezetőjét. Miután a jelenlévők dr. Schnabel Ede elnök beszéde, Schwartz Cvi titkári jelentése, valamint a különböző bizottságok jelentésének meghallgatása után egyhangúlag megadták a lekötendő vezetőségnek a felmentvényt, dr. Valentin Gyula alpolgármester korelnök javaslataira egyhangúlag ismét dr. Schnabel Ede orvost, a natanjai magyar jisuv aránylag új, ám közszerepben álló tagját választotta meg újra elnöknek.

Dr. Schnabel Ede, az új választott elnök program beszédében rámutatott arra, hogy a növekvő alija foko-

zott kötelezettségeket ró a HOH vezetőségére és tagjaira. Hangsúlyozta a városban működő többi társadalmi egyesülettel való összefogás feltétlen szükségességét, s ugyanakkor rámutatott a szervezőmunka terén felmerült hiányosságokra is.

Dr. Berg József rabbi, Löve Lajos, dr. Eger Zoltán, dr. Szabó-Jesurun Ödön tanár, dr. Gonda László, Rimoni Mordecháj és több más felszólaló azt hangsúlyozta, hogy az egyesület életében beállott kedvező változás elsősorban dr. Schnabel érdeme, aki szerencsés kézzel fogta össze Natanja magyar jisuvjának várta körreit az új alija embereivel.

A közgyűlés ezután 29 tagú vezetőséget választott.

az égből hullatott rá, hogy elpusztítsa az egész vidéket, az összes lakókat és a föld növényzetét. Mi is maradhat ott, ahol minden elpusztul, ember és jószág, fű, fa és virág...?

A szábréről azt szokták mondani, hogy belesültek a Chumásba, ezért érdemes megfigyelni, hogyan viszonylik a hősköz, a történetekhez és a történetekhez kapcsolódó helyekhez. Minthogy számomra ezt a nemzedéket unokám képviselik, elsősorban az ő reakciójukat veszem tekintetbe.

A hatéves Irit a beér-sévi elemiskola tanulója. Számára Szdom azért is familiáris név, mert az apja ott dolgozik. Szdommal kapcsolatban mindig a „járod” ígét használja, mert jól tudja, hogy a világ legmélyebben fekvő pontjára „leszállnak”. A kálisó termés alapfogalmaival tisztában van, többször járt a helyszínen, utóbb a gátépítő amerikai cég, a C. A. C. kirándulásra hívta meg a dolgozók gyermekeit és két órán keresztül hajóztak a Holt-tengeren, Irit a Gondviselés kegyét látja abban, hogy Szdom IGY pusztult el, hogy az öt várost valósággal elnyelte a föld és azok helyén megszületett a Jám Hámelech — és a C. A. C. ...

Péntek este, vacsora után az Arává száraz klímáját dicsérik. „Ez nem a párás Tel Aviv — áradozunk — ez egy más világ. Az ember nem izzad, a tel-avivi gőzfürdő után valósággal felszabadul.”

Irit képeskönyvet lapozgat a sarokban. Eszünkbe sem jut, hogy figyel a beszélgetést. Ő azonban ennél a pontnál becsukja a könyvet és elégedett mosollyal mondja:

— Ábrahám Ávinu okos ember volt... Tudta, hol kell letelepedni...

Körülbelül négy éves kora óta azzal tűntet ki, hogy velem beszél meg a politikai helyzetet. Utóbb Isten és a világtörétség, élet és halál, az égitestek és az örökkévalósággal kapcsolatban felmerült problémáit tartogatja számomra. Mintegy két évvel ezelőtt, amikor a szíriai határ újból „bemelegedett” és a rádió támadásokról és lövöldözésekről adott hírt, egy ilyen politikai eszmecsere alkalmával főleg az iránt faggattott, véleményem szerint lesz-e újabb zsidó-arab háború, vagy sem. Majd rövid gondolkodás után a biztonsági helyzetről szóló véleményét így foglalta össze:

— Libánonnal nincs baj... Egyiptom nem számít... Engem csak Szíria és Jordánia aggaszt...
— Miért nem számit Egyiptom? — kérdeztem.
— Mert Egyiptomnak nincs hadserege.
— Miért ne volna Egyiptomnak hadserege?
— Hát nem emlékszel, szába, az egyiptomi hadsereg elmerült a Vörös-tengerben...?

A gyermeki naivitáson túlmenően — ez a zsidó történelem igazi, nagy átértékelése. A szábre gyermekben él és eleven erőként hat a mult, az a mult, amely ehhez a földhöz, — az ő szülőföldjéhez tapad. Ezért élnek a Chumás hősei, történeteik és a történetekkel kapcsolatos helyek. Ezért folyik össze az egyiptomi kivonulás a szíriai határvillongásokkal, Ábrahám Ávinu a tel-avivi párás klímával, Szodoma és Gomora pusztulása pedig — a gátépítő amerikai vállalattal...

A kótányagot a héber nyelv képezi, amelynek őseredeti csengésére az ő fiúk különösképpen reagál. „B'rést bárá Elohim et hásamájim v'et háárec” — ez a legősibb hétszavas héber mondat olyan frissen, olyan üdén hat számunkra, mintha ma reggel vetették volna első ízben papírra... Kétségtelen, ha Ábrahám Ávinu és Mose Rábénu annakidején a hidalmási chéderbe vetődött volna, ugy-ahogy megértették volna egymást, viszont ha ma vetődőnének Beér Sévára — Irittel kedélyesen el tudnának diskurálni... Ez a nagy különbség titka...

Egymás között...

— MAGYAR-ZSIDÓ KURIR —

Ráv Herstik Mordecháj, a bné-bráki újonnan épült nagytemplom vezetéséért megdöbbenő Ros Chodes Chesvon sábján előimádkozásával gyönyörködtette a hívőket. A délutáni mincha ima előtt pedig magasröptű drását tartotta. A templom női karzatán egybéként ott tartózkodott Ráv Herstik Londomból izraeli látogatásra érkezett két lánya is.

Kedden folyt le a natanjai Löw Imánuel Bné Brit páholy tisztikarának ünnepélyes beiktatása, amelyet az izraeli Bné Brit nagypáholy nevében dr. Kauders Ferenc nagyelőnök helyettes vezetett le. Az ünnepélyes beiktatást áthátolta a zsidó világtrend 120 éves jubileumi ünnepségeink szelleme. Az új tisztikar névsora: elnök dr. Gonda László, alelnökök Polgár Hugó és dr. Gerstl Nándor, a tisztikar többi tagjai: Fodor Lajos, dr. Fuchs Albert, Brucker Imre, Zimmermann Elek, Katz Julius, Fürst Gerson, Schwarz Andor, Dubi Aron, Moskovits Sándor, Finkler Sálom. Felügyelő: dr. Gröz Viktor. Az ünnepélyes beiktatás alkalmával dr. Heller Imre, dr. Berg József, dr. Schnabel Ede és még mások szólaltak fel.

A hadsereg haifai körzeti templomában járult a Tóra elé bár-micvája alkalmával Kaddar Jigál, dr. Arje Kaddar, a Haifai Szemle szerkesztőjének fia.

A HOH jeruzsálemi csoportja előadássorozata keretében csütörtökön este a Béeri klub nagytermében Gervai Sándor tartott előadást „Izraeli érdekeit képviseli-e Rolf Hochhut Helytartója” címmel. A nagy tetszéssel fogadott előadás vita követte, amelyen a közönség tekintélyes része a színvonalú előadásnak elhalasztása mellett foglalt állást.

A Párizsban élő Gara László, ismert magyar-zsidó műfordító szerkesztésében megjelent Illyés Gyula válogatott verseinek kötete a washingtoni Occidental Press és a brüsszeli Maison de Poete kiadásában. A kiváló Gara László e kötettel öregbítette jó hírét, melyet nemzetközi irodalmi körökben, mint József Attila francia propagátora alapozott meg.

A choloni Jessie Kohen negyedik ifjúsági festőművészeti és rajzkiallítás nyílt, amelyen a város fiatal tehetségei rendeztek szeregszemlét. Az ifjúsági kiállítás Salamon Edvin a kiváló kolozsvári származású festőművész nyitotta meg.

A jelenleg Genfben élő Fenyves Lóránd a londoni BBC zenekarral. Doráti Antal vezényletével Nikos Skalkottas hegedűművészt mutatja be. A hangfelvételt a BBC november közepén közzétesíti.

Kishont Ferenc, mint arról már beszámoltunk, maga rendezte Szalach Sábátai című művéből készült filmet. A nagyszerű darabot egybéként televíziós adásként szeptember 15-én sugározta a belgrádi tv és a

kritika igen nagy elismeréssel emlékezett meg róla. Egyébként a Szalach Sábátai hangjáték formájában ebben az esztendőben a stockholmi, majd a stuttgarti, a bremeni, a hilvertani mincha ima előtt pedig magasröptű drását tartotta. A templom női karzatán egybéként ott tartózkodott Ráv Herstik Londomból izraeli látogatásra érkezett két lánya is.

A múlt héten hírt adtunk arról, hogy a cserkészvezetők számára rendezett államelnöki fogadáson a magyar jisuv tagjai is képviselve voltak. A hír kapcsán közlik velünk, hogy a fogadáson részt vett dr. Frenkel Jenő volt szegedi főrabbi és Náhári Mose, az ismert közéleti ember is. Mindketten az Izraeli Cserkész Szervezet vezetőségi tagjai, akik Izraelben cserkészszervezetet szerveztek és azoknak működését a cserkész hagyományok szellemében irányítják.

Megjelent az Izraeli Figyelő, a Hitachdut Olé Hungaria és a Magyar Zsidók Világszövetsége időszerű lapja. A lap fontos tudnivalókat közöl a német kártérítéssel kapcsolatban, Csengeri Imre nyilatkozata utján. A színes, változatos lapszámban számos illusztrációs cikkirő közli írásait.

Szépén sikerült baráti összejövetelt tartott az elmúlt héten az Aranyker Klub, melynek keretében Regös Klára, Friedmann Ráchel, Karezag Aranka, Grosz J., Balla Gizella, Strasser Ráchel, Klein Charlie és Löwenberg Jenő szerepeltek.

A felejtethetetlen emlékü Glasner Mose főrabbi dédunokájának, Rotschild Idon nek vasárnap este ünnepelt bár-micváját a tel-avivi Social Center termében. Az ünnepeltet és szüleit számon elárastották szerencsekívánatokkal.

Dr. Baumann István nagyváradi származású ügyvéd, aki már hosszú évek óta Áskelonban működik, a múlt héten az igazságügyminiszertől megkapta közjegyzői jogosítványát.

Végleges letelepedésre Bécsből az országba érkezett a nagyvárosi származású dr. Seidner Bruno. Dr. Seidner Áskelonban telepedett le, ahol a Málben intézetet alkalmazta.

Kentner Lajos, a világ egyik legkiválóbb zongoristája 15 éves szünet után a napokban ismét Budapestre érkezett, ahol nagy siker mellett vendégszerepelt. A nemzetközi zenei élet élvonalához tartozó Kentner Lajos közel három évtizede él Londonban. A magyar zsidó művész, mint ismeretes, Jehudi Menuchin sógora.

Új dokumentum-könyv jelent meg a budapesti könyvpiacra a hirhedt úvidéki vérengzésről. Buzási János magyar-zsidó újságíró munkája a könyv.

A berlini zenei fesztiválon sikeresen szerepelt egyetlen szőliszlaként, a tavaly Moszkvában oly nagy sikert aratót Smuel Áskénási choloni hegedűművész, Fehér Ilona tanítványa.

Gyakorlott
szakácsnőt keres
jó háztartás.
Jelentkezés d. e. 8-1 közt, tel. 932177.

Teljes átszervezés előtt áll Amerika tengerentúli hadereje

Kennedy elnök: „Amerika erősebb mint valaha és a béke lehetőségei ragyogóbban csilognak, mint bármikor”

Párizs (UPI, IFP, Reuter) Az Egyesült Államok tengerentúli hadereje a jelek szerint teljes átszervezés előtt áll. Erre vallanak a beavatott körökből származó hírek és vezető emberek nyilatkozatai. Maga Kennedy elnök tegnap Philadelphiában, a demokrata párt bankettjén tartott beszédében azt emelte ki, hogy amióta bevonult a Fehér Házba, Amerika megkettőzte atomfegyvereinek számát és most „Amerika erősebb, mint valaha volt és a béke lehetőségei ragyogóbban csilognak, mint bármikor.”

Az elnök elmondta, hogy az atomfegyverek számára megduplázásán kívül 45 százalékkal emelkedett a harcra kész hadosztályok száma, a csapatok repülőgépen való szállításának lehetőségeit 175 százalékkal növelték, a guerrilla-harcban kiképzett csapatok száma pedig öt-szöröse emelkedett 1961 januárja óta.

Beszédében az elnök rövid utalást tett a most lefolyt Big Lift nevű hadgyakorlatra, amelynek keretében egy 14.500 emberből álló páncélos hadosztályt Texasból 63 óra leforgása alatt Németországba szállítottak. — Ennek a hadműveletnek a sikere az Atlanti-szövetség párizsi főhadiszállásán azt a reményt váltotta ki, hogy Amerika egyik hazai hadosztályát készenlétben fogja tartani a NATO mozgó hadereje számára, amely Lyman Lemnitzer tábornok, a NATO főparancsnokának irányítása alatt áll. A NATO mozgó hadereje, amelynek tervét 1959-ben Lauris Norstad tábornok, Lemnitzer elődje dolgozta ki, egyelőre öt

Hétfőn érkezik a szászvi rebe

Ráv Lippe Teitelbaum, a szászvi rebe, hétfőn az országba jön, hogy megtekintse a kezdeményezésére létesülő Kirját Jizmách Mose chászid sikunneved építkezési munkálatait. A szászvi rebét Amerikában többszáz híve kereste fel, akik élénk érdeklődést tanúsítottak az általa épített lakóneved iránt. Mint ismeretes, a Petách-Tikva és Bné-Brák között épülő Kirját Jizmách Mose ban többszáz luxuslakás és kisipari negyed készül, ahol sokszáz család számára nyílik majd munkalehetőség. Amerikából érkezett hírek szerint a chászidok közül számosan már szerződést írtak alá Teitelbaum rabbi-val, amelyben kötelezik magukat, hogy Izraelbe jönnek és a Kirjában fognak megtelepedni.

NYITRAIAK ÁZKÁRAJA

KATZ RABBI RÉSZVÉTELEVEL november 11-én, hétfőn este 6 órakor a „Krasnyik” templomban, (Tel-Aviv, Jona Hánávi-u. 4.) Utána az ulámban vendégünk tiszteletére fogadás.

FEMME

Tel-Aviv, Dizengoff 119. Közljük, hogy elegáns NŐI TEXTILÜZLETÜNKET 1963 november 3-án, vasárnap nyitjuk meg.

OF-AR Ltd., textilüzem Ofakim keres **vegyész(nő)t** gyakorlattal a textilfestésben.

zászlóaljából áll és atomfegyverekkel is felszerelik. Norstad tábornok tegnap San Franciscóban tartott beszédében

azt javasolta, hogy Franciaország, Anglia és Amerika közös „atomfegyver-átmeneti szükség esetén atomfegyverek gyors bevetéséről. A tábornok hangsúlyozta, hogy Európának saját atomfegyverei felett kell rendelkeznie.

Francia körök értesülései szerint Amerika a következő kilenc hónap alatt lényegesen csökkenteni kívánja tengerentúli repülőegységeit.

A légihadereő három nagy bázisát akarják likvidálni. — kettőt Angliában és egyet Spanyolországban.

A tervek szerint Angliában és Spanyolországban 30 szá-

zálékkal csökkentik a bombavetők, Franciaországban pedig 25 százalékkal a szállítógépek számát, azonkívül

A kibuc mozgalom keretszervezete megtartotta alapítógyűlését

Az ország 225 kibucának a képviselői vettek részt a gyűlésen

Lévi Eskol miniszterelnök és az összes, számszerűen 225 kibuc képviselőjének részvételével tartotta meg tegnap este Tel-Avivban alapítógyűlését az öt kibuc mozgalom közös szervezete a Brit Hátuát Háikubicit. Jiszráél Geller, a szervezetközi bizottság titkára ismertette azokat a szempontokat, amely kibucmozgalomnak egyesítésére vezetett és rámutatott arra, hogy a kibuc szövetség főleg társadalmi, gazdasági, kulturális és nevelési téren fog együttműködni. Bejelen-

pedig Spanyolországban teljesebben akarják szüntetni a vadászgép-rajok működését. Spanyolország átvénné az F-102 típusú vadászgépeket és azok taktikai feladatait. A bombavetők visszavonásának terve főleg a B-47 típusú hatmotoros sugárhajtású gépekre vonatkozik, amelyeket elavultnak tekintenek és 1966-ban végleg kivonnak a szolgálatból.

ette, hogy a tetőszervezet élén 11 tagú titkárság és 36 tagú tanács áll, amely az összes kibucmozgalomokat fogja képviselni a kormány, a Hisztdarutal és a Szochnuttal való tárgyalásokban.

Az Ichud Hákvucot mozgalom nevében Chájim Gvati, a Kibuc Arci nevében Meír Jáári, a Kibuc Hámeuchád nevében Jichák Tabenkin, az Ovéd Hácion nevében Chermés-Kaszás Chájim, míg a választottak nevében Mose Una szólalt fel.

A Neturé Karta jeruzsálemi gyűlése

(Folytatás az 1-ső oldalról) el csucspontját, amikor Amram Blau rabbi, a Neturé Karta szellemi vezetője tartotta meg a központi szónoklatot. Blau elutasította a kormányzatot az azt a javaslatát, hogy a Magyar házak lakóit más helyre költöztessék át. Megemlített a néhány évvel ezelőtt a főváros vegyes-

strandja elleni harcot is és az országos vízhiányra hivatkozott, emlékeztetve rá, hogy az uszoda nagymennyiségű édesvizet használ fel. Ezzel kapcsolatban megemlítette, hogy még az angol mandátumi hatóságok sem sértették meg a vallásos érzelmű lakosságokat, hogy vegyes uszodát létesítsenek a szent város-

ban, mint ahogy azt a „hitetlen cionisták” tették.

— Ha az ima idejére lehet zárnai a Jesurun nagy templomhoz vezető utakat, — mondotta — akkor meg kell szüntetni a Sívte Jiszráél utcában is a közlekedést, ahol szombaton és ünnepeken egész napon át imádkoznak.

DRUZ RENDŐRÖK HELYETT DRUZ SOFŐRÖKET

Amram Blau rabbi ezután azt javasolta, hogy a vallásos tüntetők elleni akciókra kivezényelt druz rendőregységek helyett inkább alkalmazzanak néhány druz sofőrt, akik a turistákat szállító autókát és autóbuzsokat vezetik. Ezzel — mondotta — minden külső beavatkozás nélkül helyreállhat a béke és nem lesz szükség rá, hogy szombattartó zsidókat üldölgessenek.

A Neturé Karta vezetője beszéde végén élesen támadta a „cionista államot”, amelynek alapokmányában egyszer sincs megemlítve annak az Istennek a neve, aki a kiválasztott népnek ezt az országot adta.

Amram Blau rabbi beszéde alatt a Magyar Házak lakosai által aláírt röpcédulákat osztogattak. A röpcédulák szerkesztői felelevenítették az emlékezetes strandtüntetések alkalmával tragikus körülmények között meghalt Szigalov esetét. Szigalovhoz hasonlóan — áll a plakát — mindig hajlandók vagyunk életünket adni a szombat szentségének megvédéséért. „Gonoszok, menjetek Németországba. Hagyjatok fel a vérontással!” szavakkal végződik a röpirat.

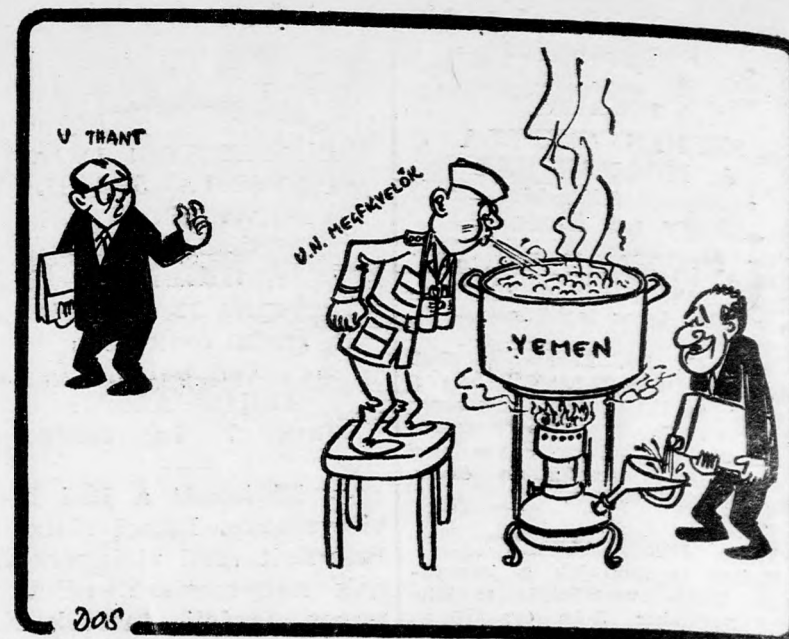
Ezután Jészájahu Scheinberger rabbi, a Neturé Karta külügyminisztere mondott beszédet, valamint Jákov Mucáti rabbi, a szélsőséges érzelmű szefárd zsidóság főbábjisa is.

A tüntetésnél tucatnyi helyi és külföldi újságíró, valamint fotóriporter volt jelen, hogy írásban és képekben részletes beszámolót küldjenek a világ minden részébe.

AZ ACHDUT HÁAVODA A KORMÁNY MELLETT ÁLL

Tudósítónk jelenti: — Az Achdut Háavoda titkársága tegnap felszólította a kormányt, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel járjon el a Neturé Karta és a vele szimpatizáló szélsőséges törvénytörő elemek ellen. Az Achdut Háavoda titkársága a kérdés megoldásában teljes támogatásáról biztosította a kormányt.

— HAGYD ABBA! UGYSE TUDOD KIHÜTENI! ...

(.COPYRIGHT BY MAARIV)

SÁZÁR ÁLLAMELNÖK a hadsereg vendége volt

Látogatást tett a vezérkarnál és megtekintette a légihadereő mutatványait

Tel-Aviv (Az Új Kelet katonai tudósítójától). — Sneur Zálmán Sázár államelnök tegnap a hadsereg vendége volt. Az államelnök részletes jelentést kapott a hadsereg felépítéséről, felszereléséről, valamint operatív teljesítőképességéről. Az elnöki fogadásra jelen volt Lévi Eskol miniszterelnök és hadügyminiszter, Simon Peresz hadügyi alminiszter, Cvi Cur tábornok vezérkari főnök, Ezer Weizmann tábornok, a légihadereő parancsnoka. A vezérkari főnök díszbeszédet adott az államelnök tiszteletére. A légihadereő külön légi akroba-

tikus mutatványt produkált ebből az alkalomból.

Az államelnök reggel 8 óra 20 perckor kezdte meg a látogatást. Az elnöki kocsi előtt motorkerékpáros díszőrség haladt. A vezérkari főnökség épülete előtt térség nemzeti zászlókkal volt feldíszítve. Az elnököt Cvi Cur tábornok vezérkari főnök fogadta.

Cur tábornok bemutatja a vezérkari tagjait az elnöknek, aki a látogatás végén köszönetet mondott a vezérkari főnöknek, a hadügyminiszternek és helyettesének, valamint a légihadereő parancsnokának.

45.000 FONTOT NYERT

A 481776 SZÁMÚ SORSJEGY

A Mifál Hápájisz csütörtöki húzásán a 481776 sz. sorsjegy 45.000 fontot nyert. A 223045 számot 20 ezer fonttal, a 199678 sz. sorsjegyet 10.000, míg a 395584, 360264, 386485 és 303096 sz. sorsjegyeket egyenként öt-ezer fonttal húzták ki.

1000 fontot nyertek:
070013 321154 031164 416192
264647 145192 400628 237291
170132 400495 332548 197594
039919 358884 084015

500 fontot nyertek:
299162 122003 045201 066615
045911 125857 022551 349617
442389 015075 023580 063587
069471 214972 389161 321891
362675 291767 192324 293413

200 fontot nyertek:
250819 015584 453799 043795
456235 282809 294889 443292

499815 187222 266640 014514
306380 351772 224989 388877
372155 460486 376233 454893
074547 073575 440951 093745
398015 415427 397030 284876
386261 193366 353069 344886
018812 141697 011706 341397
051027 122641 259307 094007
452081 295671 329532 026690
252752 059833 489539 340654
008679 328540

A 8237 1946 6889 6863 1881 és 4052 végződésű sorsjegyek 100 fontot nyertek.
40 fontot nyertek a következő végződésű sorsjegyek:
2245 4079 0135 4255 7887 0355
6063 4744 2068 1355 6400 1702
5690 9988 8609 1307 8651 2149
5558 3934 9610 8416 3834 8992
6803 9877 7972 5629 2409 3867

A 4 és 9 végződésű sorsjegyek visszanyerték a három fontot.

A KIRJÁT GÁTI FONÓDA MUNKÁISAI BESZÜNTETTEK A SZTRAJKOT

Gideon Náor polgármester és M. Arád, a Hisztdarut gyáripari szekciója vezetőjeinek beavatkozása nyomán tegnap este a kirjáti pamutfonóda 220 munkása beszüntette a nyolcnapos sztrájkot. A polgármester és a szakszervezet képviselője írásban garantálták a munkásoknak, hogy a pamutfonóda új igazgatósága teljes egészében kifizeti nekik a végkielégítést.

Mint jelentették, a munkások gyermekei szerdán reggel nem mentek iskolába és elhelyett csatlakoztak a gyár udvarán sztrájkoló szülöikhez, akik azt követelik, hogy nyomban fizesse nekik a megígért végkielégítést. A fonóda tudvalevőleg tönkrement és

a bíróság csődgondnokot nevezett ki a vállalat vezetőjének beavatkozása nélkül, hogy amint a vállalat új tulajdonos birtokába megy át, a munkások megkapják a nekik járó teljes végkielégítést. A munkások akik elégtelennek találták az írásbeli garanciát, ügyvédjük tanácsára, tíz nappal ezelőtt sztrájkba kezdtek, amelyet most beszüntettek.

● Nikita Chruscsev orosz miniszterelnök tegnap a Kremlben több mint két óra hosszat négy szemközt tárgyalt Guy Mollet francia szocialista párttitkárral, anélkül, hogy a francia küldöttség bármely más tagját meghívták volna a megbeszélésre.

Magyarországra

- ★ A november 21-iki csoportba,
- ★ a december 26-iki csoportba,
- ★ az 1964 január 14-iki csoportba felvesszünk jelentkezőket.
- ★ Ára 658.50 IL.

SHARTOURS
NATANJA,
Snuél Hánácv 6.
telefon: 2253/2254

שלום

147

תל אביב-יפו
P. P. FEL-ALIV
JAFFO 147